

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SANAT GELİŞİMİNDE
MÜZELERİN ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüsniye YILDIRIM

125110130

Danışman: Yrd. Doç. Bahattin ODABAŞI

İstanbul, 2015

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SANAT GELİŞİMİNDE MÜZELERİN ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan: **Hüsniye YILDIRIM**

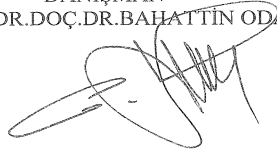
T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

13
12.02.2015

Enstitümüz *Grafik Tasarımı* Anasanat dalı yüksek lisans öğrencilerinden **125110130** numaralı **Hüsnüye YILDIRIM** "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SANAT GELİŞİMİNDE MÜZELERİN ETKİSİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 05.01.2015 tarih ve 2015/1 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 48. maddesi gereğince (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *ayçekluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red-veya-Düzeltilme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YDR.DOÇ.DR.BAHATTİN ODABAŞI

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. ENGİN AKDOĞAN

ÜYE
PROF.DR. SELAHATTİN GANİZ

Enstitü Sekreteri

Tecrübe Sahibi ve Yönetim Kurulu Üyesi

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Sanat Gelişiminde Müzelerin Etkisi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

13.02.2015

Hüsniye YILDIRIM

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki 17 hükümlere tabidir.

ONAY

Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylıyorum:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun Yıl süresiyle erişime açılmasını istemiyorum.
Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde,
tezimin/raporumun tamamı her yerde erişime açılabilir.

13.02.2015

Hüsniye YILDIRIM

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SANAT GELİŞİMİNDE MÜZELERİN ETKİSİ

Hüsniye YILDIRIM

Yüksek Lisans Tezi, Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Bahattin ODABAŞI

Ocak, 2015 – 114 sayfa

Başlangıcından buyana "Sanat"ın gelişim evrelerinin tarihsel süreçte toplumların, sosyal, coğrafi ve kültürel yapılarına göre değiştiği bilinmektedir. Sanat, hayatı anlayan insan zekasının tabiatı işleyerek, ilgi çekici, en güzel biçimlere ve tasarımlara dönüştürerek görsel olarak ifade etmesidir. Sanatın değişmeyen değerlerinden estetik, özgünlük ve yaratıcı düşüncenin hep var olduğunu görmekteyiz. Sanat eğitimi çocukların, insanların ve toplumların kültürel gelişmesinde önemli bir yere sahip, eğitimin oldukça önemli bir parçasıdır.

Her çocuğun gelişim düzeyi ve hızı yaş dönemlerine göre farklılık göstermektedir. Çocuklar kendine özgü bir bireydir. Çocukların eğitim-öğretim dönemi olan okul hayatlarında aynı yaş gruplarında benzer gelişim evreleri gözlenmesine rağmen aile ve bulunduğu toplumdaki kültürel çevrenin özelliğiyle de eğitiminde bazı farklılıkların oluştuğunu bilmekteyiz.

Geçmişten geleceğe uzanan kültürel izleri taşıyan müzeler, gerek çocuklar gerekse yetişkinler için içinde yaşadığımız dünyayı deneyimleyerek öğrenmeleri adına önemli kurumlardır. Özellikle yetişme ve öğrenme çağındaki çocukların, olayları ve çeşitli olguları ortamında gözlemleyerek ve birebir yaşayarak, duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade ettikleri, yaratıcı düşüncelerini geliştirme ve yorumlama güçlerini artırmada daha başarılı olabilecekleri bilinmektedir. Yaşayan tarih, bilim, kültür yuvası olan müzeler de çocukların bu temel sosyal ihtiyaçlarını giderme anlamında önemli yapılardır.

Bu gerçeklikten yola çıkarak, teorik ve uygulamalı sanat eğitiminin birlikte yürütülmesi, eş zamanlı götürülmesinin çocukların düşüncelerinde, doğalarında varolan yaratıcılıklarında ve algısal zenginliklerine katkısında nasıl ve hangi düzeyde bir etki yarattığını gözlemleyebilmek amacıyla 6. sınıf öğrencilerinin katılımıyla bir çalışma gerçekleştirilmiştir. "Ortaokul Öğrencilerinin Sanat Gelişiminde Müzelerin Etkisi" konulu hazırlanan bu tez çalışması, literatür taraması ve uygulamalı çalışmaların incelendiği altı bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölümde: Problemin tespiti, amacı, araştırma metodolojisi hakkında girişten oluşmaktadır. İkinci Bölümde: Müze Kültürü ile ilgili genel bilgileri; müze tanımı amaç ve işlevleri-Avrupa ve Dünya kültüründe müzecilik ile Türkiye'de müzeciliğin tarihi gelişimine yönelik bilinen sanat müzelerinden incelemeler ve gidilecek müzelerden bahsedilmiştir. Üçüncü Bölümde: Çocuk ve çocuk gelişim aşamaları ve öğrenme yöntemleri ele alınmıştır. Dördüncü Bölümde: Ortaokulda sanat eğitimi ve sanatsal yaratma yönelimleri incelenmiştir. Beşinci Bölümde: Müze ziyaretlerine yönelik yapılan uygulamalar, çalışma grubu, önce ve sonrasında yapılan eğitim çalışmaları yorumlanmıştır. Altıncı Bölümde: Sonuç kısmında çocukların sanatsal algı, tutum ve davranışlarının gelişimine yönelik eğitim-öğretimde neler yapılabileceğine dair öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Müze, Sanat Eğitimi, Çocuk Gelişimi, Yaratıcılık, Müze Bilinci.

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE MUSEUMS IN THE ART DEVELOPMENT OF THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Hüsniye YILDIRIM

Master, Graphic Design Department

Supervisor: Yrd. Doç. Bahattin ODABAŞI

January, 2015 – 114 pages

It is known that the development of the “art” has changed depend on society social, geographical and cultural structure in the historical period. Art is expressed as the nature of human intelligence that understands life, visually expressing transforming the most beautiful forms and design. We mostly see creative thinking, originality. The art of education is quite an important part of cultural development of people, society and children. Each child’s development level and their rate vary according to their age’s period. We assume children as unique individuals. We know that it is observed children has same development levels of same age period in their school educational life even though there can be some differences where their family cultural environment.

Museums, cultural manifestations of extending the past to the future, both on behalf of children learn by experiencing the world, we live in for both children and adults are important institutions. Particularly the children of growing and learning era, observing events and in several cases of environment and living verbatim, feelings and thoughts of a better phrase they are known to be more successful in increasing creative thinking to develop and interpret power. Living history, science, culture, housing the museum is also important in terms of correcting these structures children basic social needs.

Starting from this reality, the execution with the theoretical and practical arts education, simultaneously the idea of children being taken, a study with the participation of 6th grade students how their existing creativity in nature and contribute to the perceptual richness and to observe the level at which an effect was realized. "Impact of the Museum of the Arts Secondary School Students Development" prepared on this thesis, the study literature consists of six chapters and practical work.

In the first chapter: the detection of the problem, objectives, methodology consists of introduction about the research. In the second chapter: general information about the Museum of Culture; museum definition of objectives and functions-European and world culture in Turkey

in the museum known for the museums of the historical development of art museums of the investigations and the Department of museums to visit: Children and child development stages and learning methods discussed in fourth Section: Secondary School in art education and art creating orientations are investigated. In the fifth chapter: the practices for museums, working group, made before and after the training has been interpreted. In the sixth chapter: the result of artistic perception of children in education for the development of attitudes and behavior were presented recommendations on what can be done.

Key Words: Art, Museums, Art Education, Child Development, Creativity, Museum Consciousness,

ÖNSÖZ

Bir çocuğun toplumsal ve sosyal gelişimi birçok faktöre bağlıdır. Sanatsal gelişimi de aile, okul ve çevreden aldığı eğitimin yanı sıra çocuğun birebir yaşayarak öğrenme, deneyimleme imkanlarının sunulması ile doğru orantılı olarak değişim gösterecektir. Bu bağlamda müze ve sanat galerilerinin katkısı büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışma kapsamında, ortaokulda eğitim gören öğrencilerin görsel sanat becerilerine katkısını izleyebilmek amacıyla; öğrencilerle sanat müzelerine belli bir plan ve program doğrultusunda geziler düzenlenmiş, gezi öncesi ve sonrası çalışmalar yaptırılmıştır. Öncelikle literatür taramasıyla desteklenen bu tezle araştırma bölümünde çocukların resimleri belli kriterler doğrultusunda incelenmiştir.

Tezi hazırlamamda bana yol gösteren, rehberlik eden ve yaptığım işin doğruluğuna beni inandıran, değerli danışman hocam Yrd. Doç. Bahattin ODABAŞI'na;

Pedagojik eğitim ve sanatsal çalışmalarında, atölyesinde eğitim görüp yetiştirilerek, asistanlığında bulunduğum süreç içerisinde, 10 yıl boyunca göstermiş olduğu ilgi, destekleri ve katkılarından dolayı yüreklendirici sözleriyle, yaptığım işin doğruluğuna inandığım, sonsuz minnet duyacağım kıymetli hocam Pedagog - Heykeltraş Ahmet NURAY'a;

Tezimin başından sonuna kadar, değerli bilgileri, yazım aşamasındaki katkıları ve yapıcı yorumlarıyla çalışmamı hazırlamamda sabırla bana destek olan ablam (kuzenim) İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Gonca YILDIRIM'a

Yüksek lisans eğitimim boyunca, değerli bilgileri ve katkılarıyla akademik yolda birlikte devam ettiğimiz sınıf arkadaşlarım; Grafik Tasarımcı Cengiz Güzel'e, Fotoğraf Sanatçısı Mehmet ÇETİN'e, Grafik Tasarımcı Kevser SOYDAN'a,

Okul dönemindeki eğitimim ve akademik hayatımın gelişmesinde katkıları olan kıymetleri hocalarıma, meslekdaşlarıma, arkadaşlarıma ve bu tez çalışmasının araştırma kısmında birlikte olduğum öğrencilerime,

Eğitim hayatım boyunca maddi manevi bana destek olan, sevgi ve sabırla benim bugünlere gelmemde büyük emeği bulunan, varlıklarıyla beni güçlü kılan sonsuz değerleri olan sevgili canım ANNEM'e, BABAM'a, Kardeşim Önder YILDIRIM'a, Ablam Sibel SARIKAYA'ya, ve kıymetli güzel AİLEM'e;

Değerli varlıkları ve sevgi dolu katkıları için teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.

İSTANBUL, 2015

Hüsniye YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
RESİMLER LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problemin Tespiti	1
1.2. Çalışmanın Amacı	1
1.3. Araştırma Metodolojisi.....	1
1.4. Ünite Planı	1

2. BÖLÜM

MÜZE KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2.1. Müze Tanımı	2
2.2. Müzenin Amaç ve İşlevleri	3
2.3. Avrupa ve Dünya Kültüründe Müzecilik	5
2.3.1. Dünyadaki Bazı Önemli Sanat Müzeleri.....	8
2.3.1.1. Louvre Müzesi-Fransa.....	8
2.3.1.2. Galleria Degli Uffizi – Floransa.....	9
2.3.1.3. The Museum of Modern Art MoMa- NewYork	10
2.4. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihi ve Gelişimi.....	11
2.4.1. Türkiye’den Sanat Müzelerine Örnekler	18
2.4.1.1. Doğançay Müzesi	19
2.4.1.2. İstanbul Modern Sanat Müzesi.....	20
2.4.1.3. Sakıp Sabancı Müzesi	22
2.4.1.4. Pera Müzesi	23

3. BÖLÜM

ÇOCUK GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

3.1. Son Çocuklukta Gelişim Özellikleri.....	25
3.1.1. Beden ve Motor Gelişimi	27
3.1.2. Bilişsel (Zihinsel) Gelişim	27
3.1.3. Duygusal ve Sosyal Gelişim	29
3.2. Çocukluk Döneminde Öğrenme	32
3.2.1. Davranışçı Öğrenme Kuramları	33
3.2.1.1. Klasik Koşullanma	33
3.2.1.2. Edimsel Koşullanma	34
3.2.1.3. Gözlem Yoluyla Öğrenme (Sosyal Öğrenme)	36
3.2.2. Bilişsel Öğrenme	37
3.2.3. Duyuşsal Öğrenme	39

4. BÖLÜM

ORTAOKULDA SANAT EĞİTİMİ / SANATSAL YARATMA (YÖNELİM)

4.1. Sanat Eğitimi	41
4.1.1. Sanat Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği	43
4.2. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları	46
4.2.1. 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı.....	50
4.2.2. Sanat Müzeleri Ziyaretleri ve Sanat Eğitimi	53
4.3. Sanatsal Yaratıcılık ve Çocuk	54
4.3.1. Çocukta Yaratıcılığı Etkileyen Unsurlar	57
4.3.2. Çocukta Yaratıcılığın Gelişimi ve Yaratıcı Öğrenme	60
4.3.3. Çocuk ve Resim	65
4.3.4. Çocuk Resminde Gelişim Aşamaları	66
4.3.5. Çocuk Resimlerinde En Sık İşlenen Konular.....	70

5. BÖLÜM

UYGULAMA VE MÜZE ZİYARETLERİ

5.1. Evren ve Çalışma Grubu	71
5.2. Müze Ziyareti Öncesinde, Ziyaret Sırasında ve Sonrasında Yapılan Çalışma, Hazırlık ve Bilgilendirmeler.....	71
5.3. Öğrenci Resim Uygulama Çalışmaları ve Değerlendirme Süreci.....	73
5.4. Öğrenci Resimlerinin Değerlendirilmesi ve Bulgular.....	75

6. BÖLÜM

SONUÇ

6.1. Özet	102
6.2. Çalışmanın Literatüre Katkısı	104
6.3. Araştırma Kısıtları.....	105
6.4. Geleceğe Yönelik Çalışma Alanları	105
KAYNAKÇA	106
EKLER.....	110
ÖZGEÇMİŞ.....	112

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1: Louvre Müzesi-Fransa	8
Resim 2.2: Galleria Degli Uffizi – Floransa.....	9
Resim 2.3: The Museum of Modern Art MoMa- NewYork	10
Resim 2.4: Doğançay Müzesi.....	19
Resim 2.5: Öğrencilerle Doğançay Müzesi ziyareti.....	19
Resim 2.6: İstanbul Modern Sanat Müzesi.....	20
Resim 2.7: Öğrencilerle İstanbul Modern Sanat Müzesi Ziyaretleri.....	21
Resim 2.8: Sakıp Sabancı Müzesi	22
Resim 2.9: Öğrencilerle Sakıp Sabancı Müzesi Ziyaretleri	23
Resim 2.10: Pera Müzesi.....	23
Resim 2.11: Öğrencilerle Pera Müzesi Ziyaretleri	24

Resim 5.1: Okulda Öğrencilerle müze gezisi - uygulamalar hakkında toplantı, bilgilendirme	72
Resim 5.2: Birinci aşama: Okulda öğrencilerle müzeye gitmeden önce çalışma etkinliği.....	73
Resim 5.3: İkinci aşama: Okulda öğrencilerle müze ziyareti gerçekleştirdikten sonra çalışma etkinliği.	74
Resim 5.4: Üçüncü aşama: Okulda öğrencilerle müze ziyareti gerçekleştirdikten sonra çalışma etkinliği.....	74
Resim 5.5: 1. Öğrenci Çalışması: Sedat Umut GÜNAYDIN 6.Sınıf - Yaş:12.....	76
Resim 5.6: 2. Öğrenci Çalışması: Gün Alperen SAKA 6.Sınıf - Yaş:12.....	77
Resim 5.7: 3. Öğrenci Çalışması : İclal GÜZEL 6. Sınıf - Yaş: 12	78
Resim 5.8: 4. Öğrenci Çalışması: Ceyda AKTAŞ 6. Sınıf- Yaş: 12	79
Resim 5.9: 5. Öğrenci Çalışması: Merve TATLI 6. Sınıf- Yaş: 12.....	80
Resim 5.10: 6. Öğrenci Çalışması: Beril Bengi ERSOY 6. Sınıf- Yaş: 12.....	81
Resim 5.11: 7. Öğrenci Çalışması: Yunus Emre TURHAN 6. Sınıf - Yaş: 12.....	82
Resim 5.12: 8. Öğrenci Çalışması: Eda TOK 6. Sınıf - Yaş: 12	83
Resim 5.13: 9. Öğrenci Çalışması: Ebru ÇOLTU 6. Sınıf - Yaş: 12	84
Resim 5.14: 10. Öğrenci Çalışması: Ceyda BAYINDIR 6. Sınıf - Yaş: 12.....	85
Resim 5.15: 11. Öğrenci Çalışması: Sudenur GÖÇER 6. Sınıf - Yaş: 12.....	86
Resim 5.16: 12. Öğrenci Çalışması: Nurdan İlayda TORAMAN 6. Sınıf - Yaş:12 .	87
Resim 5.17: 13. Öğrenci Çalışması: Ceydanur ÇAKMAKÇI 6.Sınıf - Yaş:12	88
Resim 5.18: 14. Öğrenci Çalışması: Zeynep YILDIRIM 6. Sınıf - Yaş:12	89
Resim 5.19: 15. Öğrenci Çalışması: İlayda YILMAZ 6. Sınıf - Yaş: 12	90
Resim 5.20: 16. Öğrenci Çalışması: Gülşah YATMAN 6. Sınıf - Yaş: 12.....	91
Resim 5.21: 17. Öğrenci Çalışması: Yusuf TOPRAK 6. Sınıf - Yaş: 12.....	92
Resim 5.22: 18. Öğrenci Çalışması: Eren UÇAR 6. Sınıf - Yaş: 12.....	93
Resim 5.23: 19. Öğrenci Çalışması: Eda Meryem YALÇIN 6. Sınıf - Yaş:12.....	94
Resim 5.24: 20. Öğrenci Çalışması: Osman Rasim ÖZİPEK 6. Sınıf - Yaş: 12.....	95

Resim 5.25: 21. Öğrenci Çalışması: Kadir ÇIKMAZ 6. Sınıf - Yaş: 12.....	96
Resim 5.26: 22. Öğrenci Çalışması: Tolga Esat YANARDAĞ 6. Sınıf - Yaş: 12 ..	97
Resim 5.27: 23. Öğrenci Çalışması: Ece YANIKER 6. Sınıf - Yaş: 12.....	98
Resim 5.28: 24. Öğrenci Çalışması: Kübra UCA 6. Sınıf - Yaş: 12	99
Resim 5.29: Pera Müze; eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler- 1...	100
Resim 5.30: Pera Müze; eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler- 2...	100
Resim 5.31: Sabancı Müzesi (SSM); eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler- 1	101
Resim 5.32: Sabancı Müzesi (SSM); eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler- 2	101
Resim 6.1: Pera Müzesi atölye çalışmalarından görüntü	103
Resim 6.2: Sabancı Müzesi (SSM) atölye çalışmalarından görüntü	103

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: 2012 Yılında En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze	16
Tablo 2.2: 2000-2012 Yılları Arasında Müze ve Ören Yerlerimizin Ziyaretçi Sayıları	17
Tablo 2.3: 2013 Özel Müze ve Koleksiyoncu İstatistikleri.....	17

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problemin Tespiti

Eğitim-öğretim süreci incelendiğinde genellikle okul bünyesinde faaliyet yürütüldüğü, uygulamalı veya yerinde eğitim ve deneyimlerin yetersiz olduğu görülmektedir. Dersler kapsamında gerçekleştirilen gezi ve ziyaretler az olmakla birlikte çok kalabalık, plansız ve kısıtlı zaman içinde gerçekleştirildiği için istenen ve hedeflenen kazanımların alınması mümkün olamamaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Sanat toplumda, insanlar arasında yapıcı ve olumlu davranış geliştirme özelliklerine sahiptir. Toplumda sanat bilincinin gelişebilmesi için eğitim çağındaki çocukların sanatı birebir gözlem ve yaşayarak hissetmeleri önem arz etmektedir. Buradan yola çıkarak, uygulama ve karşılaştırmalı çalışmalar ile müze ziyaretlerinin, öğrencilerin yaratıcı sanat gelişimine etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çocukların sanat gelişimine çok boyutlu faaliyet ve uygulama ile ivme kazandırılacağı hedeflenmektedir.

1.3. Araştırma Metodolojisi

Bu çalışmanın ilk bölümleri konuyla ilgili literatürden oluşmaktadır. Araştırma kısmında ise bulguların elde edilebilmesi için karşılaştırmalı görsel çalışmalar kullanılmış, resim ve çocuk resimlerinin kriterleri doğrultusunda incelenmiştir. Ayrıca soru-cevap şeklinde çocuklarla birebir görüşme gerçekleştirilmiştir.

1.4. Ünite Planı

Tezde yer alan bölümler şöyledir: İkinci bölümde, müze kültürü genel bilgileri, amaç ve işlevleri - Avrupa, Dünya kültürü ve Türkiye'deki müzeciliğin tarihi, gelişimine yönelik bilinen sanat müzelerini incelemeler ve gidilecek müzeler; üçüncü bölümde, çocuk gelişim özellikleri dördüncü bölümde, sanat eğitimi, sanatsal yaratma; beşinci bölümde, uygulamalar, öncesi ve sonrası değerlendirme; sonuç kısmında ise, çocukların sanatsal gelişimlerinde, eğitim - öğretimlerinde nelere dikkat edilmesi gerektiği ve neler yapılabileceğine dair öneriler sunulmuştur.

2. BÖLÜM

MÜZE KÜLTÜRÜ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2.1. Müze Tanımı

Müzeler, geçmişten geleceğe her türlü bilimsel, kültürel eserin toplandığı, korunduğu, araştırıldığı, incelendiği, sergilendiği mekanlardır. Müzelerin bir arşiv gibi belgeleri toplayıp, sınıflayıp koruma, bir okul gibi eğitime, güvenilir bir emanetçi gibi saklama görevleri vardır. Bugün müzeler tıpkı bir eğitim kurumu, arşiv, araştırma merkezi, kaliteli vakit geçirilebilecek bir eğlence merkezi gibi fonksiyonlara sahiptir.

Uluslararası Müzeler Komitesi ICOM'un tanımına göre müze; toplumun yararına ve gelişimine hizmet eden, insanlığa ait taşınabilir ya da taşınamaz eserleri, ürünleri eğitim ve eğlence amacıyla koruma, araştırma, aktarma, sergileme misyonu üstlenen süreklilik arz eden kar amacı gütmeyen kurumlardır (<http://archives.icom.museum/definition.html>, 2014).

Tarihte koleksiyonculuktan müzeciliğe geçiş bilimsel etkinliklerin doğal sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Koleksiyonların gelişmeleri ve yeniden değerlendirilmeleri, sınıflandırılmaları, belgelendirilmeleri ve korunmalarıyla, bireysel uğraş, bilimsel ve kuramsal bir çalışmaya dönüşmüş; toplumsal ve siyasal bilinçlenmelerin katkılarıyla kamulaştırılan koleksiyonlarla müzeler oluşturulmuştur. Etimolojik olarak ise "müze" sözcüğünün kökeninde Yunan Mitolojisi yer alır. "Mousa" ilham perisi sözcüğünden türemiş, "mouseion" ilham perilerinin yeri ya da tapınağı anlamında kullanılmıştır (Şener, ty.)

Atasoy'a göre, çağdaş anlayışla müze, bireye koleksiyonunda barındırdığı nesnelerin/eserlerin anlamını, yararını ve değerini kavratarak, bilgisini geliştirme yollarını öğreten bir eğitim kurumu işlevini sürdürmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde müzeler, geçmişten geleceğe aktarılacak nesnelerin/eserlerin toplanıp, saklanıp, korunup sergilenebileceği alanlar olmakla birlikte; bu nesne ve eserlerin işlevsel ve sanatsal açıdan öğrenilmesi ile tarihsel ve toplumsal açıdan değerlendirilmesini sağlayan kurumlardır. Bu ifadeye göre müze, bireyin ve toplumun gelişiminde rol oynayan yaygın eğitimi kurumudur (Atasoy, 1999: 147)

Kültür ve Turizm Bakanlığı resmi web sitesinde ise müzecilik şöyle tanımlanmaktadır:

“Tarihi eserleri tespit eden, bilimsel yöntemlere açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sergileyen, eğitim programları aracılığıyla tarihi eserler konusunda halkı bilinçlendirerek toplumun kültür düzeyini yükseltmeyi amaçlayan eğitim, bilim ve sanat kurumlarıdır. Müzeler, bulunduğu kentin prestij yapıtlarındandır.” (<http://www.kultur.gov.tr/TR,31145/muze-nedir.html>, 2014).

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın resmi web sitesinde bir diğer müze tanımı ise şöyledir:

“Toplumun hizmetinde olan ve onun gelişimi için çalışan, insanlığın somut ve somut olmayan kültürel mirası ile çevresini tanıması ve sahiplenmesi amacıyla ilmi yöntemlerle açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koleksiyonlar oluşturan, koruyan, tanıtan, sürekli ve geçici olarak sergileyen, eğiten, kültürel, sanatsal zevkini ve dünya görüşünü geliştirmesinde etkili olan, kamuya açık, kar amacı gütmeyen daimi kuruluştur.” (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>, 2014)

Müzeler, bugünü ve geleceği aydınlatmak amacıyla insanlık tarihinde, sosyal, kültürel, bilimsel, ekonomik, siyasi olarak yer etmiş, bilimsel ve sanatsal öğelerin sergilenmesine olanak sağlar. Müzeler, ülkelerin tarihlerinin ve geçmiş yaşam öykülerinin öğrenilmesi, kültürel değerlerin oluşması konusunda önemli yapılarıdır.

2.2. Müzenin Amaç ve İşlevleri

Önemli kültürel öğelerin başında gelen müzeler sadece içinde bulundukları ülke ve toplumların değil aynı zamanda diğer başka toplum ve topraklara ait somut değerleri barındırmaktadırlar. Bugün bir dizi ülke dünyadaki turizmini, tanıtımını, kültürünü belli başlı müze ve müzelerdeki eserlerine dayandırmaktadır. Müzelerin işlev ve sorumlulukları bulundukları yapıların dışına taşmış, ulusal ve uluslararası misyonlar da üstlenmiş durumdadır.

Bugün ister sanat, ister bilim müzeleri olsun, müzeler birer eğitim kurumu olarak kabul edilmektedirler. Müzeler güzel, nadir nesneleri ve sanat yapıtlarını göstermekle ‘insanda mükemmellik duygusunu’ uyandırıp geliştirirler. Müze kitapların ve derslerin açıkça ortaya koyamadığı eşya arasındaki mevcut bağları gösterir. Düşünceyi kamçılıyıp insanı kesin gözetleme ve mantıklı anlam

çıkarmaya alıştırlırlar. Günümüzde müzeler gözlem, mantık, yaratıcılık, hayal gücü ve beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunabilecek yaygın eğitimi kurumları olarak benimsenmektedirler (Atagök, 1999:137).

Müzeler, toplumun hizmetinde sürekli ve kalıcı, kâr amacı gütmeyen kurumlar olarak insanlığın geçmişine ait ürünleri/eserleri, bunların bulunduğu çevreyi araştırır ve korur. Bunları halka sunarak halkı eğitmeyi, eğlendirmeyi, geliştirmeyi amaçlar. Müzelerin işlevleri koruma (bakım – onarım), toplama, belgeleme (arşivleme), sergileme ve eğitimden oluşmaktadır (Demirci ve Mirza, 2012: 22). Müzelerin bu işlevlerini aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür:

Koruma İşlevi: Müzelerin ilk işlevidir. Müzelerde, eserlerin korunması için malzemelerin bozulmasına, yıpranmasına neden olan yıkıcı etkenlere karşı önlemler alınmaktadır. Müzeler, sadece eserler yoluyla bilgi aktarma değil, bireylere koruma bilinci kazandırma bakımından da önemli kurumlardır.

Toplama İşlevi: Müzeler, çeşitli yöntemlerle eserleri toplarlar. Bunlar satın alma, kazı, bağış (hibe) ve değiş tokuş yöntemleriyle elde etme olarak sıralanabilir.

Belgeleme İşlevi: Eserleri belgeleme, kaydetme, arşivleme, araştırma ve sistemli olarak sıralamadan oluşur.

Sergileme İşlevi: Sergileme, müzelerdeki eserlerin insanlarla buluştuğu andır. Müzeler, kültür hizmeti veren kurumlar arasında yer alır, sergi gibi aktivitelerle ilgi çeker.

Eğitim İşlevi: Müze, insanlara ilgi çekici ve özgür bir öğrenme ortamı sağlar. Öğrenme, kitap veya okul ile sınırlı değildir. Bugün müzeler okul ve toplumla iş birliği yaparak “duvarsız sınıf”ın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Müzede eğitim kapsamında oyunlar, dramalar, atölye çalışmaları, tartışma oturumları vb. etkinlikler de yapılabilir. Müzeler, eserleri barındırma ve gelecek kuşaklara aktarma, sanat ve eğitim kurumu olmanın yanında kütüphaneleri, sergileri, toplantıları, çok işlevli salon ve atölyeleri, açık alanları ile hoşça vakit geçirten, eğlendirirken öğreten mekânlardır (Demirci ve Mirza, 2012: 22). Müzeler yaşayarak, canlandırarak öğretme ve öğrenme için mükemmel fırsatlar sunar.

Müzelerin topluma katkılarını Atagök (1999: 137-138) ise şöyle sıralamaktadır:

1. Müzeler, geçmiş değerleri toplum için korur ve onlara sunar.
2. Müzeler, objektif ve sistematik bir değerlendirme ile koleksiyonlarını sunarlar.
3. Müzeler, insanlığın doğal gelişimini belgeler, bilgi verir.
4. Müzeler geçmişini sunar, insana insanlığın heyecanını verirken onun yaratıcılığına katkıda bulunur, yaratıcı gücü ve düşünceyi kamçılar.
5. Müzeler, geleceği yönlendiren/yönlendirebilecek değerlerin yerleşimini sağlar.
6. Müzeler, yeni toplumsal değerlerin oluşmasını sağlar.
7. Müzeler, insani değerleri geliştirir
8. Müzeler bugünün teknolojik toplumunda insanlara insani değerler sunarak yalnızlığını giderir, eğlendirir.
9. Müzeler, toplumun bilimsel ve sanatsal gelişimine katkıda bulunur.
10. Müzeler, insanın kendi toplumunu tanımasına neden olur.
11. Müzeler, toplumların birbirlerini tanımalarına, dolayısıyla kültürlerin birbirine yakınlaşmasına neden olur.

Bunlara ek olarak müzeler ulusların, ülkelerin bellekleridir. Müzeler aynı zamanda bulundukları ülkeleri turizm ve kültürel anlamda zenginleştirir. Ülkelerin yurtdışında tanıtımını yaparak, turistler için çekim noktası olur ve ülkeye gelir girmesini sağlar.

2.3. Avrupa ve Dünya Kültüründe Müzecilik

Kökeni oldukça erken devirlere giden Müzecilik, Yakın Doğudaki İmparatorların katkılarıyla gelişmiş, Yunanlılarla bilinçli bir şekil kazanmış ve Romalılarla da bu günkü müzecilik düşüncesinin ilk temelleri atılmıştır (Keleş, 2003: 1). Tarihte ilk kez Paleolitik Çağ mezarlarında doğa nesnelerinin ve sanat yapıtlarının bir araya getirildiği görülmektedir (Uçankuş, 2000: 194). Sanatsal ağırlıklı nesnelerin bilinçli olarak toplanması ise ilk olarak Greklerde görülmektedir (Yücel, 1999 : 19).

İlk kez M.Ö. 306 - 285 yılları arasında Mısır'ın bugün İskenderiye olarak bildiğimiz kentinde yer alan saray bahçesinin ortasına museion (müze) yapıldığı ifade edilmektedir. Müzenin çevresinde kitaplık, amfi tiyatro, gözlemevi, yemek ve çalışma odaları, botanik ve hayvanat bahçeleri yer alırdı. Hem üniversite hem akademi hem de manastır niteliği taşıyan bu müzede Yunanistan'ın ve doğu ülkelerinin eski ve yeni sanat yapıtları toplanır, belgelenir ve korunurdu. Bu anlamda İskenderiye Müzesi günümüzdeki müze anlayışının temelini oluşturmaktadır. Romalılar başlangıçta müze sözcüğünü felsefi tartışmaların yapıldığı yer olarak kullanmışlardır (Demirci ve Mirza, 2012: 30). İskenderiye, Helenistik dönemde, soyluların koruması altında özgürce araştırmalarını yapan, matematikçi, astranom, coğrafyacı, filozof ve şairlerin oluşturduğu, bilgilerin toplandığı, kaydedildiği ve saklandığı bir bilim ve sanat merkezi olarak anılmaktadır (Madran, 1999: 3). Sonraki dönemlerde Bergama, Antakya, Roma ve Atina'da müzelerin kurulduğu bilinmektedir.

Orta Çağ'da ise, Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra kiliseler, eski ve kutsal sayılan eserlerin saklandığı, korunduğu yerler olmuştur. Yeni Çağ'da, Rönesans ve Reform hareketleri sonucunda sanat eserlerine olan ilgi daha fazla artmış, bu nedenle aristokrat ailelerde, derebeyi ve krallarda, güç ve asalet belirtisi olarak eski eser toplama ve sergileme tutkusunun başladığı görülmüştür. Bu tür koleksiyonların çoğalması modem müzelerin kurulmasına önayak olmuştur (Çetin, 2002: 57). Ancak müze kurumunu batı temelli tek yanlı olarak ele almak ve düşünmek hata olur. Ortadoğu'da da özellikle ilmi ve edebi eserlerin koleksiyon olarak toplandığı bilinmektedir. Bu eserlerin korunması ve kullanılması için oluşturulan kütüphaneler, ilk olarak medrese ve camiler bünyesinde kurulmuş ve İslam dünyasının en değerli kültür malzemelerini bir araya getirildiği yerler olmuştur. Bu koleksiyonlar genelde Batı'dakinin tersine halkın genel kullanımına açık olurdu (Madran, 1999: 3).

Yüzyıllarca kültür ve sanat din adamları ile devlet yöneticilerinin himayesinde oluşurken, 17. Yüzyıldan itibaren burjuva sınıfının aracılığıyla toplumcu ve ulusçu tavırlarla toplumun diğer kesimlerine de geçmiş ve bu birikimlerin halka açılması mümkün olmuştur. Ancak Fransa'da Louvre (1793), İngiltere'de The British Museum (1753) The National Gallery (1814), İtalya'da Uffizi (1789), İspanya'da Prado (1819), Almanya'da Dresden (1836) müzelerinin

halka açılışları buralardaki eserleri ve birikimleri tam anlamıyla halka taşıyıp aktaramamıştır. Müze binalarının neoklasik mimarisi görkemliliği ve ihtişamıyla halktan birisini ürkütüp girmesini engellerken, müzeciler de kendilerini geçmişin onurlu nöbetçileri olarak görüyor, özenle halkla olan mesafeyi koruyorlardı (Atagök, 1999:131). 18. yüzyıl sonrası müzeler herkesin yararlanabilecek kurumlar haline getirilmiştir. Müzelerin bugünkü modern anlamda gelişmesi, 19. yüzyıl sonu, 20.yüzyıl başlarından itibaren arkeolojinin yaygınlaşması ile mümkün olmuştur.

19.yüzyıl müzelerin ve müzeciliğin altın çağı olarak değerlendirilmektedir. Başta Yunanistan, Mısır, Osmanlı ve Hint ülkelerinden Avrupa'ya taşınan antik eserler, müzeleri adeta kültür ve sanat tapınağına dönüştürmüştür. Bu dönemde müzeler gerçek anlamda kurumsallaşmaya başlamışlardır. Bu dönem aynı zamanda ulusal devletlerin oluşumuyla birlikte ulusal antikite müzeleri diye adlandırılan günümüz etnoğrafya müzelerinin kurulmaya başladığı yıllar olmuştur. Bu yüzyılda ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nin köklü bir geçmişi bulunmaması nedeniyle çağdaş sanatsal yaklaşımlara yönelmesinin sonucunda Metropolitan, Boston, Chicago, Philadelphia Güzel Sanatlar Müzeleri gibi Avrupa'dan farklı bir müze anlayışı ortaya çıkmıştır. Sanayi Devrimi sonrası açılan Sanayi ve Endüstri Müzesi'nin ardından 20. yüzyılda canlandırmalarla, teknolojiyle hareket kazanan, canlı deneyimler sunan daha gerçekçi müzelerle karşılaşmaktayız (Madran, 1999: 5-6).

Bugün dünyada, Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) tarafından kabul edilen ve halen de geçerli olan müzeler aşağıdaki gibi yedi grupta toplanmaktadır.

1. Sanat Müzeleri
2. Arkeoloji ve Tarih Müzeleri
3. Etnografya Müzeleri
4. Doğa Tarihi Müzeleri
5. Bilim ve Teknoloji Müzeleri
6. Bölge Müzeleri
7. Özel Amaçlı Müzeler

Genellikle müze sınıflandırması yapılırken koleksiyonların türleri göz önüne alınarak yapıldığı görülmektedir. Ancak bu sınıflandırma ülkelere göre bir

takım farklılıklar göstermektedir.

Müzeler, cinsine, statüsüne, bağlı olduğu kuruma göre vb. sınıflandırılabilir. Ancak en ideal sınıflandırma, müzelerin içerdiği koleksiyonlara göre yapılabilir. Koleksiyonların içerikleri veya nitelikleri, bağlı oldukları kurumlar, hizmet alanları, hizmet ettikleri toplum, koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlar ve işlevleri doğrultusunda müzeler çeşitli gruplara ayrılmıştır (Demirci ve Mirza, 2012: 14). Müzeler aynı zamanda koleksiyonlarına (genel, arkeoloji, sanat, tarih, etnografya, doğa tarihi, jeoloji, bilim, askeri, endüstri müzeleri); bağlı olduğu idari birime (devlet, yerel yönetim, üniversite, askeri, bağımsız/özel, ticari kuruluş müzeleri); hizmet ettikleri bölgeye (ulusal, bölgesel, yerel müzeler); hitap ettikleri kitleye (eğitici, uzmanlaşmış, genel toplum müzeleri) ve koleksiyonlarını sergileme yöntemlerine göre (geleneksel, açık hava, anıt müzeler) ayrılmaktadır (Madran, 1999: 7- 8).

2.3.1. Dünyadaki Bazı Önemli Sanat Müzeleri

Gerek Avrupa ve Amerika gerekse dünyanın diğer bölgelerinde çok sayıda müze karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tez kapsamında araştırma kısmında sanat müzeleri ziyaret edileceği için burada örnek olarak sadece birkaç tanesinin açıklaması yapılacaktır.

2.3.1.1. Louvre Müzesi - Fransa

Resim 2.1: Louvre Müzesi-Fransa

Fransa'nın başkenti Paris'te bulunan Louvre Müzesi dünyanın en ünlü müzelerinden birisidir. Louvre Müzesi, 1793'te Louvre Kraliyet Sarayı'nın

müze'ye dönüştürölmesiyle oluşturulmuştur. Resim, heykel, Doğu sanatları, Mısır sanatları, Yunan sanatları, desen bölümleri ve sanat eserleri olmak üzere yedi bölümden oluşur. Koleksiyonları arasında Orta Çağ Fransız ve Avrupa resimleri, Fransız sanatının önemli heykel örnekleri, Akad uygarlığından eserler, Mısır uygarlığına ait örnekler, Yunan sanatına ait önemli eserler ve süsleme sanatı örnekleri bulunmaktadır. Louvre aynı zamanda dünyanın en ünlü ve değerli sanat eserlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Leonardo Da Vinci'nin Mona Lisa'sı, The Virgin and Child with St. Anne, Madonna of the Rocks, Jacques Louis David'in Oath of the Horatii adlı eseri, Delacroix'nın Liberty Leading the People adlı eseri ve Alexandros of Antioch'un Venus de Milo'su bu önemli ve değerli eserlerden bazılarıdır. Louvre, 60.600 metre kareden fazla alan kaplar ve içerisinde 35.000'e yakın sanat eseri bulunmaktadır. Ortalama her yıl 6 milyon kişi Louvre Müzesi'ni ziyaret etmektedir (<http://www.louvre.fr>, 2014).

2.3.1.2. Galleria Degli Uffizi – Floransa

Resim 2.2: Galleria Degli Uffizi – Floransa

Uffizi Galerisi, kendi duvarları içinde korunmuş, çoğunlukla Rönesans dönemi eşsiz sanat eserleri ve başyapıtlarını barındıran dünyanın en ünlü müzelerinden biridir. Floransa'nın kalbinde yer alan Uffizi Galerisi; Botticelli, Giotto, Cimabue, Michelangelo, Leonardo da Vinci ve Raffaello gibi büyük İtalyan sanatçıların sanat eserlerini barındırmaktadır. Koleksiyonun büyük bir kısmı 12. ve 17. yüzyıllar arasındaki dönemlere dayanıyor. Ünlü Medici ailesinin sanat koleksiyonu da burada sergilenmektedir. Uffizi Galerisi her yıl bir milyondan fazla ziyaretçi ağırlıyor (<http://www.uffizi.org>, 2014).

2.3.1.3. The Museum of Modern Art MoMa- NewYork

Resim 2.3: The Museum of Modern Art MoMa- NewYork

Dünyadaki en önemli modern sanat müzelerinden biri olarak görülen The Museum of Modern Art (MoMa), New York City'dedir. MoMa, yakın mesafesinde bulunan Metropolitan Museum of Art'ı tamamlayıcı bir niteliktedir ve bazılarınca diğer müzenin kardeş müzesi olarak görülür. Ancak, Metropolitan genel bir sanat müzesiyken, MoMa modern sanat konusunda özelleşmiştir.

Müzenin koleksiyonu, birçok kişi tarafından, Batı modern sanatının en iyi koleksiyonu olarak görülmektedir. MoMa'nın koleksiyonunda 150.000 ayrı parçanın bulunmanın yanı sıra, koleksiyon yaklaşık olarak 22.000 film ve 4 milyon film karesini de bünyesinde bulundurur. Dünya çapında büyük bir üne sahip olan resimlerden bazıları şöyledir:

The Starry Night (Yıldızlı Gece) - Vincent van Gogh, Les Demoiselles d'Avignon (Avignon'un Genç Kızları) - Pablo Picasso, The Persistence of Memory (Belleğin Azmi) - Salvador Dalí, Broadway Boogie Woogie (Broadway Boogie Woogie'si) - Piet Mondrian, Water Lilies (Nilüferler) - Claude Monet, Dance (Dans) - Henri Matisse, The Bather (Yıkanan) - Paul Cézanne, Self-Portrait With Cropped Hair (Kesilmiş Saçlı Otoportre) - Frida Kahlo.

Bunların yanında, koleksiyonda; Jackson Pollock, Cindy Sherman, Jean-Michel Basquiat, Jasper Johns, Edward Hopper, Andy Warhol, Chuck Close, Georgia O'Keefe ve Ralph Bakshi gibi sanatçıların da çalışmaları vardır. MoMa zaman içerisinde, ünlü birer fotoğraf ve film koleksiyonu da geliştirmiştir. MoMa,

aynı zamanda bünyesinde, Paul László, the Eameses, Isamu Noguchi, ve George Nelson gibi isimlerin tasarımlarının bulunduğu ünlü bir tasarım koleksiyonu da barındırır.(<http://www.moma.org>,2014;
http://en.wikipedia.org/wiki/Museum_of_Modern_Art, 2014).

2.4. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihi ve Gelişimi

Ülkemizde kurumsal anlamda müzeciliğin tarihi çok eski olmasa da Avrupa ve diğer bölgelerde olduğu gibi koleksiyonculukla başlayan bu alandaki çalışmanın geçmişi 13. yüzyıla kadar uzanmaktadır.

Ülkemizde Türk Müzeciliğinin ilk izleri, Selçuklu Dönemi’nde (13.yy) eski Konya’nın bulunduğu höyüğü çevreleyen ve günümüze hiçbir izi kalmayan sur duvarlarının etrafına, ellerine geçen çeşitli dönemlere ait eserlerin nizami bir şekilde dizilmesi ile karşımıza çıkar. Sonraki dönemlerde Dulkadiroğulları Beyliği Dönemi’nde de Kahramanmaraş Kalesi etrafında Geç Hitit eserlerinin biriktirildiği bilinmektedir. Osmanlı Dönemi’nde ise ata yadigarı kıymetli eserler, hediyeler ve savaşlarda elde edilen ganimetler sarayların hazine dairelerinde korunmaktaydı. İstanbul’un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet zamanında sarayın bir bölümünün hazine dairesi haline getirilmesi, özellikle Yavuz Sultan Selim’in doğu seferinden sonra halifeliğin Osmanlılara geçmesi ile birlikte başta kutsal emanetler olmak üzere çok değerli kültür varlıklarının Osmanlı sarayına taşınması zengin bir koleksiyon oluşmasını sağlamıştır. Bu koleksiyonlar ve zengin Anadolu tarihi Türk Müzeciliğinin başlamasına öncülük etmiştir (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>, 2014).

Gerçek anlamda Türk Müzeciliğinin temeli İstanbul Arkeoloji Müzeleri’nin temelini de oluşturan Mecma-ı Asar-ı Atika’ya (Eski Eserler Koleksiyonu) dayanmaktadır. Padişah Abdülmecit’in 1845 yılında Yalova’ya gerçekleştirdiği gezi sırasında gördüğü Doğu Roma yazıtlarını İstanbul’a naklettirmesi üzerine eserler 1846 yılında Osmanlı Devlet adamı Ahmet Fethi Paşa tarafından o güne kadar silah deposu (Harbiye Ambarı) olarak kullanılan Aya İrini’de toplatılmaya başlandı. Müze, Mecma-i Eslihai Atika ve Mecma-i Asar-ı Atika olmak üzere iki bölüm halinde düzenlenmiş, kuruluşu daha eski dönemlere dayanan Mecma-i Eslihai Atika bölümü Harbiye Askeri Müzesi’nin temelini oluşturmuştur.(<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>, 2014).

Toplama kavramından bir adım öne giderek ilk sergilemeye geçişi sağlayan hareket 1846'da Aya İrini Kilisesi'ndeki silah deposunun ziyarete açılmasıyla başlar. Böylece ilk Türk müzesinin bir Askeri Müze olduğu söylenebilir. Bu ilk müzenin uzantısı Harbiye Askeri Müzesi koleksiyonlarıdır (Madran, 1999: 12). Mecma-ı Asar-ı Atika koleksiyonu Sadrazam Ali Paşa döneminde düzenlenmiş ve 1869 yılında dönemin Maarif Nazırı Saffet Paşa tarafından Müze-i Hûmayun (İmparatorluk Müzesi) adıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk müzesi kurulmuştur. (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>, 2014). Bu müze Aya İrini'deki eski eser koleksiyonunun gelişmesi sonucu mekan ihtiyacından doğmuş ilk müze binasıdır (Madran, 1999: 12).

Müzenin ilk kuruluş yılında ilk müze müdürü olarak Galatasaray Lisesi öğretmenlerinden Edward Goold görevlendirilmiştir. Zaman içinde müzede toplanan eserlerin sayısının gittikçe artması sonucu yeni bir bina arayışına başlanmış ve müzenin Çinili Köşk'e taşınmasına karar verilmiştir. Çinili Köşk'e taşınan Müze 1880 yılında faaliyete geçmiştir. Müzenin Çinili Köşk'e taşınmasından sonra Müze Müdürü Anton Dethier'in ölmesi üzerine yeni müdür arayışları başlamış, Türk Müzecilik tarihinde önemli bir yere sahip olan Osman Hamdi Bey 11 Eylül 1881 tarihinde bu göreve atanmıştır(<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>, 2014).

Müze fikrinin gelişmesinde ve müzeciliğin ülkemizde yerleşmesinde önemli kişiliklerden birisi olan Osman Hamdi Bey, Sanayi – i Nefise Mektebi (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Okulu) ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin kurucusu, arkeolog ve ressamdır (<http://www.osmanhamdibey.gov.tr/TR,50945/biyografi.html>, 2014).

Paris'te on iki yıl resim öğrenimi görmüş, ve çeşitli devlet memurluklarında bulunmuş olan Osman Hamdi Bey, müze müdürlüğünün yanında, müdürlüğünü de üstlenerek gelecek yılların büyük müzesini kurmak için 1881'den itibaren çalışmalara başlamıştır (Keleş, 2003: 4). Bu yıl itibariyle Türk müzeciliğinde yeni ve verimli bir dönem açılmıştır.

1887 yılında Sayda'da (Sidon-Lübnan) gerçekleştirilen kazılar sonucunda

İskender Lahti'nin de dahil olduğu bir grup lahit ortaya çıkarılmış ve İstanbul'a nakledilmesinden sonra Osman Hamdi Bey yeni bir müze binası yapımı için girişimlere başlamıştır. Özellikle İskender Lahidi'nin bulunması ve İstanbul'da sergilenmeye başlaması Osman Hamdi Bey'e uluslararası ün kazandırmıştır. Bu bina ülkemizde, müze binası olarak tasarlanan ilk binadır ve Müze-i Hümayun adıyla 1891 tarihinde açılmıştır. Açılışından kısa bir süre sonra müzede kitaplık, fotoğraf laboratuvarı ve maket atölyesi kurulmuştur. Kazılar sonucunda getirilen yeni eserleri sergilemek amacıyla Osman Hamdi Bey'in girişimleriyle 1903'te ve 1907'de müzeye ek binalar yapılmıştır. Yine bu dönemde, İstanbul dışında Anadolu'daki bazı şehirlerde de müze kurma çalışmaları başlatılmıştır. 1902'de Konya'da, 1904'de Bursa'da yeni müzeler kurulmuştur. Yabancı arkeolog ve uzmanlardan yararlanılarak müze koleksiyonlarının kayıt, katalog ve sergilemeleri geliştirilmiştir. Kısacası bu dönemde müzeciliğin saklama ve depolamadan daha önemli olan koruma, kayıt tutma, düzenli sergileme faaliyeti ülkemizde hızla gelişmiştir.(<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>, 2014).

Osman Hamdi Bey, müzecilik kurumunun yerleşmesinin yanı sıra, müzeciliğin modernleşmesi, batılılaşması, sanat ve kültür alanında yeniliklerin yerleşmesi, kültür-sanat ve tarihi eserlerinin korunup, tanıtılması için büyük çabalar sergilemiştir.

Osmanlı coğrafyasında ilk bilimsel kazılara öncülük eden ve çağdaş müzecilik anlayışının şekillenmesinde önemli rol oynayan Osman Hamdi Bey'in, 1910 yılında ölümünden sonra kardeşi Halil Edhem Bey müdür olmuştur. Özellikle Anadolu müzelerinin gelişmesine katkıda bulunan Halil Edhem Bey'in zamanında Türk İslâm Eserleri (1914) ve İstanbul Şark Eserleri Müzesi (1925) kurulmuştur (Türkiye'nin Müzeleri, 2014: 4).

Modern anlamda Türk müzeciliğinin temeli, Batı'da olduğu gibi bu koleksiyonların değerlendirilmesi ya da daha geniş bir kitleye açılması gereksiniminden çok, eski eserlerin imparatorluk sınırları içinde muhafaza edilmesinin gerektiği yönündeki zaruriyetle atılmıştır. Böyle bir anlayışa yönelmede en önemli etken ise, Batı'daki müzelerin koleksiyonlarının, Doğu'da özellikle Osmanlı topraklarında yapılan kazılarda ortaya çıkan eserlerle

geliştirilmesi olmuştur. Osmanlı kendisinin kaynak olduğu bu koleksiyonları bünyesinde korumak yoluyla Batılılaşma çabalarını güçlendirmek istemiştir. 19. yüzyıl ortalarından itibaren giderek artan bir hızla yağmalanan İslamî döneme ait eserlerin bir müze çatısı altında toplanmaları, 20. yüzyılın ilk çeyreğini bulmuştur. Bu amaçla 1914 yılında açılan ve İslam sanatı alanında ülkemizin ilk müzesi olan Evkaf-ı İslamiye Müzesi (bugünkü adıyla Türk ve İslam Eserleri Müzesi), aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu zamanında açılan son müze olma özelliğini de taşımaktadır (Özkasım ve Ögel, 2005:98-100).

Cumhuriyetin ilk yıllarında bir dizi müzeleşme çabaları yürütülmüştür. Topkapı Sarayı'nın mevcut eşyası ile birlikte 1 Nisan 1924'te müze olarak hizmete açılması kararlaştırılmış, Ayasofya Camii müzeye dönüştürülmüştür. Ayrıca Atatürk'ün Ankara'da bir Hitit Müzesi'nin açılmasını istemesi üzerine 1923 yılında Kurşun Han ve Mahmut Paşa Bedesteni Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onarılarak Ankara Arkeoloji Müzesi (bugünkü adıyla Anadolu Medeniyetleri Müzesi) olarak açılmıştır. Atatürk'ün emriyle Cumhuriyet Dönemi'nin ilk müze binası olan Ankara Etnoğrafya Müzesi (1930) halka açılmış ve 1950 yılında temel amacı müzeler ve müzeciler arasındaki işbirliğini güçlendirmek, müzecilik konusundaki standartları oluşturmak, uluslararası kuruluşlarla işbirliği yaparak bilgi alışverişini sağlamak ve halk eğitimini geliştirmek olan Uluslararası Müzeler konseyi "ICOM"'un Türkiye Milli Komitesi kurulmuştur (Atasoy, 1984: 1465 – 67).

Ülkemizde bir sanat müzesi kurulması yönündeki çalışmalar ilk kez 19. yüzyıl sonlarında başlatılmıştır. Güzel Sanatlar Okulunun (Sanayi-i Nefise Mektebi) kuruluşuyla da yakından ilgisi olan bu girişimin sonunda bir koleksiyon oluşturulmaya başlanmış ancak, müzenin açılışı gerçekleştirilememiştir. Ancak ilk sanat müzesi, Cumhuriyetin ilanından sonra, 1937 yılında Atatürk'ün emriyle kurulan İstanbul Resim ve Heykel Müzesi olmuştur (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>, 2014).

Cumhuriyetin kurulmasının ardından sanata, sanat eserlerine, sanatçıya Atatürk'ün önderliğinde büyük önem verilmiştir. Sanat alanında bilim insanları yetişebilmesi için yurtdışına öğrenciler gönderilmiş, restorasyon, sergileme, eski eserlerin yenilenmesi, yenilerinin kazandırılması için çalışmalar yürütülmüştür.

Müzecilik anlayışı tüm Anadolu'ya taşınmış, yeni müzelerin açılması için çalışmalar başlatılmıştır.

Sanat müzesi anlamında İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nden sonra 1980'li yıllarda yeni müzeler eklenmeye başlamıştır. Bugün, Kültür Bakanlığı bünyesinde Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün kuruluşu olarak çalışan – İstanbul Resim ve Heykel Müzesi dışında- altı adet Resim ve Heykel Müzesi Müdürlüğü bulunmaktadır: Ankara Resim ve Heykel Müzesi (1980), İzmir Resim ve Heykel Müzesi, Erzurum Resim ve Heykel Müzesi, Şanlıurfa Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Mersin Devlet Resim ve Heykel Müzesi (2002) ve Aydın Devlet Resim ve Heykel Müzesi (1983) Müdürlükleridir. Ankara dışındaki Resim ve Heykel Müzeleri bulundukları ilde İl Kültür Müdürlüğüne bağlı olarak etkinliklerini yürütmektedirler. Görüldüğü üzere kurulma amaçlarının başında plastik sanatlar alanındaki somut verilerin bir araya getirilmesi, sergilenmesi ve korunup gelecek kuşaklara aktarılması görevlerini üstlenen sanat müzelerimizin sayısı, ülke nüfusu ve il sayısı düşünüldüğünde minimum ölçekte kalmaktadır (Dilek Şener, ty).

Türkiye'de müzecilik faaliyetlerinin başladığı ilk yıllardan 1971'e kadar farklı uygarlıklara ait ve farklı türdeki eserler aynı mekânlarda iç içe sergilenmiştir. 1971 yılında kurulan Kültür Bakanlığının bünyesinde, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün ortak çalışmasıyla koleksiyonların türlerine göre müzeler açılmıştır. Böylelikle eserler sınıflandırılarak sergilenmeye başlanmıştır (Demirci ve Mirza, 2012: 43).

Bugün Türkiye'de çok sayıda müze çeşitli sınıflandırmalar altında Türk ve dünya kültür tarihine hizmet etmektedir. Türkiye'deki müzeler ve anıtlar dünyadaki örneklerinden farklı başlıklarla gruplandırılmıştır. Buna göre Türkiye'deki müzeler şu ana başlıklarda toplanabilir:

1. Tarih ve Sanat Müzeleri
2. Arkeoloji ve Etnografya Müzeleri
3. Arkeoloji Müzeleri
4. Etnografya Müzeleri
5. Anıt Müzeler
6. Müze Evler

7. Devrim Müzeleri
8. Askerî Müzeler (bunlara Kurtuluş Savaşımızla ilgili müzeleri de eklemek uygun olur)
9. Özel Müzeler
10. Açık Hava Müzeleri
(<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,80160/muze-cesitleri.html>, 01 Eylül 2014).

Günümüzde aralarında Avrupa'da yılın müzesi ödülünü de kazanmış, 187'si Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı, 183'ü Bakanlık denetiminde özel müze olmak üzere toplam 370 müze bulunmaktadır. Sayıları gün geçtikçe artan müzelerimiz, artık sadece eserlerin sergilendiği ve depolandığı mekânlar olmaktan çıkmış, halkın eğitimi için ulusal ve uluslararası konferansların, seminerlerin düzenlendiği, çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirildiği, sergilerin açıldığı, bilimsel yayınların yapıldığı, ülkemizin tanıtımına katkıda bulunan eğitim ve kültür kurumları hâline gelmiştir. Son yıllarda açılan müzeler de çağdaş müzecilik anlayışına göre tasarlanmış ve ziyarete açılmıştır (Türkiye'nin Müzeleri, 2014: 4).

Son yıllarda müzecilik anlamında yaşanan çeşitli gelişmelere paralel olarak müze ziyaretçi sayısında da önemli artış olduğu görülmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün resmi internet sitesinde yer alan istatistiki tablolar aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1: 2012 Yılında En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze

Müze Adı	Ziyaretçi Sayısı
Ayasofya Müzesi	3.345.347
Topkapı Sarayı	3.334.925
Mevlana Müzesi	1.565.862
Topkapı Sarayı Müzesi Harem Dairesi	792.606
Antalya Noel Baba Müzesi	504.262
İstanbul Arkeoloji Müzeleri	391.282
Hacıbektaş Müzesi	368.471
Kariye Müzesi	360.803
Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi	290.044
Cumhuriyet Müzesi	248.036

Kaynak: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43336/muze-istatistikleri.html>, 2014

Tablo 2.1’de yer alan ziyaret rakamlarına bakıldığında gerek Osmanlı gerekse Bizans tarihinde önemli yer tutan Ayasofya Müzesi’nin en çok ziyaretçi çeken müze olduğu görülmektedir. Bu tabloda her hangi bir sanat müzesinin olmayışı üzüntü verici bir durumdur.

Tablo 2.2: 2000-2012 Yılları Arasında Müze ve Ören Yerlerimizin Ziyaretçi Sayıları

Yıllar	Ziyaretçi Sayıları
2000	6.887.344
2001	7.590.138
2002	14.268.186
2003	13.987.747
2004	13.015.486
2005	18.384.865
2006	16.086.050
2007	18.048.674
2008	22.662.590
2009	21.193.627
2010	25.854.341
2011	28.462.893
2012	28.781.308

Kaynak: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43336/muze-istatistikleri.html>, 2014.

2000-2012 yılları arasını gösteren Tablo 2.2’de gözlemlendiği üzere son yıllarda müze ziyaretçi sayılarında önemli bir artış kaydedilmiştir. Burada elbette müzecilik anlayışının değişmesinin payının büyük olduğu görülmektedir.

Tablo 2.3: 2013 Özel Müze ve Koleksiyoncu İstatistikleri

Özel Müzelerdeki Eser Sayısı	359.311
Özel Müzelerin 2012 Yılı Ziyaretçi Sayısı	7.977.606
Koleksiyonculardaki Sikke Sayısı	106.026
Koleksiyonculardaki Eser Sayısı	121.312
Koleksiyonculardaki Toplam Eser Sayısı	227.338

Kaynak: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43336/muze-istatistikleri.html>, 2014.

07 Temmuz 2014 tarihi itibari ile Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın denetiminde 192 özel müze faaliyet göstermektedir. Tablo 2.3’te görüldüğü üzere

özel müzelerin ziyaretçi sayısı 2012 yılında sekiz bine yaklaşmaktadır. Özel müzeler bir takım eski eserlerin korunmasının yanı sıra eski veya çağdaş bir dizi eserin geçici sergilerle ülkemize taşınmasını ve ilgililerin bu eserlerle buluşmalarına büyük destek olmaktadır. Özellikle sanat müzelerine yönelik devletin ilgisinin azaldığı günümüzde, özel sanat müzelerine daha çok görev düşeceği görülmektedir.

2.4.1. Türkiye’den Sanat Müzelerine Örnekler

Türkiye’de Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün resmi web sitesinden alınan bilgiye göre 370 müze bulunmaktadır. Ancak bunların içinde Sanat Müzesi olarak maalesef Türkiye’de sadece iki tane resim ve heykel müzesi bulunmaktadır. Bunlardan biri doğrudan İstanbul’daki Mimar Sinan Üniversitesi’ne, diğeri Ankara’da ve Kültür Bakanlığına bağlıdır. Türkiye’de bugüne kadar hala bağımsız bir Çağdaş Sanat Müzesi kurulamamıştır. Tez çalışması kapsamında ziyaret edilmek istenen Türkiye’nin ilk modern ve tek kamusal sanat müzesi olan İstanbul Resim ve Heykel Müzesi de maalesef 2007 yılında kaynak bulma sorunu nedeniyle kapatılmasının ardından, 2014 yılında restorasyon çalışmalarının bitirilip açılması beklenirken tüm koleksiyonuyla ani bir kararla Tophane Antrepoları’ndan 5 numaralı antrepoya yerleştirilmiştir. Henüz müzenin ve eserlerinin akıbeti belli olmadığından, çok önemli bir yere sahip olmasına rağmen bu müze, bu çalışma kapsamına alınamamıştır. Son yıllarda artan özel müzecilik ve koleksiyonculuk anlayışı sayesinde bu alanda küçük de olsa bir dizi başarılı çalışmalara imza atılmış durumdadır. Ancak kısıtlı bir sayıya sahip olan sanat müzelerinden burada sadece ziyaret edilenlerin kısaca tanıtımına yer verilmektedir.

2.4.1.1. Doğançay Müzesi

Resim 2.4: Doğançay Müzesi

Türkiye'nin ilk çağdaş sanat müzesi olan Doğançay Müzesi, kapılarını 2004'te halka açtı. Beyoğlu'nda, 150 yıllık beş katlı tarihi bir binada yer alan müzede Burhan Doğançay'ın eserlerinden küçük bir retrospektifle, babası Adil Doğançay'ın eserleri sergilenmektedir. Sanatçının müzede yer alan eserleri, onun erken dönem figüratif resimlerinden başlayıp, kent duvarlarından ilham alan işlerine ve fotoğraflarına uzanan elli yıllık sanatsal gelişimini kapsamaktadır.

Doğançay Müzesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve sponsor firmalarla işbirliği içinde 2005'ten bu yana temel eğitim okullarında jüri sanat yarışmaları düzenlemektedir. Her yıl çeşitli ödüllerin verildiği bu yarışmalara 1500 okuldan, 8-14 yaşlarında ortalama 7 bin öğrenci bu etkinliğe katılmaktadır. Müze, eğitime sanat üzerinden destek vermeyi amaçlayan bu yarışmaları gelecekte de sürdürmeyi amaçlamaktadır. (<http://www.dogancaymuseum.org>, 1 Eylül 2014).

Resim 2.5: Öğrencilerle Doğançay Müzesi ziyareti

2.4.1.2. İstanbul Modern Sanat Müzesi

Resim 2.6: İstanbul Modern Sanat Müzesi

Türkiye'nin modern ve çağdaş sanat sergileri düzenleyen ilk özel müzesidir. İstanbul Modern Sanat Müzesi, Türkiye'nin sanatsal yaratıcılığını kitlelere ulaştırmak ve kültürel kimliğini uluslararası sanat ortamıyla paylaşmak amacıyla disiplinlerarası etkinliklere ev sahipliği yapan bir müzedir. Modern ve çağdaş sanat alanlarındaki üretimleri uluslararası bir yönelimle koleksiyonunda toplar, korur, belgeler ve sergileyerek sanatseverlerin erişimine sunar.

İstanbul Modern'in tohumları, 1987 yılında, 1. Uluslararası Çağdaş Sanat Sergileri'nde, bugünkü adıyla Uluslararası İstanbul Bienali'nde atıldı. Projenin kaderi, 2003 yılında 8. İstanbul Bienali'nin, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Akademisi'nin yanında yer alan dört numaralı gümrük antreposunu ana mekânı olarak kullanmasının ardından yeniden değişti. T.C. Denizcilik İşletmeleri için kuru yük antreposu olarak inşa edilmiş olan 8000 m²'lik bina, 2004 yılında İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın kurucusu Dr. Nejat F. Eczacıbaşı'nın İstanbul'da daimi bir modern sanat müzesi kurma girişimlerinin sonucunda tam donanımlı, modern bir müzeye dönüştürüldü (<http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/hakkinda>, 1 Eylül 2014).

İstanbul Modern, sürekli ve sürekli sergi salonları, fotoğraf galerisi, eğitim ve sosyal programları, kütüphane, sinema, restoran ve mağazası ile çok yönlü bir hizmet alanı sunmaktadır. Müzenin koleksiyonları, sergileri ve eğitim programları, her kesimden ziyaretçiye sanatı sevdirmeyi ve onların etkin biçimde

sanata katılımlarını sağlamayı hedeflemektedir. 10 yıl içinde, İstanbul Modern'in sürekli sergi salonunda beş koleksiyon sergisi düzenlendi. Süreli sergi alanı otuz beş sergiye ev sahipliği yaptı. Fotoğraf Galerisi'nde Türkiye'den ve dünyadan ünlü fotoğraf sanatçıların yapıtlarından oluşan yirmi dokuz fotoğraf sergisi, video alanında ise on dört video sergisi yer aldı, on altı yurtdışı sergi gerçekleştirildi. Çocukların ve gençlerin görsel sanatlar alanında eğitilmesi amacıyla müze içinde ve dışında programlar yürüttü. Bu programlardan müzenin açılışından bu yana yüz binlerce çocuk ve genç yararlanmaktadır. Bugün müzenin ziyaretçi sayısı 5 milyonu aşkın kişiye ulaşmış durumdadır.

Resim 2.7: Öğrencilerle İstanbul Modern Sanat Müzesi Ziyaretleri

2.4.1.3. Sakıp Sabancı Müzesi

Resim 2.8: Sakıp Sabancı Müzesi

Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi zengin koleksiyonu, kabul ettiği kapsamlı uluslararası geçici sergileri, konservasyon birimleri, örnek eğitim programları, yapılan çeşitli konser, konferans ve seminerleriyle çok yönlü bir Müzecilik ortamı sunmaktadır. 1966 yılında Hacı Ömer Sabancı'nın vefatından sonra aile büyüğü olan Sakıp Sabancı tarafından sürekli konut olarak kullanılmaya başlanan Atlı Köşk, uzun yıllar Sakıp Sabancı'nın zengin hat ve resim koleksiyonunu barındırmış, 1998 yılında da içindeki koleksiyon ve eşyalar ile müzeye dönüştürülmek üzere Sabancı Üniversitesi'ne tahsis edilmiştir. Modern bir galerinin eklenmesiyle 2002 yılında ziyarete açılan Müze'nin sergileme alanları 2005 yılındaki düzenleme ile genişletilerek, teknik düzeyde uluslararası standartlara kavuşmuştur. (<http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/muze-tarihi>, 2 Eylül, 2014).

Bugüne kadar çok sayıda büyük esere evsahipliği yapan Sakıp Sabancı Müzesi'nde gezilen sergilerden bazıları şunlardır: Picasso İstanbul'da, Heykelin Büyük Ustası Rodin, Cengiz Han ve Mirasçıları Büyük Moğol İmparatorluğu, Abidin Dino'nun Dünya, İstanbul-İsfahan-Louvre Koleksiyonlarından Başyapıtlarla İslam Sanatının Üç Başkenti Delhi, Efsane İstanbul - Bizantion'dan İstanbul'a: Bir Başkentin 8000 Yılı.

sanat projeleri üreten Pera Müzesi, düzenlediği dönemli sergilerle, “Jean Dubuffet”, “Henri Cartier-Bresson”, “Rembrandt”, “Niko Pirosmani”, “Josef Koudelka” “Joan Miró”, “Akira Kurosawa”, “Marc Chagall”, “Pablo Picasso”, “Fernando Botero”, “Frida Kahlo”, “Diego Rivera”, “Goya” gibi dünyanın usta sanatçılarının yapıtlarını ülkemiz sanatseverleriyle buluşturmuştur. Açıldığından bugüne her yıl ulusal ve uluslararası eğitim ve sanat kurumlarıyla işbirliği yaparak genç sanatçıları destekleyen sergiler de düzenleyen Pera Müzesi, tüm sergilerini kitaplar, sözel etkinlikler ve çocuk eğitim programlarıyla da desteklemektedir. Dönemsel programları ve etkinlikleriyle dikkat çeken Pera Film ise ziyaretçilere ve sinema meraklılarına, klasiklerden bağımsız filmlere, animasyon ve belgesellere uzanan, kimi zaman sergilere paralel kapsamlı gösterimler düzenlemektedir (<http://www.peramuzesi.org.tr/Icerik/pera-muzesi-hakkinda/13>, 2 Eylül, 2014).

Resim 2.11: Öğrencilerle Pera Müzesi Ziyaretleri

3. BÖLÜM

ÇOCUK GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

3.1. Son Çocuklukta Gelişim Özellikleri

İnsan yaşantısını, doğumundan ölümüne kadar geçen zamanı çeşitli evrelerle tamamlar. Genel olarak bebeklik, çocukluk, ergenlik, erişkinlik ve yaşlılık olarak değerlendirilen bu evrelerin fiziksel ve ruhsal olarak her biri bir öncekinin etkisiyle devam eder. Bu evrelerde birey sadece bedensel olarak değil, içinde yaşadığı aile, toplum, çevre ve kültürün etkisiyle ruhsal ve zihinsel gelişimini sürdürür. Her dönem birbirinin devamı olsa da hepsi kendine özgü bedensel ve duygusal farklılıklar taşır. Genel olarak bir çocuğun gelişim evreleri; Embriyo Dönemi, Ovum Dönemi, Doğum Öncesi Dönem, Fetus Dönemi, Doğum Sonrası Dönem, Yeni Doğan Bebek (0-4 hafta), Bebeklik (4 hafta-2 yıl), İlk Çocukluk (2-6 yıl), Son Çocukluk (6-11 yıl kızlarda)- (6-13 yıl erkeklerde) ve Ergenlik (11-20 yıl kızlarda), (13-20 yıl erkeklerde) şeklinde sıralanmaktadır.

Bu tez kapsamında araştırmaya sadece altıncı sınıf yani 10-12 yaş arası çocukların motor gelişimi, dil gelişimi, bilişsel (zihinsel), duygusal ve sosyal gelişimleri dahil edilmiştir. Bu sebeple burada sadece bu dönem yani son çocukluk dönemindeki çocukların özellikleri ele alınmıştır.

Beden, dil ve motor gelişiminde oldukça ilerleme kaydedilen bu dönemde çocuklar için en önemli dönüm noktası okul eğitiminin başlaması ve çocuğun bu süreç içinde sosyal alanının genişlemesidir. Dış dünyaya katılan çocuğun gelişiminde anne-babanın ve ev halkının dışında artık öğretmenler, arkadaşlar, farklı kişi ve gruplar gibi dış çevre faktörleri de devreye girmektedir.

Gelişme dönemlerini birbirinden kesin sınırlarla ayırmak mümkün değildir. Bir önceki dönemin özellikleri, belli bir süre, sonraki dönemlerde de sürer gider. Diğer bir deyişle bir dönemde ortaya çıkan özellikler bir sonraki dönemin özelliklerine eklenmekle birlikte, kazanılan davranışlar yeni niteliklerle yoğrularak kişiliğe sindirirler. Bir dönemki olumsuz gelişme ya da sapmalar sonraki dönemlerdeki gelişmeyi de bozabilir. Gelişme dönemleri üst üste konan yapı taşları olarak düşünülürse, çarpık olarak yerleştirilen biri göz önüne getirilebilir. Alttaki

yapı taşlarının sağlamlığı ve düzgünlüğü ise tüm yapının dengeli olarak yükselmesini güvence altına alır (Yörükoğlu, 2010:30).

Bu dönem çocuğun gelişim evresinin olmadığı, zaman zaman iniş çıkışlarla dolu olduğu görülür. Son çocukluk döneminde giren çocuk, dengesiz, kurala karşı olan, isyankar bir tutuma girer. Bir geçiş dönemini oluşturan bu yaşta, bedensel ve ruhsal kaynaklı bazı temel değişiklikler dikkati çeker. Arkadaş gereksinimi ilk çocukluk evresine göre artmış, tek başına ya da ikili oyunlar önemini yitirmiştir. Arkadaşlar ilişkileri çocuğa, toplumsal yaşamda uyumlu bir birey olmayı, işbirliğini öğrenirken, aynı zamanda ona, kendini ve başkalarına saygılı davranmayı, haklarını korumayı, yarışmayı önder olmayı, yönetmeyi, sorumluluk almayı öğretir. Son çocukluk döneminde aşırı duyarlılığın yanında görülen bir başka özellik de, kolay etkilenmedir. Bu dönemdeki çocuklar, kendi arzularının öteki çocukların doğrultusunda olduğu inancındadır. Bu onların guruba kabul edilmelerini kolaylaştırır. Yaşam süreci içinde belki de hiçbir dönemde rastlanmayacak düzeyde kolay etkilenme, son çocukluk evresinde görülür. Batı Ülkelerinde 6-12 yaş arası çocuklarda sosyal çevre çok genişler. Öğrendikleri ve uyguladıklarından zevk alırlar. Problemlerini ve kazanımlarını paylaşmayı öğrenirler. Kayba tahammülü öğrenirler. Bu dönem boyunca kişisel kimlik arayışı birçok yol izler. Erikson'a göre, bu arayış kişinin bir toplum içinde verimliliği sağlamada yararlı beceriler öğrenmesi üzerine odaklaşır. Bu süreç, uygun cinsiyet rolü davranışlarının benimsenmesiyle devam eder. Okul çocuğun yaşamında önemli duruma gelir. Çünkü çocuklar zamanın büyük bir bölümünü orada geçirirler; öğretmenleriyle ve yaşlılarıyla etkileşmeyi ve okuma, yazma, matematik gibi araçları nasıl kullanacaklarını öğrenirler. Bütün bu alanlarda kazanılan başarılar, çocukları ergenliğe hazırlar (<http://www.e-psikiyatri.com/cocuklarin-gelisim-evreleri-2706407>, 2011).

Genel olarak bu yaş grubu çocuklar gerekli olan motor becerilerinde ustalık kazanırlar, kendisine ve gelişmekte olan vücuduna karşı olumlu tutum sergilerler, akranlarıyla iyi ilişkiler kurmayı öğrenirler, kız-erkek rollerini öğrenirler, okuma-yazma-sayısal alanlarda temel becerilerini geliştirirler. Günlük yaşam için gerekli kavramlara hakim olurlar, değer sistemleri gelişir, kişisel bağımsızlık kazanırlar, kurum ve kişilere karşı tutumlar geliştirirler, kim olduklarını keşfederek bireysel kimliklerini oluştururlar (Yavuzer, 2006:14-15)

Bu dönem çocuğun ergenlik davranış ve değişimlerinin başladığı bir dönem olmakla birlikte sosyal benliğini daha hızla keşfettiği bir dönem olmaktadır. Sosyalleşme süreci çocuğun yaratıcılığının gelişiminde önemli bir süreçtir.

3.1.1. Beden ve Motor Gelişimi

İlkokul düzeyindeki çocuklarda kas dokusu hızlı gelişmeye başlar. Yaşlarıyla doğru orantılı olarak büyük kas gelişimlerinin yanı sıra küçük kas gelişimleri de hızlı bir süreç izler. Dolayısıyla kalem, çeşitli alet kullanma, el sanatları, resim yapma gibi konularda daha başarılı çalışmalar yapabilirler. Kemikler hızla gelişir. Özellikle uzuvların gelişimi hızlı ve dengesiz olduğu için sakarlıkları artar. Fiziksel gelişim tamamlandıkça kasların birbirleriyle koordinasyonu artar. Çocuklar bu yaşlarda çeşitli spor alanlarına yönelebilirler. Çocuklar bu dönemde çok enerjiktirler ve enerjilerini belli yerlere kanalizetmek isterler. Bu yaşlarda yapılacak spor, dans vb aktiviteler çocuğun sağlıklı bedensel gelişimi için önemlidir.

Okula başlayan çocukta beslenme ayrıca önem taşımaktadır. 6 yaş itibarıyla okul sürecindeki çocuk, beden ve zihnini daha aktif olarak kullanmaya başladığı için besin değeri yüksek gıdalarla beslenmesi gereklidir.

Ergenlik çağı belirtileri başlangıç gösterir ki bu da çocukta fiziksel ve hormonal değişimlere neden olur. Çocuk dış görünüşüne, kılık-kıyafetine, saçlarına, kişisel temizliğine önem vermeye başlar. Vücutları ergenliğe hazırlanmaya başladığı için büyümeleri hızlanır. Kız çocukları genelde ergenlik belirtilerini daha erken gösterdikleri için bazı kız çocuklarında adet kanamaları başlar. Boyları ve kilolarına karşı daha ilgili davranmaya başlarlar. Fiziksel ve hormonal değişimle birlikte cinselliğe, cinsel bilgilere karşı ilgileri ve merakları artar, daha fazla bilgi edinmeye çalışırlar.

3.1.2. Bilişsel (Zihinsel) Gelişim

Son çocukluk dönemi çocuğun okul eğitimine başladığı yıllar olup aynı zamanda “somut işlemler dönemi (concrete operational stage)” olarak da adlandırılabilir bir dönemdir. Okul çağı çocuğun ailesinin çevrelediği evinden çıkıp dış dünyaya açıldığı, toplumsal çevreye karıştığı bir dönemdir.

7-11 yaşlarındaki çocuklarda mantıksal düşünme boyutu gelişmeye; sayı, zaman, mekan, boyut, hacim, uzaklık gibi kavramlar yerleşmeye başlar. Bu dönemin sonuna doğru çocuklar da soyut düşünme evresi başlar. Soyut düşünebilen çocuk artık sosyal ilişkilerinde çok yönlü düşünce yapısı geliştirip felsefik düşünmeye başlar. Bu dönemde matematik, fen, fizik, kimya, bilgisayar gibi derslere ilgileri ve

yeterlilikleri arttığı gibi tarih, sosyoloji gibi alanlara da ilgi duymaya başlarlar. Kızların genelde sözel, erkeklerin mekanik yeteneklerde daha başarılı oldukları görülür.

Bu dönemde çocuklarda dikkat yoğunluğunun süresinin arttığı gözlemlenir. İlkokula başlayan çocuğun somut düşünceye geçişi kolaylaşmaktadır. Somut düşünce evresinde çocuk, çok boyutlu ve mantıksal düşünüp, bilgileri düzenli ve mantıklı olarak işleyebilir. Gördüğü nesne ve olaylara ilişkin akıl yürütebilir. Okul çağındaki bir çocuğun düşüncesinin başlıca özelliği gruplama yeteneğine sahip oluşudur. Somut işlemler dönemi adını alan bu evre, zihinsel işlem yapma yeteneğinin henüz gelişmediği işlem öncesi düşünce ile mantık işletme yoluyla muhakeme yapabilen soyut düşünce arasında bir geçiş dönemi olarak kabul edilebilir (Yavuzer, 2006: 15-16).

Somut öğrenme olarak, 6-8 yaş çocukları için Hayat Bilgisinde daha sonra da Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisinde her fırsatta gözlem, yaşama, iş ve deneye yer verilmesi gerekir. Aritmetik dersinde sayma ve işlemlerin, sayı ve zaman kavramının kazanımı için çokça somut çalışma ve karşılaştırmaların, katlamalı kestirimlerin yapılması gerekir. Türkçe ve diğer derslerde de somuttan yola çıkan ve öyle sürdürülen çalışmalara ağırlık verilmelidir. Çünkü çocuk, çok boyutlu ve mantıklı bir düşünme biçimi olan soyut düşünme basamağına, sağlıklı biçimde gözüyle ve diğer duyu organlarıyla algılayabildiği varlık ve olaylar üzerinde yeterli somut çalışmalar yaparak, gerekli algılamaları sağlayarak geçebilmektedir. Çocuk varlık ve olaylara ilişkin yeterli yaşantılar kazandığı oranda kavramsal gelişimini hızlandırır ve soyut işlemlerde başarılı olabilir (Bakırcıoğlu, 2011:271).

Piaget'ye göre, somut işlemler döneminde olan çocuklar bir dizi kural geliştirirler, "gruplandırma" adı verilen bu işlemin özel mantıksal niteliği vardır. Okul çağındaki bir çocuk başlıca bu yeteneğe sahiptir. Buradan çocuk; sınıflama, sıralama, serileme, değişmezlik, sayı ve mekan kavramlarını oluşturur. Sınıflama, sıralama gibi gruplandırmalarla çocukta aynı zamanda organize etme ve bir sistem kurma yeteneği gelişir. Bu dönemdeki çocukların yapabileceği bir diğer işlem de bir şeyi başka bir şeyin yerine koymaktır (Yavuzer, 1993: 116-117).

Binbaşıoğlu (1995:94) somut işlemler döneminde, çocukta çeşitli yönlerden olduğu gibi düşünme bakımında da gelişmelerin olduğunu, nesne ve olgular

arasındaki ilişkileri sezmeye başladığını belirtmektedir. Henüz benmerkezci olan çocuk, bu dönemde başında belirsiz ve kararsız durumdadır. Bu dönemde çocuk, eşitlik ilkesini zihninde tutabilir.

Bu dönemde mantıksal düşünmenin başlaması duygusal yaşamda dikkate değer bir dengenin oluşumuna yardımcı olur. Son çocukluk dönemindeki çocuklar artık düşündükleri ve merak ettikleri çeşitli becerileri öğrenmeye başlarlar. Bir anlamda düşündüklerinin işlevsel düzeyde gerçekleşmesi onlara haz verir. Örneğin; sözcükleri dilediği biçimde kullanabilmesi, yazmayı öğrenmesi, okuyabilmesi, sayılarla işlem yapabilmesi çocuğu mutlu eden beceriler arasında sayılabilir. Bu yaş çocuğun dili hızla gelişir, hatta bazen dili bir yetişkin gibi kullanabilir. Sözcük dağarcığı 3000 kelimeye kadar ulaşır. Bu sözcüklerin çoğu sıfat ve edattır. Çünkü çocuk, yalnızca olayların ve nesnelerin adlarını öğrenmekle yetinmez, özelliklerini, farklarını ve benzerliklerini de bilmek ister (Yavuzer, 1993:117-118).

Son çocukluk döneminin sonlarında yani 11-12 yaşlarında çocuk, artık bir yetişkin gibi soyut düşünebilir. Çocuğun somuttan soyuta geçişi büyük ölçüde zekasının gelişimine bağlı olmakla, içinde yaşadığı toplumun sosyo-kültürel yapısı da bu süreçte etkilidir. Çocuk ayrıca çeşitli problemleri kendi çabasıyla çözme yeteneğine ulaşır ve bazı konularda en iyisi yapabilmek için ekstra çaba harcar.

Yörükoğlu (2010:76-77)'nin aktardığı gibi bu yaş grubu çocuklarda konuşma yeteneği ve söz dağarcığı çok gelişmiştir. Hayalle gerçek daha kolay ayırtedilebilir. Somut düşünceden soyut düşünceye geçiş başlar. Oyun çocuğu gibi canlı ve hareketlidir. Enerjileri çok yüksek olup, sürekli hareket halinde olmak isterler. Durmadan bir şey öğrenmek, yeni bir şey denemek, beceri kazanmak, üstünlük göstermek isterler. Övünmeye bayılırlar. Yaşıtlarıyla hem arkadaşlık kurmak isteği vardır, hem de onların arasından bir beceri ve yetenek üstünlüğü ile sivrilmek çabasıdadırlar.

3.1.3. Duygusal ve Sosyal Gelişim

Bu dönemde ailenin dışında okul, kurs, dersane gibi farklı sosyal ortamlara karışmakla birlikte çocuk bir birey olarak toplumda yer almaya başlar. Aile dışında başka gruplara katılan çocukta, bu gruplara ait olma bilinci oluşmaya başlar. Bu dönemde arkadaşların ve grupların önemi artar. Arkadaşlarının arasında olmak,

onlarla oyunu paylaşmak, gruplardan dışlanmamak önemlidir. Grubun kurallarına uyulmadığında dışlanma korkusu yaşarlar.

Okula başlayan çocuğun karşısına öğretmen yeni bir otorite olarak çıkar. Çocuk kendisini anne-babanın yanı sıra üçüncü bir yetişkin olarak öğretmenin de beklentilerine uygun davranmaya özen gösterir. Beğenilen çocuk olma isteği bu dönemin başat özelliklerinden biridir (Bakırcıoğlu, 2011: 268).

Arkadaşlıklar ayrıca önem kazanmaya başlar bu dönemde. Çocuğun gözünde arkadaşlar sadece oyun oynamak dışında başka rollere sahiptir. Arkadaşlar konuşabilecekleri, sırlarını anlatabilecekleri, ortak paylaşımlarda bulunabilecekleri, destek alabilecekleri bireyler haline gelmiştir. Gruptaki arkadaşlarının sayısı artmış hatta kendince çeşitli arkadaş grupları oluşturmuştur. Daha sık arkadaşlarıyla görüşmek, okul dışında vakit geçirmek, sosyal ortamlarda buluşmak isterler. Bu görüşmeler buluşmayla veya okulla sınırlı kalmaz telefon, sms, sosyal medya ortamlarındaki paylaşımlarla devam eder.

Özellikle 10 yaşından sonra çocuk için arkadaş seçimi, güçlü bir gereksinime dönüşmektedir. Bu gereksinimin yanı sıra, kurallar uyma, bir gruba ait olma ve özverili davranma, çocuğun değerlerini paylaştığı grupla özdeşleşmesini sağlar (Bakırcıoğlu, 2011:269).

Ancak arkadaşlar bu dönemde çocuğun davranışlarında olumlu veya olumsuz etkide de bulunabilir. Çocuk arkadaşlık ettiği grubun olumlu yönleri güçlüyse bu yönde, tam tersi söz konusuysa olumsuz yönde alışkanlık ve davranış sergileyebilir.

Bu dönemin en belirgin özelliklerinden biri de genelde kızlar ve erkekler kendi aralarında kümeleşerek oynarlar. Oyunları da bu gruplaşmaya göre değişir. Birlikte oynamaktan, aynı sırada oturmaktan pek hoşlanmazlar hatta kızlarla oynayan veya yan yana oturan erkekler kızların arasına karıştığı için alaya alınır (Yörükoğlu, 2010:77-78).

Bakırcıoğlu (2011: 270)'nın altını çizdiği üzere, 7-11 yaşlar, çocukların aynı cins arkadaşlıklarına önem verdikleri fakat karşı cinsle yarışmaya girdikleri yaşlardır. Yarışma karşı cinsi itmeye, gerginlik yaratmaya, karşı cinsi aşağılayıcı ve incitici sözler söylemeye kadar varır. Kızlar genellikle erkekleri kabalık, terbiyesizlikle; erkekler de kızları beceriksizlik, dayanıksızlık ve aşırı incelik göstermekle suçlarlar.

Ancak bu tepkiler, uzun sürede gerçekleşen ve kendi cinselliğini kabul etme anlamındaki gelişim görevinin belirtisi olarak, gerçekte sağlıklı bir çabadır.

Cüceloğlu (1998:358) da okula başlamadan önce kızlı erkekli oyun oynayan bu çocukların, ilkokul sonrası kendi cinsleriyle oynamayı yeğlediklerini belirtir. Freud bakış açısıyla yaklaşan psikologlar bu davranışı örtük (latent) cinsiyet dürtüsüyle açıklarlar. Onlara göre cinsel dürtü ilkokul devresinde örtük bir biçimde gelişir ve davranışta kendini göstermez. Arkadaşlığın önem kazanması, bundan sonraki ergenlik devresinde de sürer ve yaşıt gruplarının baskısı, ailenin etkisine denk, hatta ondan daha da üstün olmaya başlar.

Son çocukluk döneminde çocuk, ailesi dışındaki çevrede kendini kanıtlayabilmesi için kendisi hakkında olumlu bir duyguya ihtiyaç duyar. Bu yaşta kendini algılayışı, onun çocukluk ve yetişkinlik dönemi boyunca başarısı, sosyal etkileşimi ve duygusal durumu üzerinde önemli bir etki olacaktır. Bu dönem çocuğun aynı zamanda benlik duygusunun geliştiği, kim olduğuna dair daha özgül düşüncelere ulaştığı bir dönemdir. Çocuğun yüksek veya düşük benlik saygısının oluşması onun yaşadığı çevre, aile, aldığı eğitim, karşılaştığı davranış ve tutumlarla doğrudan ilişkilidir (Yavuzer, 2006:17-18).

Kendini sınıf, arkadaş ve oyun grubu içinde bulan çocuk, ergenlerde olduğu gibi kendi cinsiyetindeki grubun tüm faaliyetlerine katılmaya, arkadaşlarıyla iletişim kurmaya yönlendirir. Bu dönemde çocuklar çevrelerinden özellikle de diğer çocuklardan kolay etkilenirler. Çocuk aynı zamanda düşünceleri ve hareketleriyle diğer çocuklara karşıttır. Kendi akranlarının görüş ve düşüncelerini paylaşan, kabul eden çocuk, daha büyük çocukların ve erişkinlerin görüşlerine karşı koyar. Son çocukluk döneminde görülen toplumsal özelliklerden biri de rekabettir. Rekabet; grubun kendisini kanıtlamak üzere, grup üyelerinin arasında süregelen rekabet, kendi grubuyla rakip gruplar arasında çatışmalar, grupla toplumu düzenleyen diğer sosyal kurumlar arasındaki çatışmalar biçiminde görülür. Bu dönemde rekabet çoğunlukla kavgaya neden olur. Sosyal gelişim olarak bir diğer davranış özelliği de sorumluluktur. Kalabalık ailelerde yaşayan çocukların sorumluluk duygularının daha fazla geliştiği görülmektedir. Kendi evlerinde bazı sorumlulukları üstlenmeyi öğrenen çocuklar, başarılı bir uyum göstermekle birlikte aynı zamanda grubun lider rolüne seçilmiş bir üyesi de olabilmektedirler (Yavuzer, 1993:118-119). Bu yaşlarda

özellikle erkeklerde davranış problemleri daha sık görülmekte, bu problemler kavga ve yaralanmalarla sonuçlanabilmektedir.

Çocuk bu yaşlarda ayrıca empati kurmaya, başkalarının da duygularını anlamaya başlar. Karşısındakinin söyledikleriyle birlikte kullandığı beden dilini ve yüz ifadesini de yorumlayabilir. Olayları çok boyutlu görme ve anlama yetisi kazanmaya başlar. Sadece kendi bakış açısıyla değil, başkalarının görüşüyle de değerlendirme yapabilir.

3.2. Çocukluk Döneminde Öğrenme

Öğrenme insan yaşantısı boyunca devam eden davranışsal, bilişsel, duyuşsal gelişimlerin tamamını kapsayan bir süreçtir. Sadece akademik anlamda bilgi kazanımından öte olup, insanoğlunun yaşamını sürdürebilmesi, toplum içinde birey olarak varolabilmesi için süresiz olarak devam ettirmesi gereken tüm kazanımlarını kapsar. Öğrenme canlılarda davranış değişikliği ile sonuçlanır. Çünkü özellikle insan, bu öğrendiklerini uygun bir zaman diliminde gerekli olduğu zamanlar mutlaka uygular. Dişini fırçalamak, yemek yapmak, okuyup-yazmak, araba kullanmak, ayakkabısını bağlamak, yemek yemek, saate bakmak gibi. Görüldüğü gibi günlük hayatta yaptığımız her bir eylem, aslında öğrenmenin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrenme yoluyla insan sadece günlük yaşantısını sürdürmekle kalmaz aynı zamanda evrene anlam yükler ve sorgular. Öğrenme yoluyla olumlu ya da olumsuz olarak yeni kazanımlar elde ederken, çevresinde olup bitene anlamlar yükler, kendini, doğayı, evreni yorumlar. Bebek doğduğu andan itibaren her ne kadar ilk anlarda içgüdüleriyle davranış sergilese de çok kısa bir zaman diliminde öğrenme yoluyla zihnini ve davranışlarını geliştirmektedir.

Öğrenme teorilerinin çoğunu davranışçı öğrenme kuramları ve bilişsel teoriler şeklinde iki ana grupta toplamak mümkündür. İnsanlar ve hayvanlar öğrenen organizmalardır, dolayısıyla öğrenme davranışları da aynı kurallar içinde gerçekleşir. Öğrenme, organizmanın davranışında bir değişikliğin olmasıdır. Öğrenmede hayvan ve insan davranışlarını benzer olarak ele alanlara davranışçı ve geliştirdikleri kuramlara davranışçı kuramlar denilmiştir. Davranışçılar, öğrenmeyi uyarıcı ile davranış arasında bağ kurma işi olarak görmektedirler. Bu yüzden davranışçıların

genel adı U-T (uyaran-tepki) kuramcılarıdır. Davranışçılar, insan zihnini doğuştan boş olarak kabul ederler. Her şey sonradan öğrenilir. Davranışçılar, “öğrenme” teriminden ziyade “koşullanma” terimini kullanırlar. Organizma çevreden gelen uyarıcılara tepki göstererek öğrenir. Öğrenme, anlaşılabilir ve açıklanabilir. O nedenle de organizmanın (kara kutu) içinde olanlarla değil, dışa yansıyan hareketleriyle ilgilenilmelidir (Ergün, 2014).

Davranışçılara göre, davranış değişmesine neden olan üç temel öğrenme süreci vardır. Bunlar: klasik koşullanma, edimsel koşullanma ve gözlem yoluyla öğrenmedir. Bu üç kuram davranış değişmesini farklı yorumlarla açıklamaktadırlar.

3.2.1. Davranışçı Öğrenme Kuramları

Davranışçı öğrenme kuramları klasik koşullanma, edimsel koşullanma ve gözlem yoluyla öğrenmedir. Bu öğrenme kuramlarına kısaca aşağıda değinilmektir.

3.2.1.1. Klasik Koşullanma

20. yüzyılın başlarında Rus fizyolog İvan Pavlov laboratuvar ortamında yaptığı bir deneyde bir köpeğin açken ağızına yemek konduğunda salyasını akıttığını görmüş, ikinci aşamada Pavlov köpeğe yemek vermeden bir zil çalınmasını sağlamış ve zil sesinin ardından köpeğe yiyeceğini vermiş. Birkaç kez tekrarlanan deney sonucunda köpeğin yemeği görmeden bile zil sesini duyunca salya akıtmaya başlaması onun zil sesi ile yiyecek arasında bir bağ kurmasını, zil sesinin yiyeceğe işaret ettiğini öğrendiğini göstermiştir. Benzer öğrenmenin başka hayvanlarda ve insanlarda da geçerli olduğu sonraki deneylerde kanıtlamış ve bu öğrenmeye tepkisel koşullanma veya klasik koşullanma adı verilmiştir.

Koşullanmanın olması için, öncelikle yiyecek-salya örneğinde olduğu gibi, doğal bir uyarıcı-tepki bağının olması gerekir. Koşullu uyarıcının koşulsuz uyarıcıdan hemen önce verilmesi, iki uyarıcının birleştirilmesi gerekir. Pavlov’un deneyinde köpek, zil sesi ile eti birleştirmektedir. Koşullu uyarıcı ile koşulsuz uyarıcı bağının tekrarlanması gerekir. Ancak bazı korku yaratan durumlarda tek bir yaşantı da öğrenmeyi sağlayabilir. Bazı durumlarda organizma, bir uyarıcı karşısında gösterdiği koşullu tepkiyi benzer durumlarda da gösterir. Buna uyarıcı genellemesi denir. Pavlov yaptığı deneylerde köpeğin farklı tonlardaki zil seslerine de salya

salgıladığını göstermiştir. Benzer şekilde doktordan korkan bir çocuk, beyaz gömlek giyen kasaptan da korkabilir. Polis, itfaiye, cankurtaran arabaları benzer tepkiler alırlar. Organizma benzer uyarıcılara benzer tepki gösterebildiği gibi uyarıcılar arasındaki farkı da ayırt edebilir. Bu duruma uyarıcıyı ayırt etme denir. Klasik koşullanma yoluyla kazanılan davranışlar koşullu uyarıcıkoşulsuz uyarıcı bitişikliği ortadan kaldırıldığı zaman giderek azalır ve kaybolur. Buna davranışın sönmesi denir (Ergün, 2014).

Klasik koşullanmanın hem bilişsel psikoloji hem de davranışsal psikoloji yönünden açıklamaları yapılmaktadır. Zihinsel yaklaşım, klasik koşullanmanın temelini algılama ve belleğe dayandığını savunur. Bu görüşe göre, köpek zilden sonra yiyeceğin geleceğini bilir çünkü denemelerden sonucunda zilden sonra et geldiğini belleğine kaydetmiştir. Yani köpek koşullu tepki yapar, çünkü koşullu uyarıcıdan sonra doğal uyarıcının geleceği ile ilgili bir beklenti geliştirmiştir. Davranışsal yaklaşım ise daha mekanik bir açıklamaya başvurur. Öğrenmenin herhangi bir algılama ya da anlayış gerektirmeden otomatik olarak oluştuğunu savunur. Bu görüşe göre koşullu uyarıcı ile doğal uyarıcının zaman içinde birbirine yakın olması koşullanmanın temelini oluşturur (Cüceloğlu, 1998:143-144).

Klasik koşullanma, insanların karmaşık bilgileri nasıl öğrenebildikleri konusuna açıklık getirememektedir. Ancak insanların, belli bir nesneye ya da olaya karşı gösterdiği bazı duyuşsal tepkilerin klasik koşullanma ile öğrenildiği sanılmaktadır. Bilgilerin öğrenilmesi için değil ama tutumlar, ilgiler ve duygularla ilgili öğrenmelerde klasik koşullanma kullanılabilir. Bazı boş inançlar da bu biçimde öğrenilebilir. Klasik koşullanma ile açıklanan diğer bir öğrenme de fobik tepkilerdir. “Okul korkusu” veya “sınav korkusu” ve hatta “Matematik korkusu” denen duygular, klasik koşullanma programları ile azaltılabilir veya giderilebilir (Ergün, 2014).

3.2.1.2. Edimsel Koşullanma

Klasik koşullanma Pavlov’un köpekler üzerine yaptığı deneylere dayanırken; edimsel koşullama, E. Thorndike’in kediler üzerinde ve B. F. Skinner’in ise fareler üzerinde gerçekleştirmiş olduğu laboratuvar çalışmalarının sonuçlarına dayanmaktadır.

Davranışlarımızın büyük bir çoğunluğu içinde bulunduğumuz çevresel koşulları değiştirebilen davranışlardır. Çevreye etki eden ve çevremizi değiştiren davranışlarımızı tepkilerden ayırdedebilmek için bu davranışlara edimsel davranış adı verilmektedir. Edimsel koşullanma davranışların kendi yarattıkları çevresel sonuçlara bağlı olarak değişmesi ve öğrenilmesi sürecidir (Özkalp vd. 1998: 257).

Varolan bir uyarıcı-tepki ilişkisiyle başlayan klasik koşullanmadan farklı olarak, edimsel koşullanma, organizmanın (insan ya da hayvan) kendiliğinden yaptığı davranışlar üzerinden başlar. Edimsel koşullanma, davranışın sıklığını etkileyen sonuçlarla ilgilenir. Ardından gelen bir davranışın sıklığını arttıran sonuca pekiştirme, azaltana ise cezalandırma denir. Bir sonucun pekiştirici ya da cezalandırıcı olup olmaması kişiye ve duruma göre değişir. Eğer açsanız, çilekli dondurma bir pekiştireç olabilir; ancak çilekli dondurmayı sevmiyorsanız ya da hastaysanız dondurma ceza işlevi görür (Burger, 2006; 520).

Edimsel davranışlar aracılığıyla belirli sonuçlara ve amaçlara ulaşılır. Örneğin ders çalışarak belirli amaçlara ulaşılacak hedeflenir. Benzer şekilde işe gitmek, konuşmak, okumak, yazmak, saygın bir kişi olmak gibi sergilediğimiz davranışların büyük bir kısmı edimsel koşullanma yoluyla öğrenilen davranışlardır. Edimsel davranışlar, belirli bir davranışı belirli bir amaca ulaşmak için yapılır. Edimsel davranışlar kendi yarattıkları sonuçlarına bağlı olarak değişen davranışlardır. Edimsel davranışların sonuçları değiştikçe, bu davranışların gelecekte tekrarlanma olasılığı da değişir. Edimsel koşullanmada davranışlarla sonuçları arasındaki bu ilişki yalnızca davranışların gelecekteki tekrarlanma olasılığına etki etmekle kalmaz, aynı zamanda davranışlardan önce gelen uyarıcıların da davranışları kontrol etme özelliği kazanmasına neden olur. Bu uyarıcılara da ayırdedici uyarıcı denir (Özkalp vd. 1998: 257-258).

Psikologlar bir davranışın sıklığını artırmak için iki pekiştirme türü olduğunu bulmuştur. Olumlu pekiştirme ile davranış artış gösterir; çünkü ardından bir ödül gelmektedir. Bir sınava çok çalışıp A alan öğrenciler, büyük olasılıkla bundan sonraki sınavlarda da çok çalışacaktır. Bir davranışın sıklığını olumsuz pekiştireç kullanarak, yani davranış ortaya çıktığında hoş olmayan uyarıcıyı ortadan kaldırıp azaltarak artırmak mümkündür. Örneğin; birkaç dakika dinlendiklerinde başağrıların geçtiği gören insanlar, bir süre sonra gevşemeyi öğrenecektir (Burger,

2006: 521). Edimsel koşullanma otonom sinir sisteminin denetimi altında bulunan davranışlara da uygulanabilmektedir (Cüceloğlu, 1998: 156).

3.2.1.3. Gözlem Yoluyla Öğrenme (Sosyal Öğrenme)

İnsan davranışlarının büyük bir kısmı tepkisel veya edimsel koşullamalar yoluyla kazanılır. Ancak genelde insan doğar doğmaz diğer insanların da bulunduğu toplumsal bir ortama katılır. İlk günden itibaren annesini ve diğer aile bireylerini gözlemleyen bebek, onları taklit ederek bazı davranış ve alışkanlıklar kazanır. Sosyal öğrenme kuramının öncüleri olarak kabul edilen E. Miller, J. Dollard ve A. Bandura'ya göre de bireyler çevresindekilerin davranışlarını ve bu davranışların sonucunu gözlemler. Gözlediği davranışlardan sonucu olumlu olanları (pekiştirilenleri) taklit eder, fakat sonucu olumsuz olanları taklit etmez. Sonucu olumsuz olan –yanan sobaya elini vurması gibi- bir davranış insanın tekrarlaması ya da yaşaması gerekmez, çevresindekilerin deneyimleri de bunu öğrenmesi için yeterlidir. Gözlem yoluyla öğrenme, bireyin sadece kendi yaşadıklarıyla değil, başka insanlardan aldığı bilgi ve deneyim aktarımıyla da gerçekleştiği için bu tür öğrenmeye sosyal öğrenme adı da verilmiştir.

Albert Bandura'ya göre; örnekler veya dolaylı pekiştirmeler yoluyla öğrenme yeteneği sadece başkalarında gözlemlediğimiz ve kendi kendimize tecrübe etmediğimiz sonuçları tahmin etme ve değerlendirme kapasitesinin var olduğunu varsayar. Bu nedenle bizler henüz denenmemiş davranışların sonuçlarını hayal ederek veya gözümüzde canlandırarak ve aynı şekilde davranmaya veya davranmamaya dair nihai bir karar vererek davranışlarımızı düzenleyebiliriz. Bandura'nın araştırmalarının sonuçlarına göre insanlar genelde aynı yaşta ve cinsiyette olan insanların davranışlarından etkilenmektedirler. Ayrıca statüsü ve prestiji yüksek kişilerden de etkilenme eğilimi yüksektir. Ayrıca yapılan davranışların tipi taklit derecesini de etkilemektedir. Basit davranışlar karmaşık davranışlara göre daha fazla taklit edilmektedir. Örneğin düşmanca ve saldırgan davranışlar çocuklar tarafından daha fazla taklit edilmektedir (Schultz ve Schultz, 2007:507).

Taklit yoluyla öğrenme genelde edimsel şartlanmanın özel bir hali olarak değerlendirilmektedir. Diğer davranışlarda olduğu gibi taklit edilen davranışlar da pekiştirildiklerinde güçlenirler.

Bunun yanı sıra model alma ile öğrenmenin değişik bazı sonuçlarının olabileceğine dikkat çekilmektedir: Gözlemlene ile bir kimsenin çalışmaları izlenerek, yeni bir davranış öğrenilebilmektedir. Model alınan kimsenin sergileyeceği yeni bir davranışta bu olay daha kolay görülebilmektedir. Model alacak kimsenin davranışlarının ödüllendirilmesi veya zayıflatılması, gözlemcinin göstereceği davranışın ortaya çıkmasını etkilemektedir. Modelin göstereceği davranış, gözlemcinin yapacağı davranışın hızlanmasına neden olabilmektedir. Modelleri izleme, gözlemleyen kişinin önceden sahip olduğu davranışları güçlendirmeye ve azaltmaya yönelik etkiler göstermektedir. Model alan kimse, çevredeki nesne veya araçların nasıl kullanılabileceğini öğrenebilmektedir. Gözlemleyen kişi, model alınan duyuşsal yönelimli bir davranışın, benzer bir yapısını gösterebilmektedir (Demirbaş ve Yağbasan, 2008: 107).

Model alarak ya da gözlemleyerek öğrenme, temel itibarıyla model ile model alan kişiyi kapsamaktadır. Gözlemleyen kişinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal özellikleri, modelin gözlenmesinden sonra değişime uğrayabilmektedir. Aşağıdaki şekilde model alma ile öğrenme aşamaları şematize edilerek, öğrenme süreçlerinin her biri ile olan ilişkilerine yer verilmektedir.

3.2.2. Bilişsel Öğrenme

Bilişsel psikoloji davranışçılıktan birkaç noktada ayrılmaktadır. Birinci olarak, bilişsel psikologlar basit bir şekilde uyarıcıya tepki vermeden ziyade bilme süreci üzerinde yoğunlaşmıştır. Önemli olan zihinsel süreçler ve olaylardır, uyarıcı-tepki bağlantıları değil. Vurgu zihin üzerinedir, davranış üzerine değil. İkinci olarak, bilişsel psikologlar zihnin deneyimlerinin nasıl yapılandırıldığı veya düzenlediği ile ilgilenirler. Jean Piaget gibi Gestaltçı psikologlar da bilinçli yaşantıları (duyumlar ve algılar) anlamlı bütünlere ve kalıplara sokma eğiliminin doğuştan olduğunu iddia etmiştir. Zihin, zihinsel deneyime bir form ve tutarlılık kazandırır bu da bilişsel psikolojinin çalışma konusunu oluşturmaktadır. Bazı davranışçılar ise zihnin bu tür doğuştan gelen örgütsel becerilere sahip olmadığına ısrar etmişlerdir. Üçüncü olarak da, bilişsel görüşte birey çevreden aldığı uyarıcıları aktif bir şekilde düzenler.

Bizler bazı olaylara bilerek katılmak ve bu olayları hafızaya işlemeyi seçerek bilginin elde edilmesi ve uygulanma sürecine katılma yeteneğine sahibizdir. Bizler davranışçıların iddia ettiği gibi dış güçlere pasif bir şekilde tepki vermeyiz. Ayrıca tüm duyuşal deneyimlerin üzerimize yazılacağı boş bir levha da değiliz (Schultz ve Schultz, 2007:709).

George Miller, insan zihninin sınırlarına dair çalışmalarıyla hep gözden kaçırılan zihin temsilleri üzerine bir kez daha düşünülmesini sağlamıştır. Miller'ın iddiasına göre hafızanın sınırları bilginin bütünlüklü bir kitle (chunk) olarak zihne kaydedilmesi ile çözümlenebilir. Çünkü, zihinsel temsiller bilginin şifrelenmesi ve bu şifrenin çözülmesi için zihinsel süreçlere ihtiyaç duyar. Yani, öğrenilen her bilgi, aslında bir bütünün parçası olarak öğrenilmiştir ve hafızada ilişkilendirildiği alanda şifrelenmiş olarak korunur. Hafızadan bir bilgiyi geri çağırarak istediğinizde, bu bilginin şifresi çözülerek yeniden hatırlanır ve ifade edilebilir hale gelir (Demirci, 2010).

Bilişsel psikolojinin önemli temsilcilerinin başında Jean Piaget gelmektedir. Kurtuluş'a (2009) göre eğitim konusunda "düzeltici biri" sayılmasa da, Piaget günümüzde eğitime yeni bir çehre getirilmesini hedefleyen eylemlerin temelini oluşturan çocuk düşünce biçimini su yüzüne çıkartmıştır.

Jean Piaget'nin çocukların bilgiyle doldurulacak boş çuvalar olmayıp bilginin etkin yapıcılar oldukları, sürekli olarak kendilerine özgü kuramlar yaratıp bunları sınadıkları yönündeki görüşü kuşaklar boyunca eğitimciler tarafından saygıyla karşılanmıştır. Kurtuluş (2009), bilgisayarların ve internetin çocuklara giderek çok daha geniş kapsamlı sayısal dünyalara ulaşma olanağı tanırken, Piaget'in öne sürdüğü görüşlerin çok daha belirgin bir önem kazandığını belirtmektedir.

Piaget özellikle çocukların yaptıkları yanlışlarla ilgilenmiş ve bu yanlışların tesadüfi olmadığını düşünmüştür. Sistematiik bir yapı içerisinde çocukların yanlışlarının kaynaklarını araştırmıştır. Düşüncenin gelişimi ile birlikte dil gelişimi alanında da çalışmıştır (Siyez, 2008).

Klasik ve edimsel koşullama yaklaşımları öğrenmenin temelinde çağrışım ilişkilerinin yattığını kabul ederken, bu açıklamayı yetersiz bulan zihinsel yaklaşım taraftarlarına göre öğrenmenin temelinde organizmanın algılaması, hatırlaması,

düşünmesi, başka bir deyişle bilişsel süreçleri ve yapıları yatar. Öğrenme deneyine konan organizma, neyin neyle ilişkili olduğunu algılar ve anlar sonrasında test edildiğinde, daha önce algılamış olduğu ilişkileri hatırlar ve ona göre davranır. Yani organizma mekanik bir şekilde değil, çevreyi ve kendi davranışını bir algılama ve anlama sürecinden geçirdikten sonra davranır. Bilişsel psikologlar, bu tür öğrenmeyi yalnız insanlara özgü bir süreç olarak görmezler, zihinsel süreçlerin hayvanların öğrenmesinin de altında yattığını kabul ederler (Cüceloğlu, 1998:162).

3.2.3. Duyuşsal Öğrenme

Bireyin gelişimini sadece davranışlarına ya da zihinsel yapısına bakarak ölçümlemek olanaksızdır. Duyuşsal kuramlar, öğrenmenin nasıl gerçekleştiğinden ziyade benlik ve ahlak gelişimi gibi duyuşsal sonuçlarıyla ilgilenir.

Davranışçı kuramlar öğrenmenin edimsel, bilişsel kuramlar zihinsel sonuçlarıyla ilgilenirken; duyuşsal kuramlar ise öğrenmenin benlik ve ahlak gelişimi gibi duyuşsal sonuçlarıyla ilgilenmektedir (Özden, 2003: 28).

Duyuşsal alanı oluşturan duyuşsal yapılar: inançlar, kanılar, değerler, tutumlar, ilgiler ve amaçlardır. Farklı sözcüklerle adlandırılan bu yapılar, benlik denilen ruhsal yapıda bütünleşir. Duyuşsal alan basitten karmaşığa doğru; alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütlenme ve nitelenme basamaklarından oluşur. İnanç, değer ve tutumların yapılanmasında genellikle bu basamaklar etkindir (Bakırcıoğlu, 2011:224-225).

Millî değerleri paylaşma, tarihî eserlere değer verme, kültürün ortak değerlerini benimseme, okula, derslere yönelik olumlu tutum geliştirme gibi duyuşsal yönü ağır basan öğrenmeler duyuşsal öğrenme olarak tanımlanmaktadır (Erden ve Akman,1998: 227).

Duyuşsal alan öğrenmeleri duygular, hisler, tutumlar, değerler, ahlak, etik ve kişisel gelişimden oluşmaktadır. Bireylerin gelişimlerine yön vermek ve bireyi desteklemek gibi temel görevleri bulunan eğitimin bu görevleri yerine getirirken öğrencilerin sadece bilişsel ya da fiziksel yönlerini geliştirmesi değil aynı zamanda onları sosyal ve duygusal alanlarda da geliştirmesi beklenir. Çünkü okul, bilginin aktarıldığı bir yer olmakla birlikte, sosyal-duygusal paylaşımların da gerçekleştiği bir ortamdır (Sevgi, 2006: 5).

Birey karşılaştığı her sorunu ya da durumu kendi benlik algısıyla değerlendirir. Bu benlik algısının özünü ise onun ruhsal yapısı belirler. İnsan düşüncelerinin, bilgilerinin yanı sıra duygularıyla ve hisleriyle de hareket eder. İnsan içinde yaşadığı aile, okul ve toplumla birlikte sevgi, saygı, vicdan, ahlak, koruma, demokratik kurallar, inançlar ve değerler edinir.

Duyuşsal davranış eğitimde oldukça önemli bir yer tutar. Çünkü devlet eliyle yürütülen eğitim devletin devamını sağlayacak nitelikte etkin vatandaş yetiştirme amacındadır. Duyuşsal eğitim;öğrencinin duygu ve ihtiyaçlarını rahatça anlatmasını, kendisine ve başkalarına saygılı davranmasını ve kendini denetleme hedeflerini gerçekleştirmesini sağlamaya çalışır. Örneğin; Başkalarına karşı hoşgörölü olma, birlikte çalışmaktan zevk alma, vatanını, milletini, ailesini arkadaşlarını sevmek, büyüklerine karşı saygılı olma gibi davranışlar sosyal bilgiler derslerinde öğrencilere kazandırılmak istenen hedef davranışlar arasındadır. Araştırmalar onüçyaşına kadar insanda oluşan tutum ve değerlerin bu yaştan sonra değişmesinin oldukça güç olduğunu göstermektedir. Bu nedenle ilköğretim çağı, çocukların kendi değer inanışlarını geliştirilmesi için en kritik dönemdir (Sertçelik, 2007:10).

4. BÖLÜM

ORTAOKULDA SANAT EĞİTİMİ / SANATSAL YARATMA (YÖNELİM)

4.1. Sanat Eğitimi

Sanat; yaratıcılığın, hayal gücünün, farklılığın, düşüncelerin, duyguların, yeteneklerin dışavurumudur. Tarihi binlerce yıl öncesine, mağara dönemine giden özü estetik olan sanat; bireyin, toplumun, insanlık değerlerinin farklı biçimlerde yaşam bulmasıdır. Sanat insanlığın her döneminde yer almış, insanoğlu içinde bulunduğu dönemin tarihini, savaşlarını, aletlerini, yaşam tarzını çeşitli sanatlarla ifade etmiştir. Sanat her dönem insanın geçirdiği yaşam tarzıyla ve koşullarıyla farklı biçimlerde ortaya çıkmış, coğrafyadan coğrafyaya, kültürden kültüre farklı şekiller almıştır. Her sanat eseri bir nesneyi, oluşu, olayı temsil eder.

Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlüğe göre de sanat; “Bir duygu, tasarı, güzellik vb.nin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık. Belli bir uygarlığın veya topluluğun anlayış ve zevk ölçülerine uygun olarak yaratılmış anlatım.” olarak ifade edilmektedir.

Sanat eğitimi ise potansiyel yaratıcı güçleri, estetik düşünceleri ve bilinci ortaya çıkarmak, yetenek ve yaratıcılığı biçimlendirip belli bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür. Sanat eğitimi ile yeni şeyler yaratabilecek üretebilecek, farklı görüş ve yaklaşımlarla topluma yeni soluklar getirebilecek bireyler yetiştirilir. Sanatla birey kendini ifade etme, üretken olma, gözlem yapma, özgün çalışma, sosyalleşme, pratik düşünme, estetik düşünme olanağı bulur, el becerisini geliştirir. Böylece estetik kişiliği gelişen birey, sanat eğitimi ile kendini, toplumu, çevreyi ve evreni algılamayı, yorumlamayı, betimlemeyi, tasarlamayı, biçimlendirmeyi öğrenir. Tüm bunları yapabilmek için de; resim, müzik, fotoğraf, seramik, heykel, dans, edebiyat türleri, tiyatro, sinema gibi kendisini ifade ettiğine inandığı sanat dünyasının çeşitli kollarını kullanır.

Sanat eğitimi yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu, iraksak düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biridir. Sanat eğitiminin temel amaçları, çocuğu/genç, görmeye, aramaya, sormaya, deneme yapmaya,

sonuçlandırmaya yöneltmektir. Sanat eğitimi, eğitimin her kademesinde kesintiye uğramadan devam etmelidir. Sanat eğitimi ile görsel algısı gelişmiş, kendini sanatsal yollarla ifade edebilen, içinde yaşadığı kültürü önce tanıyan, öğrenen, koruyan ve gelecek nesillere taşıma sorumluluğunu üstlenen, dünya kültür mirasına saygılı, yaratıcı ve yapıcı bireyler yetiştirilmesi hedeflenir. Sanat eğitiminin bu amaçlarını gerçekleştirebilmesi için eğitimin her kademesine uygun programlarla yerini alması önemlidir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012:5).

Sanat eğitiminde duygu ve düşünceyle uygulama yetisini birlikte harekete geçirmek önemlidir. Uygar bireyler oluşumunda önemli bir yere sahip olan sanat eğitiminin amacı sanata, topluma, çevreye, doğaya karşı duyarlı bireyler yetiştirmektir. Yaratıcı, estetik beğeni düzeyi gelişmiş, çevresindeki zevksizliklerin farkında olan ve bunu değiştirmek için gerekli etkinlik bilincine sahip bir bireyin oluşumu çocukluktan itibaren verilen sanat eğilimi ile sağlanabilir. Duyarlı, uygar insan, tasarlayıp düzenleyen, çevresindeki zevksizliklerden rahatsız olan, bilinçli, eğitilmiş insandır. Sanat eğitimi aynı zamanda toplumu uygarlık yolunda birleştiren bir çimentodur. (Kaya, t.y: 149).

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın resmi web sitesinde yer alan sanat eğitimi başlıklı sayfada hedeflerine göre farklılık gösteren, sanat eğitimi alanları dört grupta toplanmaktadır:

1. Genel eğitim kapsamında sanat eğitimi.
2. Sanat eğitimcisi yetiştiren sanat eğitimi.
3. Sanatçı yetiştirme hedefli sanat eğitimi.
4. Yaygın eğitim kapsamında sanat eğitimi.

Genel eğitim kapsamında sanat eğitimi, sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir. Bu eğitim alanında birey; resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi sınırsız sanat evreninden, kendine en uygun dili seçme şansına sahip olarak kendini ifade olanağını bulmaktadır.

Sanatsal yaratma eyleminin özyapısı incelendiğinde üç temel aşamadan oluştuğu görülür. Bu aşamalar sanat eğitiminin de temel aşamalarıdır. Eğitim sistemindeki sanat dersleri de bu düşünce ile ele alınmalıdır. Sanat, hem bilgi birikimi ve hem de deneyim olarak okullarda öteki konu alanları gibi kendi amaçlarını gerçekleştirmek için varolmalıdır. Sanat eğitiminin amaçları saptanırken, sanatın öz değerlerinin, bireyin sanatsal ve kültürel gereksinimlerine olan katkısı dikkate alınmalıdır. Bu açıdan bakıldığında,

sanatın yapısındaki aşamalar sanat dersleri için de geçerlidir. Bunlar; 1. Bilgilenme aşaması, 2. Yaratıcı düşünme aşaması, 3. Sanatsal anlatım aşamalarıdır.

Sanat eğitimi bu üç aşaması ile bireyi zihinsel, duyuşsal, duygusal, ruhsal, sosyal, bedensel tüm özellikleri ile kavramakta; bu aşamaları yaşayan birey, birçok önemli, olumlu davranışı kazanırken estetik bir kişilik de geliştirmiş olmaktadır. Sanat eğitimi her yaş ve düzeyde herkes için gereklidir, özel yetenek gerektirmez. İnsan akli ve duyguları ile, öznelliği ve nesnelliği ile, gerçekliği ve imgelemi ile bir bütündür. Bu bütünlüğün korunması ve geliştirilmesi için eğitim sisteminde bilime dayalı derslerle (Matematik, Fen, Tarih, Dil vb.), sanat derslerinin (Resim, Müzik, Tiyatro, Dans vb.) dengelenmesi gerekir. (<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,80348/sanat-egitimi.html>, 14 Ekim 2014).

Kısaca sanat eğitimi, çocuğun yaratıcılığını, yeteneklerini geliştirmekle kalmaz, onun sorgulama, değerlendirme, görme, algılama, sosyalleşme, eleştirel düşünme vb yönlerinin de gelişiminde önemli bir role sahiptir. Sanat eğitimi çocuğun gelişiminin her aşamasında farklı biçim ve formlarda mutlaka verilmesi gereken bir eğitimidir.

4.1.1. Sanat Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği

İnsan beyninin her iki lobunun da görevleri farklıdır. Sol lob mantık, matematik, dil gibi işlevleri yerine getirirken, sağ lob daha duygusal, sanatsal işlevleri yerine getirir. Tek taraflı eğitim beynin sadece bir tarafını çalıştır ancak insan bedeninin ve ruhunun bir bütün olduğunu düşünürsek bu beden ve ruhun gelişimini tamamlayabilmesi için beynin diğer yarısının beslenmesi, doyurulması gerektiği ortaya çıkar. İşte bu durumda sanat eğitimi insan bedenini, ruhunu tamamlayan, bütünleyen, beynin çok yönlü çalışmasını sağlayan önemli bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dil ifade için nasıl mürekkep, kağıt, baskı makinası v.b. kullanıyorsa bir anlatım aracı olan sanat da kendi malzemesiyle birçok mesajlar taşır. Başlıca sanat faaliyetlerinin hepsi de bize evrensel olan şeyler, insan veya sanatın kendisi hakkında birşeyler anlatmaya çabalar. Sanat aynı zamanda bir bilgi tarzıdır ve sanat dünyası, bilim ya da felsefe dünyasındaki bilgiler kadar değerli, insana yararlı bilgilerdir. Onu, öteki bilgi tarzlarıyla paralel tuttuğumuzda durum budur, fakat insanın çevresini anlamasında bu bilginin insanlık tarihinde tuttuğu yer ötekilere göre bambaşkadır (Read, 1981: 8'den aktaran Buyurgan ve Buyurgan, 2012:2).

Gençaydın'a (1990: 44) göre; Sanat eğitimi, insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yaygın düşüncenin aksine, sanat eğitimi yalnızca yeteneklilerin eğitimi için bir "lüks" değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir.

Sanat eğitiminde önemli olan çocuğun düşünmesi, duyması, algılaması ve çevresine karşı tepkileridir. Kimi zaman çocuk matematik, fen gibi derslerinden bir sebeple sıkılmış, kırgınlık duymuş ya da başarısız olmuş olabilir bu kırgınlıklardan arındırmak için de kendisini sanata yöneltebilir. Çünkü sanatta doğru ya da yanlış yoktur (Yavuzer, 1993:210).

Sanat ve sanat eğitimi çocuğun kişisel gelişimine ivme kazandırır, yaratıcılığını ortaya çıkarır veya artırır, beynin çok yönlü çalışmasını sağlar, okuldaki bilgilerinin pekiştirilmesine yardımcı olur. Sanat eğitimi aileden başlayarak okulöncesi ve temel eğitim kurumlarında ve tüm okul sistemine ve programlarına yerleştirilmesi bir gerekliliktir.

Sanat eğitimi yoluyla, çocuğun özellikle kültürel çevresiyle arasındaki etkileşim ve iletişim daha güçlü ve anlaşılır hale gelir. Görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğreten çağdaş sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlikler yoluyla bireylerin ve toplumun içinde yaşadıkları çevreye duyarlı olmalarını sağlamaya, çevresi ile yararlı bir etkileşim içine girebilmelerine, estetik ihtiyaçlarını karşılamaya, ürün ortaya koyabilme ve yorumlama güdülerini doyurmaya, yaşantılarını daha anlamlı hale getirebilmelerine imkan vermeye yönelik düşüncededir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012: 9).

Sanatçının düşünme, görme, algılama ve yorumlama özelliği normal insanlardan farklıdır. Herkesin göremediğini, duyamadığını görür ve onu resmeder, notalara döker, çamurda biçimlendirir veya farklı sanatsal formlara dönüştürür. Sanatçı yaptıklarıyla insanları düşündürür, sorgulatır, karşılaştırır yani sadece kendisi değil izleyicisini de sanatın içine çeker. İşte çocukların kendilerini ifade edebilmelerine olanak sağlayan sanat ve sanat eğitimi onların bu yönlerinin de ortaya çıkmasını destekler.

Çocuk sanat eserini yaratırken; ürünü ortaya koyma sürecinde, malzemeyi tanıma, tekniği öğrenme ve geliştirme, deneme ve yanılgılarla düşünme, sorgulama ve yaratıcılığının gelişmesine katkıda bulunulur. Sonuçta ortaya çıkan ürün çocuğa başarmanın mutluluğunu ve gururunu yaşatır. Bunun en güzel örneği, okullarda açılan yıl sonu sergilerinde öğrenciler yaptıkları çalışmanın yanında dururlar ve izleyicilerin gözlerine, mutlulukla, gururla, bunu ben yaptım dercesine bakarlar. Çocukların kişilik gelişimlerine, sorumluluk duygusunun güçlenmesine, sanatsal farklı yollarla kendilerini ifade edebilmelerine imkan tanıyan sanatsal uygulamalar, eğitimin her aşamasında amaca ve seviyeye uygun yöntem ve tekniklerle çocuklara ve gençlere yaptırılmalıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012: 10).

Sanat eğitiminin amaçlarının başında “sanatın evrensel dilini kullanabilme” gelir. İnsanın, sanatsal düşünce yoluyla kendini dışa vurması büyük önem taşır. Bireyin kendi öznel evrenini tanıması ancak kendi dışındaki nesnel evreni tanımasıyla olasıdır. Bu yolla kazanılan deneyimler, kişinin kendini anlatmada önemli bir araç olabilir ve kişiyi özgünleştirmeye başlayabilir. Özgün anlatım çabası, özgün düşünmenin temelini oluşturan eleştirel düşünmeyi ve sentez-yorum yapmayı birlikte getirmektedir. Sanat eğitiminin gerekliliği, *bireysel, psikolojik, ekonomik sosyolojik ve politik* açıdan gereklilik şeklinde birkaç farklı açıdan şöyle incelenebilir (Alakuş, 2003):

Bireysel Açıdan Gereklilik: Kişilik eğitimi ya da özgün kişilik eğitimi, bağımsız karar verebilme, üretici güçlerin uyarılması, duyarlı tavır yoluyla ahlaki bilince ulaşma imkanı sunar. Her bireyin öğrenme kapasitesinin farklılığının bilindiği çağımızda eğitim programlarının artık öteki alanlarla birlikte, sanat ve sanat eğitimi de kapsamına alma zorunluluğu doğmaktadır. İnsanoğlunun huyları ve bunlara bağlı olarak, anlatım biçimleri değişik ve çeşitlidir. Anlatım biçimleri ve tipleri üzerinde durmak sanat eğitimi bakımından ve özellikle çocuğun eğitimi açısından önem taşımaktadır.

Psikolojik Açıdan Gereklilik: Resim çocuğun iç dünyası ve büyüme süreci hakkında sağlıklı bilgiler edinmede önemli bir araçtır. İnsanın gelişim basamakları sanat eğitimi ile ilişkilidir. Resim yoluyla, çocuğun ben merkezci bakış açısından uzaklaşması, toplumdan bir parça olduğunun farkına varması muhtemeldir. Ayrıca psikolojik açıdan dingin bir ruh yapısını kişiye kazandırması da önemli bir gerçektir.

Ekonomik Açıdan Gereklik: Toplumun refahı, ekonomik olduğu kadar siyasal ve kültürel alandaki gelişmeler ile de ilgilidir. Bu değişmez ve ayrılmaz üçlü ise, dengeli olmalıdır. Bu ise, toplumun her alanda sağlıklı, kültürlü, bilime ve sanata saygılı bireylere sahip olmasına bağlıdır. Bu üçlünden biri eksik veya yanlış seyrettiğinde, bu durum ötekileri de olumsuz bir yöne etkilemesine neden olabilir.

Sosyolojik ve Politik Açıdan Gereklik: Yenilikler ve değişimlerin topluma mal edilmemesi durumunda uzun ömürlü olmayacağı sosyolojik bir gerçekliktir. Sanatın sosyolojik ve politik gerekliliği olarak; sanat başlıca uğraşılması gereken konulardan biri olmalı aynı zamanda da topluma mal edilmelidir (Alakuş, 2003).

Sağlıklı bireysel ve toplumsal gelişim için elbette sanat tek başına bir güce sahip değildir. Ancak yarının iyi ekonomistlerinin, doktorlarının, öğretmenlerinin, hukukçularının yetişmesi onların çok yönlü eğitimle desteklenmesi ile mümkün olacaktır. Tek yönlü teknik eğitim bireyi sadece fizik, matematik, tarih, coğrafya vb. bilgisine kavuştururken onu duygusal, sezgisel, düşünsel anlamda eksik bırakacaktır. Bu da ancak sanat ve sanat kollarının eğitimi ile tamamlanabilir.

4.2. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

Görsel sanatlar, sanatın görme duyusu üzerine kurgulanmış bir alanıdır. Hayal gücü, yetenek ve yaratıcılığın birleşmesi sonucu ortaya çıkan resim, heykel, seramik, fotoğraf, mimari yapı gibi görsel eserlerden oluşur. Görsel sanatlar dersini almak için üstün bir yeteneğe sahip olmak gerekmez ancak bu dersle çocuk nesnelere anlam yükleme, olayları, objeleri farklı düşünme ve değerlendirme yetisi kazanır. Görmeyi öğrenir, yaratıcılığı gelişir, görsel düşünmeyi öğrenir, çok yönlü düşünmeye iter, farklılıkların ve benzerlikleri ayırteder, estetik değerlerin önemini kavrar, kendini kanıtlar, estetik beğeni düzeyi artar, sorumluluk almayı, materyelleri kullanmayı öğrenir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan Görsel Sanatlar Öğretim Programının temel hedefleri aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Görsel okur yazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,

- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelerini bilinçli olarak izleyen,
- Görsel sanatlara ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Çevresini inceleyen, ondan esinlenen ve onu gelecek nesillere aktaran,
- Görsel sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir.

(http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlari.pdf, 2013).

Programda; görsel sanatların doğasında var olan kavramlar bilgisinin elde edilmesini, sanatçının ve sanat eserinin değerinin anlaşılmasını, yetenekli öğrencilerin keşfini, sanat eseri üzerinde tartışma yapılmasını, görsel sanatlara ait kültürel mirasın incelenmesini, onların değerinin fark edilmesini ve koruma bilinci kazandırılmasını, estetik değer yargılarının geliştirilmesini, teknik ve becerinin bir araya getirilerek duygu ve düşüncelerin biçimlendirilmesini sağlayacak kazanımlara yer verilmektedir. Görsel sanatlar dersi programının 5-8. sınıflarında genel olarak edinilen bilgilerin özümsemesi ve sanat eserlerinin daha anlamlı değerlendirilmesi, sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi; sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi; yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi, sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerinin kullanılarak tasarım yapılması, görsel sanat dilinin geliştirilmesi, sanatın anlamının ve değerinin araştırılması; görsel sanat çalışması oluşturulurken farklı tekniklerin bir arada kullanılması üzerine odaklanılmaktadır. (http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlari.pdf, 2013).

Programın Öğrenme Alanları

Program üç temel öğrenme alanı üzerine odaklanmıştır:

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme
2. Kültürel Miras
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

Bu alanda öğrencilerin;

- Hayallerini, duygularını ve düşüncelerini biçimlendirerek görsel iletişim kurmaları,
- Biçimlendirmede görsel iletişimin sağlanması için sanatın dilini kullanmaları yanında onu destekleyen yazılı ve sözlü ifadeler oluşturmaları,
- Görsel sanat çalışmalarında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, form, doku, mekân/uzam) ve tasarım ilkelerini (ritim, denge, oran-orantı, vurgu, birlik, çeşitlilik, hareket, zıtlık) kullanmaları,
- Sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavrarken kendisinin ve akranlarının oluşturduğu görsel sanat çalışmalarına saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken öğretim materyallerini (sanat eseri, tıpkıbasım, sanat kitapları vb.), araç-gereçleri (fırça-boya, makas-kâğıt vb.) kullanabilmeleri ve teknik uygulamaları gerçekleştirmeleri,
- Dersle ilgili materyal, malzeme ve gereçlerini gereksiz yere harcamadan, aile ekonomisini düşünerek kullanmaları,
- Yeteneklerini açığa çıkartabilecek biçimlendirme çalışmalarını yapmaları,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken telif hakları gibi konulara ilişkin etik davranışlar göstermeleri ve gerekli güvenlik tedbirlerini dikkate almaları amaçlanmıştır.

2. Kültürel Miras

Bu alanda öğrencilerin:

- Tarihî süreç içerisinde Türk kültürü başta olmak üzere farklı toplum ve kültürlerde ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Sanat ile kültürün birbirini şekillendirdiğini ve yansıttığını kavramaları,

- Müze, ören yerleri, tarihî mekânlar, sanat galerisi, sanatçı atölyeleri ve bunun gibi yerlerdeki kültür-sanat eserlerini incelemeleri,
- Sanatın farklı duygu, düşünce ve inanışları iletmede bir araç olduğunu anlamaları,
- Görsel sanatların geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören araçlardan biri olduğunu kavramaları,
- Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirmeleri,
- Görsel sanatların tarihsel sürecini incelemeleri,
- Kültür-sanat örneklerini incelemeleri, analiz etmeleri ve yorumlamaları amaçlanmıştır.

3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

Bu alanda öğrencilerin:

- Sanat eserlerini basitten karmaşığa doğru eser eleştirisi yöntemine (tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı) göre incelemeleri,
- Görsel sanatlar alanıyla ilgili kavramları ve sanat eserlerinin oluşturulma süreci hakkında öğrendiği bilgileri sanat eseri analizinde kullanmaları,
- Sanat eserinin duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, iletişim kurma kapasitesini analiz etmeleri ve yargıya varmaları,
- Sanat eserini algılamada ön bilgi ve deneyimlerin ne kadar etkili olduğunu kavramaları,
- Sanat eserlerini incelediğinde sanatın anlamı ve değeri konusunda bir yargıya varmaları,
- Sanat eserinin ekonomik değerinin olduğunu fark etmeleri,
- Görsel sanatlarla ilgili tartışmalarda ortaya konulan görüşlerin, sanat eserine yönelik düşüncelerin ve tercihlerin farklı olabileceğini görmeleri,
- Görsel sanat alanındaki etik kuralları bilmeleri amaçlanmıştır. (http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlar.pdf, 2013).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2013 yılında yayınladığı Görsel Sanatlar Dersine ilişkin planda da görüldüğü üzere bu ders kapsamında öğrenci yaratıcılığını ve yeteneğini tanımanın yanı sıra, sanat eserlerini tanıyıp inceleme, algılama, müze vb

yerleri tanımayı, kültürel değerleri irdelemeyi, tasarım ilkelerini kullanmayı, sanatın dilinden konuşmayı öğrenmektedir. Görsel Sanat eğitimi çocuğun bilişsel, duyuşsal, psiko-motor gelişimini tamamlar.

4.2.1. 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı

Altıncı sınıf görsel sanatlar dersinde öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanarak duygu ve düşüncelerini çalışmalarına yansıtma ve ifade etme becerileri geliştirilir. Sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi üzerinde durulmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın resmi sitesinde yer alan bilgiye göre 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın ana başlık ve öğrenim çıktıları aşağıdaki gibidir (http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlar.pdf, 2013):

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası oluşturur. *Beyin fırtınası ile başlayan; fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden süreci yansıtan sunum dosyası hazırlanır.*

2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır.

3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle aktarır.

4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Fen bilimleri dersi 6.sınıf kazanımları içerisinde yer alan hücre konusu ile görsel sanatlar dersi doku kavramı ile ilişkilendirilir. Bu kapsamda fen bilimleri dersinde görmüş oldukları farklı hücre dokularından esinlenilerek öğrencilerin yüzeysel dokular oluşturmaları sağlanır.

5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır.

Bu kazanımda mekanda derinlik etkisi yaratmak için çizgi perspektifi kullanılır.

6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar.

7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır.

Ambalajın doğal, endüstriyel nesnelerin ya da bunların parçalarının yeni bir düzen içerisinde bir araya getirilmesi ile oluştuğu vurgulanır.

8. Görsel sanat çalışmasında farklı el sanatları alanlarını bir arada kullanır.

Görsel sanat çalışması oluşturulurken ebru ile kaligrafi, ebru ile katı', takı ve örme vb. farklı Türk el sanatları alanları bir arada kullanılır.

9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Renk ilişkileri

Çizgi: Farklı çizgi türleri

Doku: Yüzeysel doku, görsel doku

Değer: Derecelendirme

Oran-orantı: Gerçekçi, deforme edilmiş

2. Kültürel Miras

1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı materyal ve tekniği açıklar.

2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla el sanatları örneklerini inceler.

Etnografya müzesinin bulunmadığı yerlerde tıpkıbasımlardan, belgesellerden vb. materyallerden yararlanılır.

3. Toplumda el sanatlarının rolünü fark eder.

4. Müzelerdeki eserler aracılığıyla Anadolu uygarlıklarını tanır.

5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini fark eder.

6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.

3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.

Sanat eserini inceleme, sanatçının neyi anlatmak istediğinin ve nasıl anlattığının olabildiğince detaylı açıklanmasıdır. İncelemenin sonunda "Bu eser başarılı mı? Neden başarılı?" sorularına cevap verilir.

2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar.

3. Görsel dilin kişisel ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar.

İncelenen sanat eserindeki özellikle sanat elemanları ve tasarım ilkelerinin ifadeleri aktarmadaki rolü üzerinde durulur.

4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır.

5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar.

6. Sanat eserinin kişisel hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini

açıklar.(http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlar.pdf, 2013).

Görsel sanatlarda biçimlendirme, Görsel Sanatlar dersinin sanatsal uygulama boyutunu içerir, çocuk çeşitli araç ve gereçleri kullanarak yaratıcılığını ortaya koyabilir. Kültürel mirasta özellikle müzeler çocuklar için yaşayarak, yerinde öğrenme konusunda katkıda bulunur. Çocuk müzeler aracılığıyla kültürel zenginliklerini ve değerlerini tanır. Birey ne kadar farklı yer ve ortamlar, değişik nesne ve olaylarla karşılaşır ve tanırsa yaratıcılığa da o oranda beslenir. Müzeler, sanat galerileri, tarihi yapılar çocuğa estetik ve sanatsal anlayışını genişletme olanağı tanır. Bu sebeple Görsel Sanatlar Dersi öğretmenleri öğrencilerini mümkün olduğunca farklı sanatsal imkanlar elde edebilecekleri yerleri ziyaret etmeleri konusunda desteklemeli ve teşvik etmelidir. Öte yandan sanatın yapısını, değerini, kapsamını inceleyen estetik duygusunun kazandırılması çocukların sadece çizecekleri resimlerde değil kendi dünyalarını, yaşam alanlarını biçimlendirirken de önemli bir birikim olacaktır.

İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın görsel sanat kültürü öğrenme alanı sanat eğitiminin farklı disiplinlerinin işlenmesini öngörmesine karşın, ülkemizde yapılan kimi araştırmalar Görsel Sanatlar dersinde, genel olarak sanat uygulamalarına ağırlık verildiği ve programın sınıf öğretmenleri tarafından işlenmesinde kimi zorlukların yaşandığını göstermektedir. Oysa ki Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının amaçlarına ulaşılabilmesinde, programda yer alan öğrenme alanlarının her birine eşit değer verilmesi ve faaliyetlerin etkin bir biçimde uygulanması önemlidir (Yükselgün ve Türkcan, 2012:341).

4.2.2. Sanat Müzeleri Ziyaretleri ve Sanat Eğitimi

Müzeler geçmişî bugüne ve yarına taşıyacak eserlerin, bilgilerin, yapıtların korunduğu, sergilendiği alanlardır. Müzeler aracılığıyla çocukların tarihsel bilinci gelişir, çocuk geçmişî tanır, geçmiş ve bugünü kıyaslama imkanı bulur,

Deneyimleme, yaşayarak görme ve tanıma imkanı veren müzeler bilişsel öğrenmenin yanı sıra duyuşsal ve sosyal öğrenmeyi sağlayacak ortamlar sunar. Özellikle Amerikan ve Avrupa müzecileri çocuklar için geliştirdikleri rehberlik hizmeti, tartışma ortamları, deney imkanları ve atölye çalışmaları gibi faaliyetlerin yer aldığı eğitim programlarıyla çocukların etkileşimli bir müze ziyareti gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadırlar. Dolayısıyla çocuk müzeden sadece görerek değil, duyarak, hissederek, deneyimleyerek çoklu yöntemlerle öğrenmektedir. Çocuğa bilişsel, duyuşsal ve sosyal öğrenme ortamı aynı anda sağlanmaktadır. Ancak bu durumun ne yazık ki ülkemizdeki müzelerde de aynı olduğunu söylemek imkansız. Özellikle bazı özel müzelerde bu tarz atölye çalışmalarıyla karşılaşmak mümkün fakat hala çok yetersiz olduğu ifade edilebilir.

Eğitimde tüm duyu organlarını harekete geçirmek, kullanırmak çocuğa daha akılda kalıcı bilgiler sunar. Çocuk bilgiyi yaşayarak, özümseyerek ve içselleştirerek öğreneceği için hatırlamak ve kullanmak konusunda daha avantajlı konumda olacaktır. Genel anlamda müzeler çocukların tarih bilinçlerinin gelişmesinde, tarihsel bilgilerinin ya da nesnelerinin orada gördükleriyle karşılaştırılmasında, günümüzü ve geçmişî karşılaştırmasında, gözlem, mantık, hayal gücü ve yaratıcılıklarının gelişmesinde, çok boyutlu düşünmesinde, kalıcı bilgiler edinmesinde olumlu ve etkin role sahiptir.

Hooper-Greenhill (1999)'dan Güler'in aktardığı üzere, müzelere yapılan okul gezilerinin en değerli yönlerinden biri, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşma ve maddi kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatıdır. Bazı çocuklar için bu durum, daha formal olan sınıf ortamında pek görülmeyen yetenek ve becerileri gösterme şansını sağlayabilir. Bütün çocuklar için yeni bir yere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, bilgi toplamada yeni yaklaşımları denemek ve gerçek şeylerle karşılaşmak çok güdüleyici ve uyarıcı olabilir, okulda edindikleri bilgileri bir bakış açısına yerleştirebilirler (Güler, 2011:170). Hangi yaşta olursa olsun çocuklar merak eder, dokunmak ister ve karşılarında her ne varsa onu pek çok açıdan gözlemler,

akıllarına gelen her türlü soruyu sormak ve hemen cevabını almak isterler. Hayal kurmak, oyun oynamak, hikâyeler dinlemek, gezmek, incelemek onlar için vazgeçilmez unsurlardır. (Güler, 2011:170)

Çocuklar oyunla kendilerini daha iyi ifade etme imkanı bulur, oyun aracılığıyla duygularını gösterir, sosyalleşir. Çocuğa müze ziyaretleri de bir oyun gibi ancak belli bir plan ve program dahilinde verilmelidir. Bir programla yapılan geziler interaktif iletişim ve öğrenme metodu sunacağı için çocuk o ziyarette hep aklında kalacağı bir deneyim yaşayacaktır. Görsel Sanatlar dersi kapsamında yer alan müze bilincinin kazandırılması ve müze ziyaretleri öğretmen tarafından bir program dahilinde yürütürse dersin öğrenme çıktılarıyla birebir uyuşma şansı çok daha yüksek olacaktır. Ancak ne yazık ki ülkemizde imkanlar kısıtlı olduğu için okulla müzelere gerçekleştirilen ziyaretler genelde çok kalabalık gruplar halinde bir günde birden fazla müze gezilmesi şeklinde, sadece eserlerin önünden geçip giderek gerçekleştiği için çocuğun müzeden yaratıcılık, sosyal, duyuşsal, bilişsel gelişim adına bir artı kazanması pek mümkün olamamaktadır. Öte yandan müzelerde bu programlı ziyareti destekleyecek eleman ve materyallerin pek olmayışı da bu tarz ziyaretleri zorlaştırmaktadır.

4.3. Sanatsal Yaratıcılık ve Çocuk

Yaratıcılık çok farklı alanlarda bireyin ortaya koyduğu yeni, farklı çalışmaları, olguları kapsayan bir süreç, bir yeti olarak tanımlanabilir. Bilimden sanata, düşünceye dek insan yaratıcılığını her alanda kullanabilir. Ancak sanat, yaratıcılık özelliklerinin fazlasıyla kullanıldığı, yaratıcılık üzerine konumlandırılan, yaratıcılığı en dinamik yaşayan bir alan olması nedeniyle daha özel bir konumdadır.

Yaratıcılık, her bireyde var olan ve insan yaşamının her aşamasında giderek gelişen bir yeti, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan geniş bir alanı içine alan süreçler bütünü, bir tutum ve davranış biçimidir. Yaratıcılık, özgün buluşlar ortaya koyma, farklı düşünceler oluşturabilme ve çözüm yolları bulabilme becerisidir (Gürtuna, 2007: 21).

İnsanoğlunun çoğu kez farkında olmadan yaptığı bir şeydir yaratıcılık. Yaratıcılığı insan olmanın bir gerekliliği, ihtiyacı olarak yerine getirir birey. Maslow insanın temel ihtiyaçlarını sıralarken ilk önce fizyolojik ihtiyaçları, sonrasında güvenlik, ait olma, başarı-saygınlık, etik-estetik-bilgi-yaratıcılık ihtiyaçları olduğunu

ortaya koyar. İnsan varlığını ortaya koymak için yaratmak zorundadır. Ancak yaratıcılığın boyutu bireyin sosyo-kültürel, kişisel veya eğitim durumuna göre geliştirilir veya körelleşir.

Binbaşıoğlu'na (1995: 310) göre de kişinin eski bilgi ve yaşantılarına dayanarak, yeni nesne ya da düşünceler ortaya koyması olgusuna öğretimde “yaratma” denir. Yaratıcılık, bir ürün değil bir süreçtir ve belli bir amaca yöneliktir. Yaratıcılık zeka ile ilgili olsa da onunla eşanlamli değildir. Çocuk ve yetişkin için yaratma farklı anlamdadır. Çocuk için onun yeni olması yeterlidir. Yaratma resim, konuşma gibi belli biçimlerde olur. Yaratıcılık kişinin imgelem gücüyle oluşur. İmgelem yeteneği ise çocuk ve gençlerde çok belirgindir. Öğretimde yaratma, eğitim-öğretim etkinliklerinin tümünü kapsamalıdır.

Yaratıcılığın desteklenmesinde sanat eğitiminin desteği ve katkısı çok önemlidir. Her çocuğun yaratıcı gücü vardır ve sanat bu yaratıcılığı güdüler. Sorgulayan, araştıran, düşünen, eleştiren yaratıcı birey bulduklarıyla yetinmez, çok boyutlu düşünme sürecine geçmek ister. Sanattaki yaratıcılık görsel ve düşsel algılama ile bir bütündür. Erken yaşlarda sanat eğitimi alan, birey yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü geliştirip estetik düzeye getirme şansını elde eder (Gürtuna, 2007:21).

Çocuk için sanat, dinamik bir faaliyet örneğidir. Çocuk için sanat öncelikle yalın bir anlatım aracıdır. Sanat açısından her bir çocuk birbirinden farklı olmakla birlikte, her biri büyüme, anlayış ve algı açısından farklılık gösterir ve çevresini farklı olarak yorumlar. Dinamik bir olgu olan çocuğa sanat bir düşünme dili şeklinde yansır. Çocuk, dünyayı kendi algılayışı biçiminde görür ve bunu kendi ifadeleri içinde yansıtmaya çalışır. Çocuklarda yaratıcı çalışma için özel bir uyarıma gereksinim yoktur. Her çocuk, herhangi bir engelleme olmaksızın kendinde varolan derin yaratıcılık dürtülerini kullanabilir. Bu onun bir tür kendini ifade etme şeklidir (Yavuzer, 1993: 210).

Striker'a (2005: 11-13) göre sanat çocuklara sorunların bir şekilde çözülebileceğini öğretir. Çocukların sanat yaklaşımındaki özgürlük, merak ve macera duygusu bir kez bastırılırsa tekrar öğrenilmesi kolay olmaz. Çocuk sanatı bir kere kopya çalışması gibi görmeye başlarsa yaratıcı ruhu tekrar yakalaması kolay olmayacaktır. Yaratıcılık, bir yetenekten çok bir davranış biçimidir. Çocuklar kendi

sanatını yaratmalıdırlar, yetişkinlerin kalıplar içinde hazırladığı çalışmaların faydası olmaz. Çocuklar birşey yapmaya zorlandıklarında, bunu yapmaya hazır hale gelmezler, aksine kendi ihtiyaçlarını bastırdıkları için sıkıntı çekerler.

Öğrenme, boş zamanları doldurmak için uydurulmuş birşey değildir. Sanatı ve okumayı öğrenmeyi de bir ders saatine sığdırmak mümkün değildir. Çocuklar okurken görsel izlenimler edinir, resim çizer, boyar ya da seramikle çalışırken hem söze dayalı hem de sembolik kavramları öğrenme yeteneği kazanırlar. Sanatsal etkinlikler sembol tanımayı kolaylaştırdığı ve yazı becerisinin temelini oluşturduğu için sanatsal etkinliklerin yapılmasının engellenmesi ya da malzemelerinin temin edilememesi gibi durumlar çocuğun ileride okumayla ilgili sorunlar yaşamasına neden olabilir (Striker, 2005: 15-16).

Gürtuna'ya (2007:21-22) göre de her çocuk, doğası gereği kendini anlatabilmek için çeşitli yaratıcı etkinliklere ihtiyaç duyar. Çocuğun yaratıcılığına ilişkin en önemli veriler resimleri ve el becerileridir. Çocuğun resim yaparken, oynarken farkında olmadan şaşırtıcı şekilde yaratıcı ve ilginç oluşumlar ortaya koyduğuna, benzetmeci bir anlayışla bir eylem içinde olduğuna şahit olunur. Bu benzetmeci eylem, okul öncesi eğitimde öğretmeni tarafından programlı olarak geliştirilirse çocuğun zaman içinde özgün resimler çizdiği görülür. Yaratıcı sanat eğitiminin görme-anlama-algılama sürecinin arttığı bu dönemde, beynin ilgili bölümlerinin etkinleştiği ve öğrenmenin en üst düzeye ulaştığı bilinmektedir. Amaca en etkin ulaşmanın yolu büyüme ve gelişme sürecinde çocuğun yeteneklerinin, gücünün tanınması ve desteklenmesidir.

Yaratıcılık yüksek zekayla bağlantılı değildir. Aksine zihinsel gelişiminin geri olduğu çocuklarda yaratıcılığın daha çok geliştiğine bile inanılmaktadır. IQ'ları yüksek insanlar mutlaka çok yaratıcı ve yetenekli olmak zorunda değildirler. Yaratıcılık tümüyle bireye bağlıdır ve daha çok düşünme tarzıyla ilgili bir kavramdır. Çocuk çeşitli etkinlikler aracılığıyla problemlerini çözmeyi, yeni araçları, durumları keşfetmeyi öğrenir. Önemli olan, yaratıcı düşüncüyü erken yaşta aşılmasıdır. Çocukların gözünde sanat, macera duygusudur. Çünkü her deneyimde nelerle karşılaşp neler öğreneceklerini bilemezler. Örneğin ev ortamında çocuğa uygun alan ve malzemeler sunulması onu çizim yapmaya yönlendirecektir. Ancak çocuklar yaratıcılıklarını ebeveynlerinin onlara sunduğu çizme, boyama ya da seramik gibi

etkinliklerin dışında da gösterebilirler. Çocuklar her an farklı malzemeler kullanarak yepyeni çalışmalar yapmak isterler. Edindikleri deneyimle, dünyayı görüş ve algılayış biçimleri değişir. Zihinlerini kullanmayı, kendi kendilerine düşünmeyi yalnızca kendi yaptıkları keşiflerle öğrenebilirler (Striker, 2005: 17-18-28).

4.3.1. Çocukta Yaratıcılığı Etkileyen Unsurlar

Yaratıcılık günümüzde hiç olmadığı kadar önemli hale gelmiştir. Yaratıcı bireyler işe alımlarda iş başvurusunda bulunan diğer adayların önüne daha çabuk geçebilmekte, şirketler kendi ürün ve markasını yaratıcı fikirlerle oluşturulmuş reklam ve diğer iletişim faaliyetleriyle rakiplerinin önüne geçirmekte, bilim-sanat dünyası yaratıcı beyinlerle yeni teknolojiler, yeni iş yapma biçimleri ortaya çıkarmaktadır. Yaratıcılık sadece sanatla değil hayatın içindeki her türlü durum için geçerlidir. Yaratıcılık insanın hem düşünsel hem de duygusal yaşamının tamamını ifade eder.

Gönen vd'nin (2006:5) ifadesine göre yaratıcılık sürecinde birey önceden kazanılmış bilgilerini kullansa da eskilerle yenileri mutlaka birleştirerek ortaya birşeyler çıkarır. Yaratıcılık süreci bir yapma ve oluş sürecidir. Oluş ise bir değişimdir, şimdiye kadar olmayan bir şeyin biçimlenmesi demektir. Gönen vd'nin Fromm'dan aktardığına göre iki tür yaratıcılık vardır: Bunlardan birincisi yeti ve yeteneklerden oluşan resim yapma, müzik besteleme, roman, şiir yazma gibi yeteneğe bağlı öğrenilir ve geliştirilir. İkincisi ise, her türlü yaratıcılığın temelinde bulunan, yaratıcı tutum ve davranış biçimidir. Bu yaratıcılık bir ürünle görünür hale gelmeyebilir. Bir karakter özelliğidir ve görme, algılama ve tepki yetilerinin işlenmesi ile geliştirilebilir.

Yaratıcı etkinlik kendiliğinden hemen oluşmaz. Yaratıcılık, cesaretlendirme ve yol gösterme aracılığıyla yaşam biçimi halini alan, sürekli bir yöntemdir. Yaratıcılıkta Özgünlük, olağanüstülük, sıra dışılık, değişik olma, bilinenlerin dışında kullanma, şimdiye değin olduğundan başka bir biçimde birleştirme gibi özellikler bulunur. Yaratıcı bireylerin; öğrenmeye hazır, ilgili, dilde, çağrışımlarda, düşünsel alanda ve anlatımda akıcı, düşüncede esnek ve özgür, meraklı, hayal gücünü kullanabilme, deneme, araştırma, sinama, bulma, kalıplardan kurtulma ve yeni fikirler üretme, farklı olana, yeniliğe karşı istekli olma, görülmemiş ve benzersiz olan şeyler üzerinde durabilme, riski göze alma, entellektüel, eğlenceli, güzel ve estetik olana duyarlı olma, yüksek düzeyde öz eleştiriye ve mizaha açık olma gibi belirgin özellikleri vardır (Vergat, 1979, Ömeroğlu 1990, Adıgüzel 1993, Gönen vd. 1998, Üstündağ 2002'den aktaran Turla, 2007:15-16).

Sorunlara, çeşitli konulara karşı duyarlılık, esnek düşünce, özgünlük, yenilik, çeşitli obje ve olayların yeniden düzenlemesi, denemelere açık olma, kalıpların dışında, akıcı ve çoğul düşünme yaratıcılığın belirgin özelliklerindendir. Aynı zamanda eksikleri, boşlukları görüp tamamlamak, kimsenin göremediğini görmek, duyamadığını duymak, denemediğini denemek yaratıcılığın diğer özellikleri olarak sıralanabilir.

Yaratıcı yetinin gelişmesini etkileyen unsurlar genetik özelliklerden başlayarak aileye, topluma, eğitime, sosyo-kültürel yapıya kadar uzanmaktadır. Her çocuk yaratıcı olma yeteneğiyle doğar. Bu yetilerin gelişmesi ona sunulan bilişsel, davranışsal, duygusal ortama bağlı olarak gelişim gösterir. Çocuğun yaratıcılığının gelişimi ilk önce onun duyularını eğitmekle başlar. Eğitilen duyular çocuğun algılama kapasitesini ve yeteneğini geliştirecektir. Algılama kapasitesi yüksek çocuk verilen bilgileri, gördüklerini, duyduklarını daha çabuk kavrama, içselleştirme özelliği gösterecek; olayları, kişileri, bilgileri irdeleyebilecek, karşılaştırma ve bütünlendirme yapabilecek düzeylere daha hızlı ulaşma şansına sahip olacaktır. Her çocuğun değişik düzeylerde yaratıcı düşünme yetisi vardır. Önemli olan bu yetilerin doğru ellerde şekillendirilebilmesidir.

Yaratıcılık deneyim gerektirir ve çocukların katıldığı hemen hemen tüm etkinlikler desteklenmelidir. Sanat, müzik, hareket, drama ve dans yaratıcı ve estetik deneyimleri içerir. Anne-baba ve öğretmenler, gelişimlerine, yaşlarına ve ilgilerine uygun materyalleri sunarak ve denemeler yapabilecekleri oyun ortamları hazırlayarak çocukların yaratıcılıklarını destekleyebilirler (Turla, 2007:16).

İçinde yetişilen aile, ailenin tutum ve davranışları, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik seviyesi çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde önemli faktörlerin başında gelmektedir. Maddi imkanları kısıtlı aileler çocuklarını yeterince gezdiremedikleri, iyi gıdalarla besleyemedikleri, çocuklarına yaratıcılıklarını ortaya çıkarmasına imkan sağlayacak materyalleri sunamadıkları için çocuklarının yaratıcılıklarının gelişimi kısıtlı kalmaktadır. Maddi seviyesi yüksek ailelerin çocuklarına sundukları imkanlar daha fazla olduğu için bu ailelerin çocukları yeteneklerini gösterme konusunda daha şanslı olabilmektedirler. Elbette ki sadece ailenin maddi imkanları tek faktör değildir aynı zamanda ailenin eğitim seviyesi, çocuklarına karşı bilinçli-bilinçsiz yaklaşımları, çocuklarına harcadıkları zaman, aile

bireylerinin arasındaki iletişim, sevgi ve şefkat ihtiyacının doyurulması gibi unsurlar da çocuğun kendini ifade edebilmesini, yaratıcılığını ortaya koyabilmesini doğrudan etkilemektedir.

Çocukta yaratıcılığı etkileyen bir diğer unsur ise eğitimidir. İlkokul çağına gelmiş çocuk artık anne-babasının veya ev bireylerinin dışında öğretmen ve diğer sınıf arkadaşlarıyla yeni bir sosyal ortama girer. Eğitimle bireyin toplumun gerekliliklerine göre biçimlendirilmesi, toplumun ihtiyacına göre yetiştirilmesi, birey ve toplum arasındaki uyumun sağlanması amaçlanır. Özellikle zihinsel yeteneklerinin hızla gelişip biçimlendiği, öğrenme gücünün en yüksek olduğu 0-72 aylar arasında yaşlara sahip çocuklarda eğitim ve eğitimin kalitesi oldukça önemlidir. Yani okul öncesi döneme denk gelen bu yaşlar çocuğun eğitim hayatı boyunca doğru adımlar atabilmesi için kritik yıllardır.

Milli Eğitim Bakanlığının (MEB), 2013-2014 eğitim-öğretim yılı istatistiklerine göre, okul öncesi eğitimde okullaşma oranı % 27,7'dir (Milliyet, 8 Nisan 2014). Ancak bu oran hala birçok gelişmiş ülkenin çok gerisinde kalmaktadır. Avrupa ülkelerinde bu oran %36-100 olarak değişirken; Avrupa Birliği ülkelerinde çok dilli, çok kültürlü eğitimlerin başladığı, İtalya'da, Fransa'da 2 yaşından itibaren plastik sanatlar eğitiminin, 3 yaşından sonra sanat tarihi eğitiminin verildiği bilinmektedir. Ne yazık ki eğitim sistemimizin ders ortamı bu tür birleşimleri sağlamaktan uzaktır. Okul öncesi kurumların azlığının yanı sıra, ilk ve orta eğitimde müzik, resim, görsel sanatlar derslerine yeterince önem verilmemektedir (Gürtuna: 2007: 23-24).

Birçok araştırma sonucunda, yaratıcılığın formal eğitim (okul) ile ilişkisinde ters bir u fonksiyonu ortaya konmaktadır. Bu da eğitim düzeyinin arttıkça, yaratıcılık düzeyinin de belli bir noktaya kadar arttığını, eğitim düzeyi yükselmeye devam ettikçe, özellikle ilköğretimin son yılları, lise sırasında ya da yüksek öğretime geçişte yaratıcılığın gelişme çizgisinin ilerlediğini göstermektedir (Sungur; 1997: 181). Ancak şu da bir gerçek ki günümüz Türkiye'sinin eğitim sisteminde çok fazla kalıplaşmış yapılarla karşılaşan ve bu yapıların içine sıkıştırılan çocukların yıllar içinde yaratıcılıkları sınırlandırılarak neredeyse yok edilmektedir.

4.3.2. Çocukta Yaratıcılığın Gelişimi ve Yaratıcı Öğrenme

Çocuğun yaşamının ilk yıllarında yaratıcılık, oynadığı oyunlarla ortaya çıkar. Yaratıcı davranışın ortaya çıkıp gelişmesinde özellikle anne ile oynanan oyunların büyük payı bulunmaktadır. Çocuklar doğduklarından itibaren duyduklarını, gördüklerini taklit etmeye başlarlar. Çocuğun taklit çeşitleri ve sayısı zaman içinde artar. Oyunlarında büyüklerinin mimiklerini, davranışlarını, konuşma biçimlerini örnek almaya başlarlar. Çocuk önce çevresindeki kişileri taklit eder, sonar zamanla kendi dünyasını oluşturmaya ve hayal gücünü geliştirmeye, çevreden gördüklerini de buna ekleyerek yaratıcılığını kullanmaya başlar. Okul öncesi dönemde kendini ifade etme yolları olan resim yapma, yaratıcı hareketler, öykü anlatma, dramatizasyon çalışmaları sırasında çocuk yaratıcılığının en yüksek aşamasına ulaşır (Turla, 2007:18).

Yeni doğan bebek önceleri nesneleri ağzına alarak dış dünyayı tanımaya çalışır, çevresini öğrenir, nesneleri ayırt eder. Bu sebeple duyuların uyarılması ve tüm duyuların harekete geçirilmesi, çeşitli nesnelerle desteklenmesi, uygun ortamlar sağlanması bebeklik itibarıyla yaratıcılığın gelişimine önemli katkılar sunar.

Turla'nın (2007:20-21) Ligon'dan (1957) aktardığına göre, Ligon çocukların yaratıcılık gelişimlerini çeşitli dönemlere ayırmıştır. Doğumdan iki yaşa kadar; olan dönemde çocuğun hayal gücü ilk yılında gelişmeye başlar. Duyularıyla birşey öğrenir, tanır, keşfeder. Çok meraklıdır. Bu dönemde duyular basit oyun, oyuncak ve nesnelerle uyarılır. Sözcük üretmeye başlar. İki den dört yala kadar; çocuk dünyayı çeşitli tekrarlarla öğrenir. Bağımsızlık duygusu gelişmeye başlar, her şeyi kendisi yapmak ister, çevreyi keşfetmeye devam eder, meraklıdır. Çeşitli bloklarla, dolgu oyuncaklarla, keşif oyunları ile hayal gücü harekete geçer. Dörtten altı yaşa kadar; çocuk plan yapma yeteneği geliştirir, merakı sayesinde doğruyu-yanlış öğrenir, diğer insanların duygu ve düşüncelerinin farkında olur, sözcük oyunları ile, yeni deneyimler ve yaratıcı sanatlar yoluyla kendine güveni geliştirebilir. Altı-sekiz yaş arasındaki çocuğun yaratıcı imgelem gücü, oyunlarda bile, ayrıntıları gerçeğine benzetecek ölçüde gerçeği arama çabaları içine girmiştir. Çocuk resimlerinde gerçeği yansıtır fakat gördüğünden çok düşündüğünü çizer. Bu evrede okul teşvik edici, cesaretlendirici ise öğrenmeyi sever, engellenmediği sürece merakı gelişmeye devam eder.

Çocuğa ojinal fikirlerini ve yaratıcılığını gösterebilmesi için fırsatlar verilmelidir. 13 yaş civarında yaratıcılık doruk noktasına ulaşır, bu yaştan sonra ise ya olduğu gibi kalır ya da düşmeye başlar. Yaratıcı çocuk yorucudur. Hayallerini işletmeyen çocuklar ise uslu çocuklardır, yeni fikirleri ve sürprizleri yoktur. Birçok yetişkin çocukların hem uysal ve sessiz, hem de özgün, yaratıcı ve zeki olmalarını ister. Yaratıcı ama uslu olmasını bekler, yaramazlığı kabul etmezler. Ancak günümüzde bunun böyle olmadığı, yaratıcı düşünüşün ve hareketin başlıca özelliğinin “değişik olma” olduğu anlaşılmıştır (Gönen vd., 2006:8). Çocukların yaratıcı olup olamayacağı konusunda oyuncak seçiminden ayırdıkları zamanın ölçütüne ve kalitesine kadar anne-babalara önemli görevler düşmektedir.

Yaş ve gelişim düzeyin uygun yap-bozlu, takmalı, sesli, farklı dokulu oyuncaklar, anne-babayla hatta diğer aile bireylerinin de katılımıyla oynanacak oyunlar, çocuğa ayrılacak kaliteli zaman, evdeki materyallerin ve eşyaların kullanıma izin verilmesi, gözlem yeteneğini geliştirecek yakın ve uzak geziler, çocuğun tüm sorularının yanıtlanması, düzenli bir çevre, esnek ve değişime açık yaşam alanları, ailenin dışında benzer yaşlardaki diğer çocuklarla zaman geçirme imkanlarının sağlanması çocuğun bebeklikten itibaren yaratıcılığının beslenmesini sağlayacaktır.

Striker (2005: 34-36) çocukta yaratıcılığın geliştirilmesi konusunda anne-babalara şunları önermektedir:

- Aileler çocuklarına örnek olmalıdır.
- Çocuklarınız resimlerine yalnızca buzbolaplarının üzerinde yer vermeyin. Her çocuk “gerçek” resimlerin çerçevelenip evin bir köşesine asıldığını bilir. Bu nedenle çocuğun resimlerinden birini çerçeveletip bir yere asın.
- Çocuğunuzun çalışmalarını değerlendirmeye özen gösterin.
- Bir resmi niçin beğendiğinizi ayrıntılı açıklamalarla ifade edin.
- Çocuğunuzla birlikte bir sanat galerisini veya müzeyi ziyaret edin. Eserler hakkındaki görüşlerini dinleyin.
- Çocuğunuzun resimlerinden yılbaşı kartı vs yapın ve yakınlarınıza gönderin.

- Evinizde onun kullanımına açık, malzemesinin bulunduğu, resim vs yapabileceği alanlar yaratın.
- Bir yerde çocuğunuzun yaptıklarını biriktirin, atmayın. Resimlerinin atılması cesaretini kıracaktır.
- Ara sıra düz, parlak, renkli materyaller alın, çocuğunuzun bunlarla tişört, tabak, çanta vb süslemesine izin verin bu eşyaları kullanın.
- Çocuğunuz için ciltli boş bir defter alın ve bunu yanınızdan ayırmayın.

Yapılan araştırmalarda yaratıcı olan çocukların ebeveynlerinin de hayalci, yaratıcı, maceracı oldukları görülmüştür. Bu ebeveynlerin fiziksel ceza ve katı kurallar yerine öğretici yöntemler seçtikleri, düzenli olarak kültürel etkinliklere katılan bireyler oldukları tespit edilmiştir (Turla, 2007:25).

Yaratıcılık eğitiminde aslında sabit kurallar yoktur, bu eğitimin canlı kalabilmesi için değişebilir olması gereklidir. Yaratıcılığın yeni görüş ve girişimlere açık olması da bu nitelikten kaynaklanır. Yaratıcılıkta; bilinen şeyler, icatlar, yapılar, yeni bir biçimde kullanılır ve yeni bir şekilde birleştirilir. Çocuğun yaratıcılığının her yerde desteklenmesi ve beslenmesi gerekir, engellenirse yaratıcılık çok kolay söner. Örneğin yaratıcı oyuncaklarla ve alanlarla desteklenmiş, paten, top oyun alanları, tırmanma, kayma, boyama vb alanları olan, içinde beton veya demir heykeller, duvarlar bulunan oyun parkları çocukları yaratıcılığa yöneltmekte etkin olacaktır. (Gönen vd., 2006:11-12).

Striker (2005:36) sanatta yaratıcılığı öğretmenin 10 temel kuralını ise şöyle sıralamaktadır:

1. Bir çalışmanın nasıl olması gerektiği konusundaki beklentilerin unutulup, neyi nasıl kullanacağı çocuğun kararına bırakmalı.
2. Asla çocuğun çalışmasına el sürülmemeli. Çocuk eserini kendi başına ortaya koymalı.
3. Resimdeki tesadüfi şekiller gerçek nesnelere benzetilmemeli.
4. Çocuk adına, çocuğun yerine resimleri çizilmemeli.

5. Çocuğa asla “bu ne?” ya da “ne çiziyorsun” gibi sorular sorulmamalı. Onun yaptığı şeyin nasıl olduğu ne olduğundan daha önemlidir.
6. Çocuğa asla boyama kitapları, kolay boyalar, kalıplar, çizim makinaları gibi sanatsal yaratıcılığı engelleyen oyuncaklar alınmamalı.
7. Anne-babalar çocuklarını yarışmalara sokmak için zorlamamalıdır.
8. Çocuk tek doğru yanıtı bulmaya değil, çözüm olabilecek pek çok alternatif üretmeye yöneltilmelidir.
9. Uygun olmayan yüzeylere resim çizdiği için çocuk asla azarlanmamalıdır. Ona kağıt verip onu kullanması teşvik edilmelidir.
10. Bir gelişim süreci tamamlanmadan çocuk diğerine geçmeye zorlanmamalıdır

Turla'nın (2007: 26), Morgan ve arkadaşlarının (1983) yaptığı bir araştırma sonucundan aktardığına göre, okul öncesi çocuklar, 9-12 yaş grubu çocuklarına göre daha geniş oranda özgür ve ilginç tepkiler göstermektedirler. Bu bulgular, formal okul dersleriyle çok zaman harcayan çocukların, bu sınırlandırılmış ve özgür düşünceye izin vermeyen ilköğretimden fazlasıyla olumsuz etkilendiklerini göstermektedir.

Çocuk ve gencin olumlu kişilik kazanması için onu yaratıcı kılmak gerekir. Bunun için de yaşamak, tanımak ve değerlendirme yapmak gerekir. Yaratıcılığı geliştirici eğitimlerle çocuk ve ergenin kişilik, zeka ve duygu gelişimi sağlanıp, yaşayarak, uygulayarak beceri ve davranışlar kazandırılırken, ilgi ve yeteneklerinin de ortaya çıkması, yönlendirilmesi gerçekleşebilir. Yaratıcılık eğitimi sadece okul öncesinde yada okulda verilmez, her yerde ve her zaman uygulanabilir. Çünkü çocuklar hayal güçlerini her yerde kullanabilirler. İçinde bulundukları dünyayı merak ettiklerinden, araştırma ve bu dünyada bir yer edinebilmek için oyunlarla yeteneklerini, güçlerini ve hayallerini kullanmaya hazırdırlar. Bu hayal gücünü geliştirmek, oynayarak öğretmek yetişkinlerin görevidir. Tüm yaratıcı etkinlikler bireyin yeteneklerini tanıyıp, geliştirmesini sağlayacak onun yaşamla, çevresiyle ilişkili olarak bilinçlenmesini, eleştirmesini ve yargılamasını etkileyecektir. Yaratıcılığın içeriğinde bulunan merak, özgünlük, alışagelmemiş düşünme, atılganlık

gibi öğelerin öğretmenler tarafından desteklenmesi büyük önem arz etmektedir (Gönen vd., 2006:12).

Yaratıcı öğrenmenin ve yaratıcı eğitimin ilkelerini Binbaşıoğlu ise (1995: 314-315) şöyle sıralamaktadır:

1. Yaratıcı öğrenmeye yer veren bir yöntem, söze dayanan öğretime yer veren yöntemlerin tam tersidir.
2. Yaratma kolayca oluveren birşey değildir. Bundan önce çeşitli biçimlerde taklit ve eleştiri evrelerinden geçirilir.
3. Öğretimde yaratıcılık, çeşitli araç ve gereçlerle çalışmaya, sorun çözme yöntemine göre düşünmeye dayanır.
4. Öğretimde en verimli ve en etkili yöntem olan yaratıcı düşünme, planlı çalışmayı, zorluklara göğüs germeyi gerektirir.
5. Verimli çalışma alışkanlıkları ile sorun çözme yöntemleri çocukları yaratıcı öğrenmeye ve anlatıma götüren en iyi yöntemlerdir.
6. Uygun olmayan davranışlar karşısında çocuğu azarlamak yerine onun ne düşündüğü, ne yapmak istediği anlamaya çalışılmalıdır.
7. Programlar çocuğun özel ilgi ve ihtiyaçlarına göre ayarlanmalıdır.
8. Çocukların görüşlerine saygılı olunmalı, hata yapma özgürlüğü verilmelidir.
9. Eleştirilerde ölçülü davranılmalı, her eleştiride daima övücü ve geliştirici bir öge bulunmalıdır.
10. Çocuk demokratik ve özgür bir ortamda bulunmalı, öğretmenleri tarafından anlaşılmış ve kabul edilmiş hissetmelidir.
11. Okulda resim, müzik, plastik sanatlar, tiyatro, bale, drama atölyeleri, kitaplık, eğitsel kollar gibi sanat eğitime ve el becerilerine mutlaka yer verilmelidir.

Bir bireyin yaratıcılığının gelişimi doğduğu andan itibaren başlar. Anne-babasıyla, ailesiyle yaşadıkları, ona sunulan maddi-manevi, sosyal imkanlar, okul

öncesi ve sonraki okul yaşamında sunulan eğitim sistemi, çevresi her biri ayrı bir öneme sahiptir.

4.3.3. Çocuk ve Resim

Resim, çizgi ve boyalarla yaratılan görüntüler bütünüdür. Resim çocukların da yapmaktan en çok keyif aldıkları sanatsal faaliyetlerin başında gelir. Eline kalem kağıt verilen çocuk ilk etapta karalamayla resminin ilk aşamasına giriş yapar. Zaman içinde yaşının gereği ve çevreden gördüğü destekle çizgi, boyama ve kompozisyonunu geliştirir.

Resim sanatı, insanlığı izleyen bir coğrafi ve kronolojik genişleme içindedir. Günümüzde evrensel bir sanat uygulaması olan resim, çeşitli yüzeylere, binlerce işlevi yerine getiren son derece farklı teknikler yardımıyla zengin uygulamalar yapılabilir. Bütün ülke sanatlarına tanıklık etmiş olan resim, en ünlü sanatçıdan en küçük çocuğa kadar insanoğlunun kendini anlatmasının en güzel yollarından biri olmuştur (Gürtuna, 2007:27).

Sanat çocukların eğitiminde hayati öneme sahip, alınması gereken bir eğitim alanıdır. Çocuk resmi çizip, boyayıp, inşa ederken karmaşık bir süreç içinde olup bu çabalarını çeşitli öğeleri birleştirerek anlamlı bir bütün oluşturur ve böylelikle deneyim kazanır. Seçme, yorumlama ve yenileme bu etkinliklerde dikkate değer bir diğer işlem türüdür. Resim faaliyeti sırasında birey, konu seçimi ve yorumlamasıyla sadece bir resim sunmaz aynı zamanda resim öte bilgiler aktarır. Çocuk resmiyle kendisinden bir parça yansıtır, olaylar hakkındaki duygu, düşünce ve görüş biçimlerini dile getirir (Yavuzer, 1993: 209).

Yavuzer'in (1993: 210) Neriman Samurçay'dan aktardığına göre, resimdeki içerik yaşanmış bir deneyimi anlatır. Bu yaşanmış deneyimin anısı veya sembolü resimde açıkça bellidir. Resim yalnızca yapısal tipi, karakteri veya zekayı yansıtmaz, aynı zamanda geçmiş ve şimdiki yaşanmış öğeleri içeren tam bir kişiliğin yansımasıdır. Her resim sembolik bir bilmece olarak öznenin duygusal halini, onun bilinçdışı hareket etme ya da cevap verme biçimini ifade eder.

Yavuzer'in Marrette'ten (1948) alıntıladığı üzere resimde rastlantı yoktur, herşey zorunludur. Bir resmi çözümlemek demek, mekanın kullanılış biçiminde,

Çizilen her objede, görünür içeriğinden başka bir anlam araştırmak, kişiliğın derinliklerini anlatan sembolleri ortaya çıkarmak demektir (Yavuzer, 1993:210).

Resim, özellikle küçük yaşlarda sözel anlatımdan çok daha güçlü bir ifade biçimidir. ocuk kendini, duygularını, düşüncelerini resime aktarır. Resimle ocuğın sadece motor gelişimi, malzemeleri nasıl kullandığı değil aynı zamanda kişilik algısı, insanlararası ilişkileri, değeri yargıları, içinde yaşattığı hislerini de anlamak, çözümlemek mümkündür. Resim ocuğın büyüme aşamalarının da bir göstergesidir.

4.3.4. ocuk Resminde Gelişim Aşamaları

ocukta sanat faaliyetlerinin gelişimi bedensel ve zihinsel gelişime bağlı olarak değişkenlik gösterir. Kağıda yapılan ilk işaret ve çizgi, birer sanat evresi olarak ergenlik dönemine kadar gelişimini sürdürür. Çocuğın sanat gelişimi sürekli olarak arz eder. Her ocuğın bir sanat evresinden diğeri aynı zamanda ulaşması söz konusu değildir. Ancak stn ve geri zekalı çocukların dışında, genel gelişim evrelerinde hemen hemen aynı dönemleri yaşadıkları kabul edilir (Yavuzer, 1993: 217).

Çocuklar büyüyüp, olgunlaştıka resimleri daha ayrıntılı, oranlı ve gerçekçi olur. Her yaş dönemi resimlerinin belirgin özellikleri vardır. Çocuğın resminde görülen gelişim aşamaları genel olarak 5 dönem altında incelenmektedir.

1- Karalama Dönemi (1-4 Yaş Arası)

Her ocuk ilk resim eylemine karalamayla başlar. Bu sğre bazıları uzun sürer bazıları ise kısa sürede anlamlı ve düzenli çizgilere dönüşebilir (Kehnemuyi, 2004:22). Bu dönemde gelişigüzel çizgiler çizen çocuklar karalama yapmayı çok severler. Çocukların karalama yaparken çizdikleri her bir çizginin daha sonraki dönemlerde dil ve yazı gelişimine katkıda bulunduğu ortaya çıkmıştır. Çocukların yapmış olduğu karalamalar amaçsız değildir ve belli bir gelişim sürecini simgeler. Çocuğa bu yaşta belli nesneler izdirmeye çalışmak onun güvenini kaybetmesine neden olur. (Striker, 2005:39-40).

Bir bebek 18 aylık olduğunda büyük kol hareketleriyle kağıt üzerinde kavisler çizebilir hale gelir. 2 yaşında kağıda gelişigüzel şekiller ve denetlenemeyen çizgiler karalar. Artık kağıdın ve kalemin işlevini öğrenmiştir. Yine de boyaları ağzına

götürür, daha iyi tanımak ister çünkü bunların hepsi onun için bir oyundur. Çocuk kağıt üzerinde bıraktığı çizgileri görünce yaratıcılığının farkına varır. Önceleri parmaklarını tam kulanamasa da tekrarlamaktan zevk aldığı bir eyleme dönüşür karalama. İlk başlarda omuzdan gelen hareketlerin yarattığı dikey çizgilerin yerini bilek ve ellerden gelen yatay çizgiler alır. Çocuğun yatay ve dikey çizgilerle yaptığı deneyimler, 2,5 yaşında çembere ve giderek kalın bir yumağa dönüşür. Yaşamın ilk yıllarında çocuk sürekli araştırır ve keşfeder. Bu ilk ilgi yeterince güdülenir ve amaca yöneltirirse yaratıcı etkinlikler erken yaşta başlayacaktır. Kasların egemenliği arttıkça çizgilerin yönü de denetim altına girer. İçgüdüsel olarak çizilen çizgiler 3 yaşında birbirinden bağımsız gibi görünen daire, üçgen, elips ve dalgalı çizgilere dönüşür. 3 yaşındaki çocuk insan figürünü çizmeye başlar. Önce kafayı, göz, ağız çizen çocuk sonrasında kafaya kol ve bacakları da ekler. Çocuk bu dönemde aynı zamanda çeşitli öyküler anlatmaya başlar. Çizgiden simgeye uzanan süreç çocuk, anne ve baba için zevkli bir yolculuktur. Çocukların bu dönemi kendi çabaları ile aşmaları ve yaşamsal deneyimler kazanmaları için zengin uyarıcılarla dolu bir ortamda büyümeleri gerekir (Gürtuna, 2007: 48-52).

2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş Arası)

Bu devirde çocuk dış dünya ile kurduğu ilişkisini zenginleştirmeye başlar. Çizdiği şekillere, figürlere yeni biçimler eklemeye, değişiklikler yapmaya başlar. Hatta çizdiği nesnelerle bir iletişim kurma kaygısına düşer.

Çocuklar 4-7 yaşları arasında çevrelerinde gördükleri diğer varlıkların resmini yapmaya başlarlar. Kağıt üzerindeki resimler rastgele yerleştirilmiştir. Renkler genelde duygusala nedenlerle seçilir (Striker, 2005: 76).

Bu yaş grubu çocuk kendi duygu ve düşüncelerini ortaya koyacak girişimlerde bulunur. En sevdiği insan figürüdür. Burada çocuk tipik bir baş ve ayaktan oluşan adam çizgisini ortaya koyar ve yakın çevresindeki çok sayıdaki objeyi çizmeye başlar. Bu dönem çocukları genellikle yaptıkları resimleri gösterme eğilimindedirler. Kişilik ve gelişimlerinin özelliklerini vurgulayan türde resimlerini açıklamaya çalışırlar. 4-5 yaş aynı zamanda üç ana rengin tanındığı dönemdir. Genellikle çocuklar parlak ve açık renkler başta olmak üzere bol renk kullanmaya başlarlar (Yavuzer, 1993: 218).

3. Şematik Dönem (7-9 Yaş Arası)

Bu yaşlarda çocuklar artık daha belirgin, ayrıntılı ve ilk bakışta ne olduğu kolay anlaşılabilen resimler çizerler. Daha gerçekçi resimler çizmekle birlikte resimlerinde mekansal ilişki görülür.

Bu yaşlardaki çocuk, boşluktaki tüm varlık ve nesnelerin birbirleriyle bağlantı içinde olduğu sonucuna varmıştır. Bu bilinç ve buluş yer çizgisi adında bir simgeye dönüşür. Artık çocuk kendini bir çevrenin parçası olarak görür ve yapacağı her şeyi buna bağlar. Böylelikle çocuk toplumsal anlayışa ilk adımını atmış olur. Bu yaş çocukları kendilerine özgü bir insan ve çevresinin resmini yaparlar. Tekrarlamaya bağlı olarak kendilerine olan güvenleri artar. Geometrik şekiller uygularlar. En coşturucu konu “biz”dir. Ben ve arkadaşlarım, ağaçlar, evler vs. Renkler çok çeşitli şekilde kullanılır. Artık tüm şemalar anlamsal bir bütünlük içinde sunulur. (Kehnemuyi, 2004: 25).

Bu dönemde mekan şeması önemli hale gelir. Çocuk çizdiği yer çizgisi ve mekan çizgisiyle kendini bir çevrenin parçası haline getirir. Nesneleri yerleştirirken belli bir plan kullanır. Kağıdın altına yer çizgisi yaparken, üst kısmına da gök çizgisi yapar. Yer ve gök arasına resimde ne kullanmak istiyorsa o nesneleri ekler. Ancak okulla birlikte dilsel eğitime geçen çocuğun resmi daha önceki yaşlara kıyasla daha az coşkuludur. Çünkü çocuk kendini artık sözel ve yazılı olarak ifade etmeye başlamış, resime pek gereksinim kalmamıştır.

Ancak gerçek anlamda sanatta öğrenmenin başladığı bir dönemdir. Bu yaşlardaki çocuklara üçüncü boyut ve uzamsal ilişkiler, perspektif, ışık ve gölge, renk, çizgi, doku eğitimi rahatlıkla verilebilir (Gürtuna, 2007:71).

4. Gerçekçilik Dönemi (9-12 Yaş Arası)

9-12 yaş arasındaki çocuklar ayrıntılara meraklıdırlar. Kendilerini bireyden çok arkadaş gruplarının bir üyesi olarak görürler. Grup çalışması yapmayı ve resimlerinde de grup çalışmalarına yer vermeyi severler (Striker, 2005:76). Bu dönemde çocukların resimlerinde daha fazla ayrıntı ve gerçekçi çizimler görülür.

Bu çağlarda çocuk gerçekle ilgilenmeye başlar. Çocuk artık toplumun bir üyesi olduğundan haberdardır ve bu durum çizgilerine de yansımaya başlamıştır. Bu

sebeple daha ayrıntılı ve gerçekçi çizimler yapmaya başlar. Çocuk ayrıntıya ilgi duyarken, giderek özgürce çizimden uzaklaşır. Resimlerini göstermekten hoşlanmaz, onları açıklamaz. Artık renkler gelişigüzel seçilmek yerine, gerçeğe uygun bir biçimde seçilmeye başlamıştır (Yavuzer, 1993: 219).

Bu yaş çocukları insan anatomisine uygun çizdikleri bedenlere giydirdikleri özellikle giysilerde ayrıntıya çok dikkat ederler. Erkek ve kız çocuklar, giysilerinde cinsiyetlerinden kaynaklanan farklılıkları özenle ve ayrıntıya inerek gösterirler. Konu seçiminde de cinsiyet farklılığı görünür. Kızlar modaya uygun güzel giyimli kadınlar, çiçekler, bebekler, alışveriş merkezleri, düğünler, pazarlar vs çizerken; erkekler maçları, uçakları, savaş oyunlarını, askeri geçişleri resmederler. Ancak henüz çocuk perspektif, ışık ve gölge kurallarını tam öğrenememiştir (Gürtuna, 2007: 81).

5. Doğalcılık (Mantık) Dönemi (12-14 Yaş Arası)

Bu yaşlardaki çocukların giderek doğal çevrelerinden haberdar oldukları dikkat çeker ve çocuk bu dönemde yakın çevresinde gördüğü objelerin orantılarını boyutlarını, derinliklerini çizgilerine yansıtmaya çalışır. İnsan figürünün büyük bir ayrıntıyla çizildiği, cinsel özelliklerden haberdar olmanın büyük ölçüde arttığı ve bunların resme yansıdığı görülmektedir. Bu dönemde çocuk renkleri en iyi biçimde kullanabilir (Yavuzer, 1993: 219).

Mantık diye de adlandırılan bu çağda çocuk daha çok gözle görülen şeylerle ilgilenir. Renk, gölge, ışığı hava akımlarıyla karşılaştırır, perspektife önem verir. Bu çağa dek çocuk insan giysisini yalnız kız ve erkeği ayırmak için çizmekteydi şimdi ise vücudun şekliyle birlikte elbisenin kıvrımlarını görmekte ve çizebilmektedir (Keynemuyi, 2004:32).

Gürtuna'nın (2007: 88-90) da belirttiği üzere, yaratıcılığın bilinçli olarak tekrar kazanılmaya başlandığı bu dönemde, çocuklar soyut düşünceye yönelirler. Estetik sezgileri kuvvetlenmiştir. Bu dönem çocukları modelden resim yapabilirler. Gördükleri nesnelerin ev figürlerin boyutlarına, oranlara, renklere, perspektife ve cins ayrımına dikkat eder, gerçeğe en uygun şekilde yansıtmaya özen gösterirler. İnsan figürü en fazla kullanılan öge olmakla birlikte, çevredeki olaylar da fazlasıyla

ilgi alanları dahilindedir. Resimsel sorunları araştırma yöntemiyle çözmeye çalışan çocuk, çok boyutlu bir öğrenim sürecindedir.

4.3.5. Çocuk Resimlerinde En Sık İşlenen Konular

Çocuk resimleri üzerine yapılmış pek çok araştırma, "*insan*" figürünün en fazla çizilen konu olduğunu göstermektedir. Yaş ve cinsiyete göre çocuğun insanı resmetmesi de değişim göstermektedir. Örneğin "Bir adam çiz" testinde çocukların genelde kendi cinsindeki figürleri tercih ettiği görülmüştür. Bir diğer öge de "*ev*" figürüdür. Çünkü ev, çocuğun duygusal yaşamının olduğu merkezdir. Ev güvenliğin, yaşam garantisinin ve aile içtenliğinin bir yansıması olduğu için önemlidir. Çocuk ayrıca uygarlığın bir parçası olarak "*yüksek binaları*" da sıklıkla kullanmaktadır. "*Ağaç*" da çocukların en sık çizdiği öğelerden bir diğeridir. Ağaç ve çiçekler resmi tamamlama kaygısından gelmektedir (Yavuzer, 2005: 67-71).

5.BÖLÜM

UYGULAMA VE MÜZE ZİYARETLERİ

5.1. Evren ve Çalışma Grubu

Sanat toplumda, insanlar arasında yapıcı ve olumlu davranış geliştirme özelliklerine sahiptir. Toplumda sanat bilincinin gelişebilmesi için eğitim çağındaki çocukların sanatı birebir gözlem ve yaşayarak hissetmeleri önem arz etmektedir. Buradan yola çıkarak bu çalışma kapsamında Haznedar Abdi İpekçi Ortaokulu'nda eğitim gören 6. sınıf öğrencilerinden oluşan 24 kişilik bir çalışma grubu belirlenmiştir.

Okul bünyesinde 6. sınıflar sekiz şubeden oluşmaktadır. Sınıfların genel mevcudu ortalama 30-35 öğrenci arasında değişmektedir. Okulda 6. sınıf öğrencisi toplam: 262 mevcut bulunmaktadır. Bilinçli bir müze ziyareti ve öğrencilerin sanatsal gelişiminin takibi için bu kadar öğrencinin tamamıyla ziyaretlerin gerçekleştirilmesi sağlıklı olmamaktadır. Öte yandan müzelerin belirlediği eğitim ve rehberlik turu hizmeti genel kurallarına göre de özel öğrenci çalışma grubu olarak ortalama 20-25 öğrenci kabul edilmektedir. Müzelerin bu kuralına istinaden her sınıftan üçer öğrenci belirlenmiş ve toplamda 24 öğrenciden oluşan bir grup meydana getirilmiştir.

Öğrenciler, basit seçkisiz örnekleme (simple random sampling) yöntemi ile kura çekerek belirlenmiştir. Kura sonucunda bazı isteksiz olan öğrenciler yerine kura çekimi tekrarlanmış ve öğrencilerin de rızalarıyla bu grup oluşturulmuştur.

5.2. Müze Ziyareti Öncesinde, Ziyaret Sırasında ve Sonrasında Yapılan Çalışma, Hazırlık ve Bilgilendirmeler

Öğrencilerin müze ziyaretlerine katılabilmeleri için öncelikle velilerinin onayını alabilmek için bir izin belgesi hazırlanmıştır. Bu belgeler öğrencilerin velileri tarafından imzalanıp geri getirilmesinin ardından öğrencilere bilgilendirme toplantıları yapılmıştır. Bu toplantıda öğrencilere bu çalışmanın hangi müzelerde, neden ve hangi amaçla, nasıl yapılacağı anlatılmıştır.

Resim 5.1: Okulda Öğrencilerle müze gezisi - uygulamalar hakkında toplantı, bilgilendirme.

Öğrencilerle birlikte çalışmaya başlamadan önce gezi için, bağlı olunan Milli Eğitim Müdürlüğü ve Ortaokul Müdürlüğünden, müzelerden ve diğer ilgililerden izin alınmış, ziyaret edilecek müze ve sergiler önceden görülmüştür. Ayrıca Müze yetkilileri ve müze eğitimcileri ile tanışılmış, müze dâhilinde yapılacak gezi ve incelemenin tarih, saat ve süresi karşılıklı olarak belirlenmiştir. Ziyaretlerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan ulaşım imkanı Güngören Belediyesi tarafından karşılanmıştır.

Bilgilendirme toplantılarında öğrencilerin müzelere dair bilgilerini öğrenmeye yönelik, 9 soruluk bir form dağıtılmış ve yanıtlamaları istenmiştir. Bu formlar aracılığıyla öğrencilerin müze kavramı hakkındaki bilgileri, daha önce gittikleri müzeler, müze türleri, bildikleri ve sevdikleri sanatçılar, resim yaparken kullandıkları boya ve teknikler, geleceğe dönük hayalleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Bu toplantılarda ayrıca öğrencilere resim çalışması için gerekli olan soyut-somut kavramları, üslup, tarz, figüratif, galeri, müze, kompozisyon, yaratıcılık, hayal gücü gibi kavramlar açıklanmış, bir müze veya galeri gezilirken nelere dikkat etmeleri, nasıl gezmeleri, neyi nasıl görmeleri konusunda bilgiler aktarılmıştır.

Bunların yanısıra ziyaret edilecek olan Pera Müzesi, Doğançay Müzesi, İstanbul Modern Sanatlar Müzesi ve Sabancı Müzesi hakkında bir sunum hazırlanmış ve müzeler tanıtılmıştır.

Tüm bu hazırlık ve çalışmalar İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan "Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı 6. Sınıf

Kazanım Tablosu 'Öğrenme Alanı: Müze Bilinci, Görsel Sanatlarda Biçimlendirme' Ders Planı" örneğinden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

5.3. Öğrenci Resim Uygulama Çalışmaları ve Değerlendirme Süreci

Geziler birer ay ara ile gerçekleştirilmiş, her gezide ikişer müze ziyaret edilmiştir. İlk ziyaret 8 Mayıs 2014 tarihinde Pera Müzesi ve Doğançay Müzesi'ne, ikinci ziyaret 1 Haziran 2014 tarihinde İstanbul Modern Sanatlar Müzesi ve Sabancı Müzesi'ne gerçekleştirilmiştir.

Uygulama üç aşama çerçevesine gerçekleştirilmiştir. Uygulama kapsamında birinci aşama olarak öğrenciler müzelere gitmeden önce belirlenen "Yaşam, Sevgi ve Hayallerim" konulu resimlerini serbest boya ve resim tekniğini kullanarak tamamlamışlardır.

Resim 5.2: Birinci aşama: Okulda öğrencilerle müzeye gitmeden önce çalışma etkinliği.

Aynı konuyu birinci ve ikinci müze ziyaretlerini gerçekleştirmelerinin ardından tekrarlamaları istenmiştir.

Resim 5.3: İkinci aşama: Okulda öğrencilerle müze ziyareti gerçekleştirdikten sonra çalışma etkinliği.

Resim 5.4: Üçüncü aşama: Okulda öğrencilerle müze ziyareti gerçekleştirdikten sonra çalışma etkinliği.

Buradaki amaç öğrencilerin müze deneyimi öncesi ve sonrası yaratıcılık ve hayal güçlerini kullanmaları arasındaki farkları görebilmektir. Ancak daha önceki bölümlerde de ifade edildiği üzere yaratıcılığın, hayal gücünün ve yeteneğin böylesine kısa süreler içinde geliştirilmesi mümkün değildir. Fakat burada gösterilmek istenen çocuğun deneyimsel öğrenme ile yaratıcılığının pekiştirilebileceği, etkileşimli öğrenme ortamıyla algılarının genişletilebileceğidir. Bu da benzer ortamların ve imkanların devamlılığı ile mümkündür.

Çocuk resimleri genelde belli başlı özellikler sergiler. Yapılan incelemeler çocuk resminde *realist* eğilimin egemen olduğunu göstermektedir. Çocuğun resmi öz

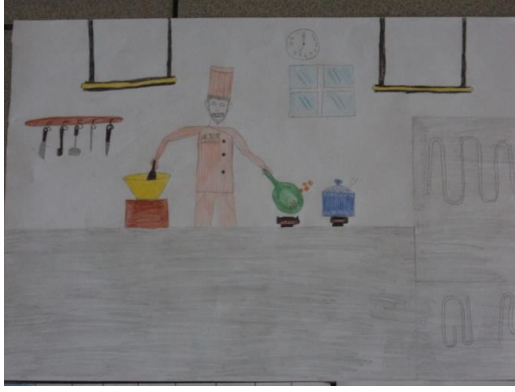
bakımından realist olsa bile, çizgilerinde realizme zıt *şematizm* ve *idealizm* şeklinde iki eğilim görülür. Şematizmle çocuk objenin nitelik ve nicelik detaylarını koruyarak basite indirirken; idealizmle objenin dış karakterlerini güzelleştirir. Örneğin lokomotifin önüne kırmızı bir fener çizen çocuk, resmini güzelleştirmek istediğini söyler. Öte yandan çocuk resminde *simetriye* ve *objelerin tekrarına* çok sık rastlanır. Çocuk resminde objeler arasında büyüklük-küçüklük farkı pek görülmez, arka ve ön plandaki nesneler hemen hemen aynı büyüklüktedir. Bazen resim içinde daha büyük çizilen obje ve bölgeler konunun çocuk için önemini yansıtmaktadır. Çocuk aynı zamanda resmine *espiri* katmayı da çok sever ve güneşe, hayvanlara insan yüzü çizer (Yavuzer, 2005:72-76).

Öğrencilerin resimleri Yavuzer'in belirttiği bu özellikler çerçevesinde irdelenmeye çalışılacaktır. Ayrıca bunlara ek olarak değerlendirme aşamasında temel belli başlı kriterler göz önüne alınmıştır. Bu kriterler Gürtuna (2007:35)'nın Bedri Rahmi Eyüboğlu'ndan resmin öğeleri konusunda aktardığı "Dört Küheylan çeker arabamı: Biri çizgi, biri leke, biri renk, biri benek" görüşünden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Resmi ifade eden kompozisyon da bu öğelerin herhangi birinin veya bir kaçının dengeli ve kişisel bir biçimde kağıda yerleştirilmesiyle var olur.

5.4. Öğrenci Resimlerinin Değerlendirilmesi ve Bulgular

Yavuzer ve Eyüboğlu'nun çocuk resmi için yukarıda ortaya koydukları özellik ve kriterler ele alınarak bu araştırmaya katılan öğrencilerin resimlerinin değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

Resim 5.5: 1. Öğrenci Çalışması: **Sedat Umut GÜNAYDIN** 6.Sınıf - Yaş:12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çizgisel ağırlıkta bir resim çalışması, simetrik - asimetrik - tekrarlardan oluşmuş, cetvel etkisi olan yüzeyin genelinde dağılım göstermiş. Renklerde koyu-orta değerler var. Figüratif ve gerçekçi düşüncelerden oluşan görsellik bulunur. Çizgi yoğunluğu orta merkezden sol tarafa yatık resmedilmiştir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Mekanik değerde cetvel kullanımına yönelik geometrik çizgilerin ağırlıkta olduğu bir çalışma. Birim ve çizgilerin tekrarları ile simetrisi bulunmakta. Renk açık- koyu değerde dağıtılmış. Perspektif, derinlik etkisi görülüyor. Gerçek yaşam izlenimlerinden oluşan bir resimleme yapılmıştır.

Resim 5.6: 2. Öğrenci Çalışması: Gün Alperen SAKA 6.Sınıf - Yaş:12

1.ÇALIŞMA: Müzeleröncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası

Figürsel çalışmalarda hayal gücünü kullanarak, bütünleştirdiği temalar ile yüzeydeki dağılımı orantılı. Erkek çocuklarının ilgi alanlarına göre çizdikleri özellikteki çalışmalardan. Renklendirme olağan düzendedir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası

Grafiksel ve simetrik form tekrarlarına geçiş görülmekte. Renk çalışmasında nokta ve benek değerleri gibi süslemeler oluşturulmuş. Farklılık ve araştırmaya yönelik bir çalışma içeriği oluşturulmuştur.

Resim 5.7: 3. Öğrenci Çalışması : **İclal GÜZEL** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Sevgi temalı çalışmada; doğanın somut içeriğini anlatan şematik yönelim vardır. Alışlagelen çiçek, ağaç vb. öğeler realist yaklaşım ile ifade edilmiştir. Resimde formların derinliği, uzak- yakın kavramları belirgindir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Sevgi konulu çalışmasında sezgisel bağlarla kurduğu duyguyu simgesel olarak anlatım eğilimi göstermektedir. Doğançay müzesindeki eserlerden "kurdela" serisinden etkiler aldığı görülmekte. Lekesal tarzda, süsleme öğelerine yönelerek farklı ifade özelliği kazandırılmıştır.

Resim 5.8: 4. Öğrenci Çalışması: **Ceyda AKTAŞ** 6. Sınıf- Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Hayal dünyasına yakın gerçekçi resmedilmiş. Çift taraflı çizgisel tekrar ve simetrik öğeler kullanılarak farklı ifade yoluyla anlatım yapılmıştır. İki renk hakimiyetinde çalışılmıştır.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Dünya ve Ay kavramları bütünsel olarak ayrılarak formda özgün bir anlatım yapılmıştır. Lekesel renklendirme görülmektedir, rengin açık-koyu oranına göre derinlik etkisi verilmiştir. Çizgi değerleri ve yoğunluk ağırlıklı olarak sağ taraftadır.

Resim 5.9: 5. Öğrenci Çalışması: **Merve TATLI** 6. Sınıf- Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Sezgisel yaklaşım ile lekesele değerler eklenerek, ayrıntıya girmeden simgesel ifadeler kullanılmıştır. Renk çeşitliliği görülmektedir. Baskı tekniği ile çalışması çabuk sonuçlandırma hissi uyandırmaktadır. Resimde ağırlık orta noktaya yönelmiştir. Normal gelişim düzeyindeki çocuk resimlerindendir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Renk baskınlığı yoğun ve geniş alanda yüzey kırmızıdır. Renk ile ufuk çizgisine yönelik derinlik katılmış. Resim de anlatım sol köşeye odaklanmıştır. Sevgi temasına yönelik anlatımı, sezgisel duygularla kalp sembolü kullanılarak resmedilmiştir. Sanat eserlerinden edindiği izlenimleri, yenilikçi özgün bir şekilde yansıtmıştır.

Resim 5.10: 6. Öğrenci Çalışması: Beril Bengi ERSOY 6. Sınıf- Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Benzerlik ve tekrarlardan oluşan çizgisel leke değerleriyle çalışılmıştır. Renk değerleri açık-koyu- net ve zengin bir anlatım gözlenmiştir. Boş alanı az bulunan kalabalık çizgisel bir çalışmadır. Çizgi değerlerinde belirginlik resme yoğunluk katmıştır. Hayal dünyasına yönelik geniş yüzeyde kurgulanmış izlenimler vardır. Renklerin canlı ve belirgin ifadesi müzede gördükleri eserlerden oluşan bir izlenimdir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Çalışmasındaki özgünlük resmi zenginleştirmektedir. Müzedeki eserlerden edindiği izlenimlerden; gözlem yapma becerisini, farklı yorumlar katarak yansıtmada araştırmacı bir etki aldığı görülmektedir. Nokta- çizgi - doku değerlerini farklı resim tekniklerini biraraya getirerek uygulamıştır. Estetik beğeni düzeyini geliştirici niteliktedir. Kompozisyon yerleştirmede bütüne hakimdir.

Resim 5.11: 7. Öğrenci Çalışması: Yunus Emre TURHAN 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

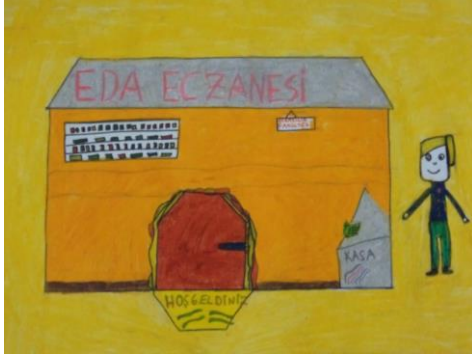
Resim keskin-net çizgi değerlerinde ve detaylarda incelikli bir ayrıntıyla işlenmiş, gözlem algısı ve görseli realist olarak yansıtmakta. Dekoratif düzenleme ile resimdeki süsleme tekrarlarla çoğaltılarak yüzey tamamlanmıştır. Renk değerleri benek ve lekesel etkiyle resmin tamamına dağıtılmış, derinlik etkisi olmayan karikatüre edilmiş çizgi karakter etkisi görülmekte, ev, araba gibi erkek çocuklarının ilgi alanına giren olağan çizimler biçiminde resmedilmiştir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Kompozisyon ve çizimlerindeki yorumlarıyla güçlü bir anlatım örneği sergilemektedir. Farklı düşünme yetisine sahip, üstün yetenekli diyebileceğimiz bir çocuk çalışmasıdır. Kağıt yüzeyini tümüyle kullanarak yer gök çizgisi içinde konuların detayları ayrıntılı belirtilmiştir. Perspektif derinlik, çizgi ve renk değerleri resmin tüm yüzeyine dağıtılarak belirgin ve net ifade edilmiş. Gerçekçi ve dekoratif süsleme değerinde çizgiler hakim. Resimlerinin her ikisinde de özgün bir anlatım örneği dikkat çekmekte. Düş gücü ve estetik değerleri ilerleme kaydetmiştir.

Resim 5.12: 8. Öğrenci Çalışması: **Eda TOK** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Resimde açık-orta-koyu-ışık-gölge-renk ve çizgi değerleri görülmektedir. Kağıt yüzeyi genelinde kavramlar orantılı bir şekilde dağılım göstermiş, kavramlar arasında ilişkiler arasında bağlantı kurabilmiş. Figüratif gerçekçi bir çalışma, geometrik form ve biçimlerden oluşan kompozisyon değerleri görülmektedir. Normal gelişim düzeyindeki öğrenci çalışmalarına uygun çizgi deneyimleri gelişmektedir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Açık-koyu lekesele değerler görülmekte, çizgi değerleri az, tekrarlardan oluşan şekiller kullanılmış, plan, mekan ve perspektif değerler görülmemektedir. Resmin sol tarafına biçimler eklenmiş genelinde boşluk etkisi çoktur. Yüzeyin tümünde leke değerinde, dokusal etkiler yapılmış. Gerçekçi yaklaşım içinde hayal gücüne yönelik başlangıçlar izlenmektedir.

Resim 5.13: 9. Öğrenci Çalışması: **Ebru ÇOLTU** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Yüzey genelinde renk-form tekrarı ve zıtlık vardır. Lekesel çizgi değeri yapılmış. Resmin orta noktasına yönelik şematik ifadeler belirtilmiş, alışlagelen çiçek, yıldız şekilleri kullanılmıştır. Normal gelişim düzeyinde yapılan çalışmalar olarak değerlendirilebilir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Tek renk bütünlüğünde realist bir yaklaşımla yaşam konusu çalışılmış. Ritmik tekrarlarla çizgi yoğunluğu ortaya getirilmiş. Güneşe yüz çizerek, esprili çizgilerle oyun karakteri oluşturmaktadır. Çizgisel figürler bulunmaktadır.

Resim 5.14: 10. Öğrenci Çalışması: **Ceyda BAYINDIR** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi :

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çoğunlukla kullanılan kavramlar bilinen ezbere resim görselinde, ev pencereleri, ağaç, kuş vb. tekrar ve simetrilere oluşturulmuş. Resimde açık-koyu-ışık-gölge renk ve çizgi değerleri görülmektedir. Gerçekçi anlatımla, yüzey genelinde kavramlar orantılı bir şekilde dağılım göstermiştir. Normal gelişim düzeyinde izlenim unsurları vardır.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Mekanik değerde cetvel kullanımına yönelik geometrik çizgilerin ağırlıkta olduğu bir çalışma. Birim ve çizgilerin tekrarları ile simetrisi bulunmakta. Resim düzlemi üzerinde açık-koyu renk dağılımı görülmekte. Çalışma realist form ve şekillerden oluşmakta tüm yüzeye hakim, ince-kalın çizgi değerleri yansıtılarak resmedilmiştir.

Resim 5.15: 11. Öğrenci Çalışması: **Sudenur GÖÇER** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi :

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Masalsı bir görüntü, *kule kız* çocuklarının genelinde kullandığı şekillerdendir. Kompozisyonunu realist bir izlenimle birlikte bütünleştirmiştir. Resimde açık-koyu-canlı renk değerleri ve tekrarlar görülür, resim geneline hakim diyebiliriz.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Renklerde açık-koyu ve lekesele değerler görülmekte resim yoğunluğu ortada toplanmakta, yüzeyi dolduran formlar bulunmaktadır. Ayrıntı ve detayları yansıtmayan bütünü anlatan bir çalışma oluşturulmuştur.

Resim 5.16: 12. Öğrenci Çalışması: **Nurdan İlayda TORAMAN** 6. Sınıf - Yaş:12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Resimde yüzeyin tamamı doldurulmuş, hayal dünyasından gerçekçi doğaya geçişi gökkuşağındaki çizgisel renk lekeleri oluşturmuştur, ritmik-paralel, ince-kalın ve açık-koyu çizgi değerlerinden oluşmaktadır.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Cetvel kullanımlı mekanik desteklere dayanan bir yönelim görülmektedir. Renkler baskın değerdedir. Şematik etkiler, alışlagelen belirli formlar bulunmaktadır. Gerçekçi yaşam konusu izlenimlerden düşünülerek, yüzeyin geneline farklı geometrik form içerisinde resmedilmiş. Resmi bütüncül, tamamını görerek aktarma yapılmıştır. Açık-koyu-ışık-gölge-renk-orantı ve çizgi değerlerinden oluşturulan bir çalışma. Çok yönlü incelemeye uygun çalışma yapan çocukların izlenimleri söylenebilir.

Resim 5.17: 13. Öğrenci Çalışması: **Ceydanur ÇAKMAKÇI** 6.Sınıf - Yaş:12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Resimde çizgisel form değerleri dağınık olarak düzlem geneline yayılmış. Hayal gücüne dayalı imgeler kullanılmıştır. Orta-koyu renk değerinde, formlarda büyük-küçük şekil bağlantıları vardır. Sevginin sembolik ifadesi kalp şekli kız çocuklarının resimlerinde görülen çizimlerdir. Çizgi ve renk değerleriyle derinlik etkisi olmayan yüzeysel oluşturulan bir çalışmadır. Renklerin baskın ifadesi müzede gördükleri eserlerden oluşan bir izlenimdir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Hayal gücüne dayalı sembolik ifadelerle resim yüzeyine dağınık yerleştirilerek düşünce genelinde bütünlük oluşturulmuş. Renklerde açık-koyu tonları olmayan tek renk yoğunluğu görülmektedir. Önceki çalışmasından daha serbest yorumlamayla çalışılmış. Oran ve orantılarda büyük-küçük-orta form değerleri oluşturulmuştur.

Resim 5.18: 14. Öğrenci Çalışması: **Zeynep YILDIRIM** 6. Sınıf - Yaş:12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çalışmasında gerçekçi yaklaşımını farklı resim tekniği kullanarak, somut geometrik formlar içinde benek ve lekesel çizgiler olarak ifade ettiği görülmektedir. Lekesel tekrarlar bulunmaktadır. Hayallerini aktarırken zihinsel yaklaşımı sorgulayıcıdır. Tek renk bütünlüğünde ışık-gölge değerleri görülmektedir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Müzedeki eserlerden izlenimleri bulunmaktadır. Bir önceki resmi tek ve yalın renkten oluşurken bu çalışmada daha canlı açık-koyu lekesel değerler ile zenginleştirilerek yoğun renk bütünlüğü görülmektedir. Benzer form ve şekillerin tekrarları izlenerek, özgün bir anlatım dikkati çekmektedir. Düş gücü renklerin canlılığı ile yansıtılmış, çalışmalarında ilerleme fark edilmekte diyebiliriz.

Resim 5.19: 15. Öğrenci Çalışması: **İlayda YILMAZ** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çizgisel yetisi, mekanik cetvel kullanımından meydana gelen sınırlı çizgilerden oluşmaktadır. Düzenleme tek düzleme oturtulmuş derinlik etkisi veren imgeler görülmemektedir. Şekil ve formlarda tekrar, simetrik öğeleri bulunmakta. Renklerde açık-koyu değerleri mevcut. Çalışmada önceki resminden daha farklı biçim ve teknik gelişimi bulunmaktadır. Gelişim düzeyinde ezbere resim çalışmalarından farklı bir düzenleme oluşturmaya başlandığı belirmektedir.

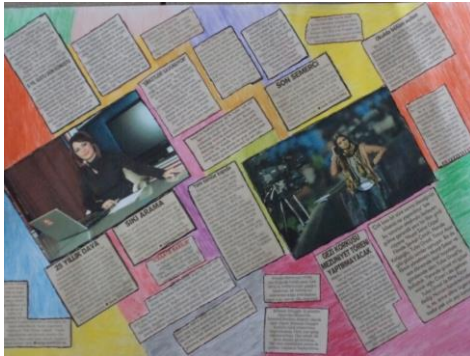
3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Resim orta tonda renk değerleriyle yansıtılmış. Ritmik-simetrik çizgilerden oluşan şekiller yüzeyin genelinde yer almış boşluklar ve tekrarlar çok kullanılmış. Müzedeki "*Doğançay Müzesi*" eserlerden izlenimler görülmektedir. İki resim de görülen şekil ve çizimlerinde farklı, araştırmaya yönelik uygulama yansıtmakta diyebiliriz.

Resim 5.20: 16. Öğrenci Çalışması: **Gülşah YATMAN** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çalışmada hayallerini konu alan bir uygulama görülmekte, öğrenci bir önceki resmini iki bölümde yansıtırken, ikinci çalışmasında sınır ayırımı olmadan bütüne yayılarak düşüncedeki görüler geniş alanda ifade edilmiştir. Şekil ve kolaj tekniği ile tekrarlar farklı olarak devam etmiş. Eserleri inceleme gözlem etkileri siyah-beyaz zıtlık ve renk nüanslarındaki geçişlerle özgün lekesel değerler oluşturmuştur.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Fırça viruşlarında lekesel renk değeri, tek yön bütünlüğünde ve zengin bir anlatım ifade eden, sınırlama olmadan daha özgün ve sanatsal izlenimler oluşturmaktadır. Zihin yönelimlerine dair çizgiler ve formlar oluşturulurken farklı ve serbest değerde tekrarları olan yorumlarla, uygulamadaki görsel etkilerinde ilerleme kaydettiği görülmektedir.

Resim 5.21: 17. Öğrenci Çalışması: **Yusuf TOPRAK** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

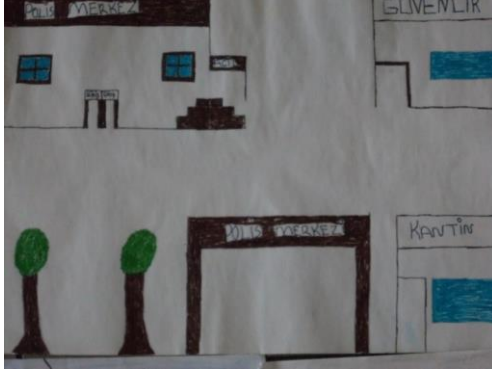
Kağıdın tamamı koyu-orta ve açık renk tonları kullanılarak renklendirilmiş. Derinlik etkisi olmayan yüzeysel çalışılmış, çizgisel detaylar ve ayrıntıya girmeden oluşturulan gerçekçi bir yaklaşım görülmektedir. Alışlagelen düzeyde gelişim gösteren çalışmalardan diyebiliriz.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Çizgisel değerlerdeki şekilde ayrıntılara yönelim görülmektedir. Renk değerleri açık tonda çizgisel olarak boyanmıştır. Resim merkez odaklı geniş bir bölümü içine alan form inşa edilerek kağıt yüzeyine hakimiyet görülmekte, erkek öğrencilerin ilgisine yönelik çalışmalardan genelde detaylandırma kız öğrencilerin çalışmalarında görülür. Bundan dolayıdır ki eserlerden edindiği izlenim detaylarda yoğunlaşmış diyebiliriz.

Resim 5.22: 18. Öğrenci Çalışması: **Eren UÇAR** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çizgisel değerleri belirgin olmayan, tekrarlardan oluşan simetrik özellikte, durağan hareket etkisi olmayan bir çalışmadır. Lekeseli ve resim tekniklerinin zayıflığı görülmekte. Renkler açık tonlarda, netliği tam olmayan değerlerde yapılmış, önceki resmine göre ön ve arka plan etkisi bulunan mekanik değerler mevcut, gelişim düzeyi olağandır.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Şekillerde mekanik yönelim etkileri devam etmekte, açık- koyu renk değerleri kısmen belirgin. Görselde plan derinlik etkisi veren çizgilerin devamı sağlanmıştır. Dekoratif tekrarlar bulunmakta, çalışmasına süsleme yaparak güzelleştirme çabasında gerçekçi yaklaşımlarla çalışılmıştır.

Resim 5.23: 19. Öğrenci Çalışması: Eda Meryem YALÇIN 6. Sınıf - Yaş:12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Resimde bölümler yaparak çok anlatımlı, hayal dünyasını gerçekçi bir görsellikte ifade etmiş. Renk değerlerinde genelde lekesel koyu-orta-açık, ev-kedi vb. şekillerde siyah-beyaz etkiler bulunmakta. Sembolik anlatımları olan dekoratif motif ve süsleme özellikleri bulunan, detaylarda çizgisel ritmik tekrarlar eklenerek resimsel öğeler zenginleştirilmiş.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Düş gücü ve gerçekçi yorumlar katılarak, sanatsal nitelikte farklılıklar ekleyerek yüzeyin genelinde kompozisyon değerlerinin geliştirildiği görülmektedir. Çizgi değerlerinde kalın-orta-ince olacak şekilde kesin belirgin ifadeler kullanılmış. Çalışmasında benek-nokta ve lekesel değerler baskın, koyu-orta-açık renk tonlarının etkisiyle görsellik güçlendirilmiş. Estetik değerler, araştırmacılığı, gözlem algısı ve yeni düşünceler bakımından güçlü bir anlatımla gelişmeler görebilmekteyiz.

Resim 5.24: 20. Öğrenci Çalışması: **Osman Rasim ÖZİPEK** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Perspektif kurallara uygun planları olan bir resim. Realist yaklaşım ve düş gücünün yansımaları olan imgesel görüntüleri kağıda aktarmada başarılı olmuştur. Renkler koyu-orta-net-parlak ve yoğun değerlerde resim teknikleri özellikleri görülmekte. Çizgi gücü kuvvetli, belirgin formlardan oluşan hareket unsurları bulunmakta, ev ve figürde detayların farkındalığı görülmektedir.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Resim sola yatık mekan, perspektif, çizgi vb. kompozisyon değerleri görülmektedir. Açık-orta renk tonları hakim yatay-dikey-kalın ve ince çizgi değerleri mevcut. Figür ve diğer öğeler arasındaki ilişki, çizimlerdeki yorumları kurgu düzenlemeleri uyumlu akıl ve gözlem algısı gelişmiş, çizim gücü kuvvetli, yapıcı, üretken, olumlu gelişimler izlemektedir.

Resim 5.25: 21. Öğrenci Çalışması: Kadir ÇIKMAZ 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Hayal gücü kuvvetli, zihinsel yaklaşımı sorgulayıcı, ayrıntıya yönelik izlenimler görülmektedir. Çizgisel değerler hareketli, planlar ve derinlik öğelerini yapabiliyor. Renkler açık-orta-belirsiz ve çizgisel düzeyde. Yaratıcı özgünlük hakim.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Çizgisel değerler kalın-ince, hareketli figürsellik ve plan oluşturulmuş, renkler açık ayrıntıları görebilen bir çizim görülmektedir. Benzerliği olmayan farklı yorumlar yapabiliyor. Karikatür sanatı tarzında ve çizgi filmlerdeki hayali kahramanlar etkisinde olan, çalışmaların devamı görülmektedir. Kavramlar arasında ilişkileri kurabilecek algı düzeyi ve düş görselini aktarması başarılı. Gelişimi ilerleme düzeyindedir.

Resim 5.26: 22. Öğrenci Çalışması: Tolga Esat YANARDAĞ 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi:

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çizgi değerleri bakımında kalın-ince ve belirgin ifadeler kullanılmış. Kompozisyon ortaya odaklanmış, ritmik tekrarlar içinde sembolik anlatımlara yönelik gerçekçi yaşam ifadelerini resimlendirme becerisi görülmektedir. Renk açık-koyu değerde, plan ve derinlik görülmemekte. Kavramlar ve terimsel ifadeleri algılayarak görsele aktarabilecek bir gelişim mevcuttur.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Lekeseli renkleri olan açık-koyu değerler ekleyebiliyor. Figüratif form ve şekiller var. Tekrarlar çıkarılmış daha özgün yorumlamalar ekleyebiliyor, kompozisyon sağ tarafta yoğunluk kazanmış. Bakış ve görüşlerde değişik arayışlar izlenmekte, hayal ve gerçek yansımaları biraraya getirerek farklı değerlerde resimler çalışabilir düzeydedir.

Resim 5.27: 23. Öğrenci Çalışması: **Ece YANIKER** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Renk ve tonlar açık, yatay çizgilerde yer, gök, çevreyi algılayış biçimi ve ayrıntıları görüşü kuvvetli. Gerçekçi kavramları edindiği deneyim ve gözlemlerini bir araya getirerek görsel ifade edebilmektedir. Gelişim düzeyi normal görülen öğrenci çalışmalarından diyebiliriz.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Merkezi kompozisyonlu, yatay-dikey çizgisel ifadeler, orta renk dengesi açık-koyu değerler ekleyebiliyor. Çalışmasında benek-nokta formları ritmik tekrarlarla tüm yüzeye yansıtılmış, hayal gücüne dayalı, geometrik şekiller ağırlıkta, uygulamada değişim, araştırma izlenimleri bulunmaktadır.

Resim 5.28: 24. Öğrenci Çalışması: **Kübra UCA** 6. Sınıf - Yaş: 12

1.ÇALIŞMA: Müzeler öncesi

2.ÇALIŞMA: I. Müzeler sonrası:

Çalışmada bulut ve ağaçlarda tekrarlar, benzerlikler, lekesele değerler, renk tonları açık-koyu, çizgisel şekiller oluşmamış, serbest lekesele etkilerle yüzey tamamına yerleştirme yapılmıştır. Renk ve lekelerle gerçek hayal formlarını bütünleştirmeye çalışılmış, çizgisel değerler geliştirilebilir düzeyde.

3.ÇALIŞMA: II. Müzeler sonrası:

Çizgisel değerler merkezde eklenmeye başlamış. Lekesele ifadeler devam etmekte renkler açık-koyu değerlerle tüm yüzeyde dolu, yer ve gökyüzü renkleri, ifadeler gerçekçi yansıtılmış. Kompozisyonda nokta-benek ve leke tekrarlanmış. Farklı yorumlar ve açık düşüncelerle görsel anlatım yapabilecek bir ilerleme görülebilir.

I. Müze Gezisi: Pera Müze ziyareti turumuzdan sonra etkinlik için, müze eğitim atölyelerinde öğrencilerin yapmış olduğu, uygulama resim çalışmaları.

Resim 5.29: Pera Müze; eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler - 1

Resim 5.30: Pera Müze; eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler - 2

II. Müze Gezisi: Sabancı Müze (SSM) ziyareti turumuzdan sonra etkinlik için, müze eğitim atölyelerinde öğrencilerin yapmış olduğu, uygulama resim çalışmaları.

Resim 5.31: Sabancı Müzesi (SSM); eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler - 1

Resim 5.32: Sabancı Müzesi (SSM); eğitim atölyelerinde yapılan çalışmalardan örnekler - 2

6. BÖLÜM

SONUÇ

6.1. Özet

Bu çalışma kapsamında sanat müzelerinin çocukların yaratıcılık ve özgün çalışma davranışlarına etkisini görebilmek amacıyla bir dizi planlı çalışmayla çeşitli müzelere geziler düzenlenmiştir. Çocuklara bu plan dahilinde öncesinde yapılan bir bilgilendirme toplantısı ve küçük bir görüşmenin ardından "Yaşam, sevgi ve hayaller" konulu serbest bir çalışma yapmaları istenmiştir. Aynı konulu çalışma, birinci ve ikinci müze ziyaretleri sonrasında da tekrarlatılmıştır. Sanatsal ve yaratıcı gelişimin çok kısa bir sürede edinilmesinin mümkün olmadığı gerçeğinin yanı sıra, üç aylık bir süre içinde birebir çalışılan 24 çocuğun resimleri incelendiğinde beklenen değişimin kısmen de olsa gerçekleştiği görülmüştür. Bu tarz çalışmaların eğitim-öğretim yaşantısının başlangıcından itibaren periodik ve planlı olarak yapıldığı takdirde gelecek nesillerimizin daha özgüvenli, yaratıcı ve özgür düşünceye sahip bireyler olması olasılığı daha yüksektir.

Çocukların bu resim çalışmalarında duygu, düşünce biçimlerini dile getirirken görsel sanat eserleriyle etkileşimde bulundukları sanatsal mekanlar, müzeler gibi yerlerde gözlenimlerden ilgi, algı ve araştırmaya yönelik etkiler görülmüştür.

Müze ziyaretleri esnasında izlendiği üzere çocuklar duygu açısından oldukça heyecanlı, meraklı ve istekliydiler. Bu durumları rehber eşliğindeki turlarda sordukları sorularda oldukça belirgindi. Konuşurken ve soruları sorarken program dahilinde öğrendikleri sanat terimlerini kullanım şekilleri dikkat çeken unsurlar arasındadır. Ayrıca dersler kapsamında edindikleri bilgilerin, gerçek eserler ve mekanlarla buluştuklarında daha fazla pekiştiği, müze sonrası yaptıkları resim çalışmalarında kendini göstermiştir.

Çocuklarla müzedeki eserlerin incelenmesinden sonra, müze içerisinde katıldıkları uygulamalar ve sanatsal etkinliklerde yerinde gözlem, yaşayarak öğrenme ve mekanın getirdiği çekicilik ve farklılıktan çok etkilendikleri gözlemlenmiştir.

Resim 6.1: Pera Müzesi atölye çalışmalarından görüntü.

Resim 6.2: Sabancı Müzesi (SSM) atölye çalışmalarından görüntü.

Hem müze içinde hem de sonrasında yaptıkları çalışmalardan daha fazla keyif aldıkları görüldüğü gibi çocuklar tarafından da dile getirilmiştir. Özellikle mutluluk ve olumlu duygular yapmış oldukları resimlerde kendini göstermektedir.

Tekniksel olarak da çocukların resimlerinde, gezilen sergilerin ve resimlerin etkileri izlenmiştir. Görüldüğü üzere bazı çocuklar inceledikleri bazı eserlerden etkilenerek çizim tekniklerinde değişime gitmişlerdir. Örneğin; sınıf içinde yapılan çalışmalarda genellikle bu yaş çocukları gerçekçi resim çizmeye çalıştıkları için kendilerini fazla eleştirmekte ve çizimlerini beğenmemektedirler. Gezilen sergilerde

çeşitli sanatçıların serbest fırça darbeleri ya da basit konulu resimleri karşısında öğrenciler şaşırarak birlikte çok büyük sanatçıların bile birebir herşeyi resimlemediklerini farkettiler. Bu durumun onlar için ilginç ve şaşırtıcı bir deneyim olduğunu ifade ettiler. Gezi sonrasında yapılan atölye çalışmalarında kendilerini önceleri birebir gerçekçi çizmeye zorlayan bazı çocukların daha özgürce hareket ettikleri, çizerken veya boyarken kendilerine sınır koymadıkları görülmüştür.

Çocukların yaratıcı, hayal gücü ve sanatsal gelişimindeki yeteneğinin geliştirilmesi, deneyimsel öğrenmeyi gerçekleştirebileceği benzer ortam ve imkanların devamlılığı ile mümkündür.

6.2. Çalışmanın Literatüre Katkısı

Öğrencilerin gelişim dönemleri, görsel sanatlar, sanat eğitimlerine yönelik, müzecilik ve müze kültürüne ilişkin çalışmalarla ilgili çok sayıda lisans ve yüksek lisans seviyesinde tezlere ve makalelere ulaşmak mümkündür. Geçmiş dönemlerde bunlarla ilgili yapılan çalışmalar azımsanmayacak sayıdadır. Ancak "Ortaokul Öğrencilerinin Sanat Gelişiminde Müzelerin Etkisi" konulu hazırlanan tez de olduğu gibi öğrencilerin sanatsal gelişimlerini izlemek amacıyla ziyaret öncesi, ziyaret esnası ve sonrasında karşılaştırmalı bir çalışma yapıldığına dair bir araştırmaya rastlanılmamış, bu konuyla ilgili detaylı ve açıklayıcı yüksek lisans seviyesinde bir tez bulunamamıştır.

Bu çalışma sadece yapılan işin sürecini değil, bu sürecin öncesini ve sonrasını da aktarmaktadır. Görsel sanat öğretmenleri olarak sanat derslerinde okullardaki idari zorluklar, uygulamaların zaman azlığı, yer, gözlem ve etkinlik aşamasındaki müze ziyaretlerinde karşılaşılan olumsuzluklar vb. aşamaların yükünü taşımaktayız. Bu tür, yerinde uygulama süreçlerinin öğrencilerin sanatsal ve bireysel gelişimlerine katkısının çok olduğunu bilmekteyiz. Fakat resim ve resim derslerinin çocuğun gelişimine katkısını pek çok eğitimci, yönetici kurum, kuruluş ve aileler bilememektedir. Burada bu konuya dikkati çekmek ve ilgi uyandırmak istenmiştir. Aynı zamanda bu tür gezilerle öğrencilerin kendi kültürel miraslarını, tarihlerini daha iyi tanımaları mümkündür ki bu çalışmayla bu tür yapıların önemini ve gerekliliğinin altı çizilmeye çalışılmıştır.

6.3. Araştırma Kısıtları

Müze gezileri ve sanatsal çalışmaların devamlılığı, geniş kapsamlı ön hazırlık gerektiren aşamaları ve sonrasındaki işlemlerde aynı özeni gerektiren bir iştir. Bütün bunların yerine getirilmesi amacımıza ve hedeflerimize ulaşabileceğimiz anlamına gelmez devamlılık gerektiren bir ilerleme ile olur. Burada saydığımız ve saymadığımız bütün süreçlerin doğru işlemesi gerekmektedir. Hedef kitle seçimi, gerekli süreç belirlenmesi, ve bunların doğru yürütölerek hazırlamak, bu yöntemin sadece ön hazırlık aşamalarıdır. Kalabalık gruplar ile uygulamanın çok olması çalışmayı zorlaştırmaktadır. Daha etkin sonuç almak için okullarda sanat eğitimine ayrılan atölyenin sabit kabul edilir, çalışma süreleri uygun, müzeler bakımından bir takım katkıların olması, sanat müzelerine süreklilik arzeden eğitimler düzenlenmesi sonuç alma açısından daha iyi olabilir. Etkinlik uygulamalı çalışmada yer, zaman, iletişim, öğrenci çokluğu nedeniyle sıkıntılar yaşanmıştır.

6.4. Geleceğe Yönelik alışma Alanları

Sanat müzelerine yönelik uygulama alanlarında ve öğrenci hedef kitlede, daha geniş kapsamlı mekanların oluşturulması ve süregelen devamlılık açısından ileriye dönük olması için daha yararlı olur. Hazırlık aşamaları amaç ve hedeflerin belirlenmesi doğrultusunda, bilgi ve gözlemler yoluyla verilerin elde edilmesi ve bu bilgilerin özellikleri kapsamında ele alınması bakımından incelenebilir. Eğitimciler, sanat eğitimi alan öğrenciler ve en küçük topluluk olan aile ile okul-öğretmen-kurum ve kuruluşların işbirliği ve desteğiyle daha kapsamlı olarak uygulamalı bir sanat eğitimi grupları oluşturularak, toplum bilincinde sosyal ve kültürel zenginlik vb. değerleri yükseltici etkinliklerin düzenlenmesi, zaman içerisinde kendini gösterebileceğini varsaydığımız, karşılaşılabilecek problemleri önlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- Atagök, T. (1999). Çağdaş Müzeciliğin Anlamı. T. Atagök (Ed.). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* içinde. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, 143-146.
- Atasoy, N. (1999). Çağdaş Eğitimde Müzenin İşlevi, T. Atagök (Ed.). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* içinde. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, 147-154.
- Bakırcıoğlu, R. (2011). *Çocuk ve Ergende Ruh Sağlığı*. Ankara: Ant Yayıncılık.
- Binbaşoğlu, C. (1995). *Eğitim Psikolojisi*. 9. Basım. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Buyurgan S. ve Buyurgan U.(2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (1998). *İnsan ve Davranış*. 8. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demirci, A. ve Mirza H. (2012). *Müze Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Erden, M. ve Akman, Y. (1998). *Gelişim Öğrenme-Öğretme: Gelişim Psikolojisi*. 7. Baskı. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Gençaydın, Z. (1990). *Sanat Eğitiminin Düşünsel TemelleriOrta Öğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi ve Sorunları*, Ankara: TED Yayınları.
- Gönen, M., Şahin, S., Yükselen, A.İ. ve Tanju E. (2006). *Çocuklar İçin Yaratıcı Etkinlikler*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Gürtuna, S. (2007). *Çocuk ve Sanat: “Çocuğum Sanatla Tanışıyor”*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kehnemuyi, Z. (2004). *Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi*. İstanbul:YKY.
- Madran, B. (1999). Müze Türleri. T. Atagök (Ed.). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* içinde. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, 3-19.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme*. 5. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Özkalp E. ve diğerleri (1998). *Davranış Bilimlerine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- Schultz D. ve Schultz S. E. (2007). *Modern Psikoloji Tarihi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Striker, S. (2005). *Çocuklarda Sanat Eğitimi*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı Düşünce*. İstanbul: Evrim Yayınları.

- Turla, A. (2007). *Çocuk ve Yaratıcılık: “Çocuğum Daha Yaratıcı Olabilir mi?”* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Uçankuş, T. (2000). *Bir İnsanlık ve Uygarlık Bilimi Arkeoloji*. 1.Baskı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Yavuzer, H. (2006). *Okul Çağı Çocuğu*. 12. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Resimleriyle Çocuk: Resimleriyle Çocuğu Tanıma*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H (1993). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yörükoğlu, A. (2010). *Çocuk Ruh Sağlığı*. 30. Baskı. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yücel, E. (1999). *Türkiye’de Müzecilik*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Türkiye’nin Müzeleri* (2014) Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları 161/1. Ankara: Özel Matbaası.

MAKALELER

- Alakuş, A.O. (2003). İlköğretim Çağındaki Bireyler Bakımından Sanat Eğitiminin Gerekliliği.. e-sosder (*Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*), Sayı: 4, ss: 1-9.
- Çetin, Y. (2002). Çağdaş Eğitimde Müze Eğitiminin Rolü ve Önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi / Journal of Institute of Fine Arts*, e-dergi.atauni.edu.tr. Sayı 8. ss.57-61.
- Demirbaş, M. ve Yağbasan, R. (2008). İlköğretim 6.Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Tutumlarının Geliştirilmesinde Sosyal Öğrenme Teorisi Etkinliklerinin Kullanılması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt: 18, Sayı: 1, ss.105–120.
- Kurtuluş, H. (2009). Jean Piaget. <http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/cocukruh/piaget.htm>, (16.09.2014).
- Ergün M. (2014). Gelişim ve Öğrenme. www.egitim.aku.edu.tr/gelisim07.ppt. (8 Ekim 2014).
- Güler, A. (2011). Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi. *Elementary Education Online*, 10(1), ss.169-179.
- Kaya, İ. (t.y.). Ülkemizde Sanat Eğitiminin Sorunları. *Sanat Dergisi*. Ss.149-151.
- Keleş, V. (2003). Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği. *Atatürk Üniversitesi SBE Dergisi*. Cilt 2, Sayı 1-2, ss.1-17.
- Özkasım, H. ve Ögel, S. (2005). Türkiye’de Müzeciliğin Gelişimi. *itüdergisi/sosyal bilimler*. Cilt:2, Sayı:1, Aralık, ss. 96-102.
- Siyez, D. (2008). Jean Piaget’in Bilişsel Gelişim Kuramı. <http://kisi.deu.edu.tr/didem.siyez/jean%20piaget.html>, (15.10.2014).

Yükselgün, Ö. ve Türkcan, B. (2012). İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki “Görsel Sanat Kültürü” Öğrenme Alanının Uygulanması. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:12, 20. Yıl, Özel Sayı, 12:337-366.

İNTERNET KAYNAKLARI

Çocukların Gelişim Evreleri (2011). <http://www.e-psikiyatri.com/cocuklarin-gelisim-evreleri-2706407>, Kasım. (29 Eylül 2014).

Demirci, E. (2010). En Derin Sorulara Yepyeni Bakış Açıları.

<http://muhteviyat.com/bilim/en-derin-sorulara-yepyeni-bakis-acilari-bilissel-bilimler/> (16.05.2014).

ICOM Definition of a Museum (t.y.)<http://archives.icom.museum/definition.html>. (21 Temmuz 2014).

İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar) (2013) Ankara:MEB.http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/ilk_orta_gorselsanatlari.pdf

Louvre Museum (t.y.). <http://www.louvre.fr>. (24 Temmuz 2014).

Müze nedir? (t.y.)<http://www.kultur.gov.tr/TR,31145/muze-nedir.html>. (21 Temmuz 2014).

Müze Çeşitleri (t.y.). <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,80160/muze-cesitleri.html>. (01 Eylül 2014).

Müze Hakkında (t.y.). <http://www.dogancaymuseum.org> (01 Eylül 2014).

Müze Hakkında (t.y.). http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/hakkinda_3.html. (01 Eylül 2014).

Müze İstatistikleri (t.y.) <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43336/muze-istatistikleri.html>. (01 Eylül 2014).

Müze Tarihi (t.y.). <http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/muze-tarihi>. (02 Eylül 2014).

“Okullaşma oranları arttı” (2014) <http://www.milliyet.com.tr/okullasma-oranlari-artti-egitimdunyasi-1863832>. 08 Nisan.

Osman Hamdi Bey Biyografi (t.y.). <http://www.osmanhamdibey.gov.tr/TR,50945/biyografi.html>. (25 Temmuz 2014).

Pera Müzesi Hakkında (t.y.). <http://www.peramuzesi.org.tr/Icerik/pera-muzesi-hakkinda/13>. (02 Eylül 2014).

Sanat Eğitimi. (t.y) <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,80348/sanat-egitimi.html>. (14 Ekim 2014).

Şener, D. (t.y.). Çağdaş Sanat Müzelerine Doğru. <http://www.sanatmuzesi.hacettepe.edu.tr/dilek.htm>. (21 Temmuz 2014).

The Uffizi Gallery (t.y.). <http://www.uffizi.org>. (24 Temmuz 2014).

The Museum of Modern Art MoMa (t.y.). <http://www.moma.org>. (24 Temmuz 2014).

The Museum of Modern Art MoMa (t.y.). http://en.wikipedia.org/wiki/Museum_of_Modern_Art. (24 Temmuz 2014).

Türkiye'de Müzecilik (t.y.). <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html>. (25 Temmuz 2014).

DİĞER

Atasoy, S. (1984). Türkiye'de Müzecilik. *Cumhuriyet Dönemi Türk Ansiklopedisi*. Cilt:1-10. İstanbul: İletişim Yayınları. ss.1458-1471.

Sevgi Özden, E. (2006). *İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlköğretim Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyal ve Duygusal Uyumlarına Etkisi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Sertçelik, Ö. (2007). *Bilişsel, Duyuşsal ve Devimsel Kazanımlar ve Alt Basamakları Hakkında Rapor ve Ders Planı İncelemesi*. Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği.

EKLER

HAZNEDAR ABDİ İPEKÇİ ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜ'NE;
GÜNGÖREN/ İST.

Yüksek Lisans da (Öğr.No:125110130) kayıtlı olduğum; İstanbul Arel Üniversitesi (Sosyal Bilimler Enst.) Grafik Tasarımı Anasanat Dalı (Tezli) Bölümünde; **"Ortaokul Öğrencilerinin Sanat Gelişiminde Müzelerin Etkisi"** konulu teorik ve uygulamaya yönelik, araştırma ve incelemesini yapacağım tez çalışmam için görev yaptığım okulumda belirleyeceğim 6.sınıf (24 kişi) öğrencilerimin, müze öncesi ve sonrası yapacakları resim çalışmaları, görüş ve gezi fotoğraf belgelerini tez çalışmamda kullanmak istiyorum. Uygun görülen izin ve onayın verilmesi için gereğinin yapılmasını bilgilerinize arz ederim. 27.03.2014

Hüsnüye YILDIRIM
Görsel Sanatlar Öğretmeni

VELİ İZİN BELGESİ (Gezi İçin)

Sayın Veli;

Görsel sanatlar öğretmeni olarak, yüksek lisans tez çalışmam için yaptığım araştırmada kullanmak üzere, kurum onaylı ücretsiz müze gezileri düzenlenecektir. Seçilen gönüllü öğrenci, benim gözetmenliğimde müze öncesi ve sonrasında uygulamalı resim çalışmaları etkinliği gerçekleştirecektir. Çocuğunuzun etkinliklere katılmasına izin veriyorsanız lütfen imzalayıp gönderiniz. Gezi-Etkinlik gün ve saatleri aşağıda belirtilmiştir. Teşekkür ederim.

8-MAYIS- 2014 Saat: 10:00 Araç kalkış / Dönüş: 17:00
Pera Müzesi: Rehberli Tur+Eğitim / Doğançay Müzesi: Rehberli Tur

4-HAZİRAN-2014 Saat: 09:00 Araç kalkış / Dönüş: 17:00
İstanbul Modern Sanat Müzesi: Rehberli Tur / (SSM) Sabancı Müzesi: Rehberli Tur + Eğitim

Okul Etkinlik: 10-Nisan / 15-Mayıs / 5-Haziran Saat: 10:30 - 12:00 aralığında, tarih veya saat değişikliği olduğunda bildirilecektir.

Velisi bulunduğum okulunuz.....sınıfı.....numaralı öğrencivelisiyim. Yapılacak olan Müze Gezisi ve Etkinliklere Görsel Sanatlar Öğretmeni Hüsnüye YILDIRIM refakatinde katılmasına izin veriyorum. Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Veli Ulaşılabilir Telefon No:

Veli Adı Soyadı:

İmza

FORM 1

Adı-Soyadı:

Sınıf-No-Yaş:

Sevgili Öğrenciler; yapılacak olan araştırma için: Bilgilendirme amaçlı toplantı + resim etkinlik çalışmaları (3 uygulama) ve 4 Müze gezisi düzenlenecektir.

Müze gezileri öncesi ön hazırlık sorularına vereceğiniz yanıtlar ve yapılacak olan çalışmalar doğruluğu açısından önemlidir, göstermiş olduğunuz ilgi ve bilgilendirme toplantısına katıldığınız için teşekkür ederim.

Hüsniye YILDIRIM
Görsel Sanatlar Öğretmeni

1. Müze ne demektir? Açıklarmısınız?
2. Daha önce müze gezdiniz mi? Kaç müzeye gittiniz?
3. Gittiğiniz müzelerin isimlerini yazarmısınız? Kimlerle birlikte gittiğinizi belirtiniz. (Okul, aile, arkadaş, vb.)
4. Sanat içerikli (resim-heykel-mozaiik müzesi vb.) müzelere gittiniz mi? Bu tür müzelere gitmek ve etkinliklere katılmak istermiydiniz?
5. Bildiğiniz veya duyduğunuz Türk ve Yabancı Sanatçılar kimlerdir? İsimlerini yazınız. (Ressam vb.)
6. Soyut ve somut kelimesi ne demektir? Örnek vererek açıklarmısınız?
7. Resim yaparken kullandığınız boyalar ve teknikler nelerdir?
8. Gerçekleştirmek istediğin, seçeceğin iş-meslek nedir? Neden seçtiğini açıklarmısın?
9. YAŞAM ve SEVGİ ne demektir? Sende uyandırdığı duyguları yazılı olarak anlatırmısın?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI : HÜSNİYE YILDIRIM

DOĞUM YERİ / TARİHİ : İSTANBUL / 1977

MEDENİ HALİ : BEKAR

E-MAIL : husniye.y@hotmail.com

ADRES (EV) : BAHÇELİEVLER / İSTANBUL

ADRES (İŞ) : KAZIM KARABEKİR ORTAOKULU

BAHÇELİEVLER / İSTANBUL

TELEFON(CEP) : 0506 511 68 92

EĞİTİM DURUMU

2013 - : Arel Üniv. Grafik Tasarımı Yüksek Lisans Programı (Tezli)

1996 – 2000 : Marmara Üniv. Atatürk Eğitim Fak. Güzel Sanatlar Eğitimi
Bölümü, Resim-İş / Seramik A.S.D Bölümü

1993– 1996 : Bahçelievler Lisesi

YABANCI DİL

İngilizce

İŞ TECRUBESİ

2014 -..... : Kazım Karabekir Ortaokulu/Bahçelievler (Görsel Sanatlar Öğretmeni)

2010 - 2014 : Haznedar Abdi İpekçi Ortaokulu (Görsel Sanatlar Öğretmeni)

- 2000 - 2010 : Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.Okulu (Resim / İş ve Tek.Eğt. Öğretmeni)
- 2000 - 2010 : Pedagog – Heykeltraş Ahmet NURAY'ın yanında Eğitim & Asistanlık
- 2004 - 2008 : Çocuk & Yetişkin Seramik-Heykel-Resim Dersleri Nuray Sanat Galerisi
- 2000 - 2001 : MEB' e bağlı kurumda Öğretmen olarak göreve başladı.

KİŞİSEL VE KARMA SERGİLERİM

- 2012 - İst. / Güngören İlçesinde Fotoğraf Yarışması (Öğretmenler Katılımı)

"Rengarenk" İsimli Fotoğraf - Birincilik ve Sergileme

- 2012 - Beyoğlu Öğretmenevi Karma Resim-Ebru-Heykel Sergisi
- 2008 - DENİZLİ / BEKİLLİ Kültür Sanat Festivali Karma Resim-Heykel Sergisi.
- 2007 - Bahçelievler Abidin Pak Öğretmenevi Sanat Galerisi & Resim Öğretmenleri Karma Resim Sergisi
- 2007 - CRR Fuayeleri "7 Beyazkapı Sanat Grubu" Karma Resim- Heykel Sergisi
- 2005 - İST. B.Ş. Belediyesi Karikatür ve Mizah Müzesi “Özgün Baskı Atölyesi” Karma Gravür Sergisi
- 2004 - İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Karma Resim-Heykel Sergisi
- 2003 - Bahçelievler Abidin Pak Öğretmenevi Sanat Galerisi "7 Beyazkapı Sanat Grubu" Karma Resim-Heykel Sergisi
- 2003 - DBR (Doğan Burda Rizzoli) Sergi Salonu, Karma Resim-Heykel Sergisi
- 2002 - UMUT VAKFI “Bireysel Silahsızlanma / Bireysel Barış” Heykel Yarışması İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sergi Sarayı & Karma Heykel Sergisi
- 2002 - Nuray Sanat Galerisi Karma Sergi
- 2001 - Nuray Sanat Galerisi Kişisel Desen - Resim Sergisi
- 2000 - “Eğitim ve Sevgi” konulu Duvar Panosu ATA İlkokulu Yenibosna / İst.
- 2000 - Marmara Üniv. Güzel Sanatlar Eğit. Blm. Sergi Salonu Karma Seramik Sergisi "Öğr.Görv. Dr. Neşe SAYIL- Öğr. Görv. Şerif GÜNYAR öğrencileri"
- 1999 - Marmara Üniv. Güzel Sanatlar Eğit. Blm. Sergi Salonu Karma Resim Sergisi "Prof. Dr. Nüzhet KUTLUĞ Öğrencileri"

ÖĞRENCİLERLE ETKİNLİKLER

2013 - 2014 : İstanbul İlde Resim Yarışması 1 Öğrenci Birincilik / Sergileme

2013 - 2014 : Güngören / Resim/Afiş Yarışması 4 Öğrenci 1.2.3.'lük Sergileme

2012 - 2013 : Güngören / Resim-Fotoğ.-Afiş Yarışması 5 Öğrenci 1.2.3.'lük Sergi

2012 - 2013 : Egzersiz Grubu Öğrenci Çalışmaları "Yağlıboya Resim" Sergisi

2011 - 2012 : Güngören / Resim-Fotoğ.- Afiş Yarışması 8 Öğrenci 1.2.3.'lük Sergi

2011 - 2012 : Bahçelievler / Aka Koleji / Avrupa Yakası Resim Yarışması ilk 50'de

1.3.lük 6 Öğrenci Başarı Belgesi ve Sergileme

2010 - 2011 : İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Projeleri --Kale Center AVM

*Proje 1 : YEDİTEPE İSTANBUL YEDİ RENK & GELENEKSEL EBRU
SANATI BULUŞMASI VE RENGARENK ÇALIŞMALAR (Sergi / Sunum/Uyg.
Ebru Sanatı Etkinliği Öğrenci Canlı Performansı)*

Proje 2 : Atatürk-Eğitim-Çocuk ve İstanbul konulu 2 Duvar Panosu Tasarım

2010 - 2011 : Monami Pastel Boya Resim Yarışması 2 Madalya 80 B. Belgesi

2000 - 2010 : Bahçelievler İlçede Resim yarışmalarında Öğrenci 2. 3.'lük Sergi